ΝΕΑ ΤΑΣΗ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β′ • ΤΕΥΧΟΣ 9ο • ΜΑΡΤΙΟΣ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1989 • ΔΡΧ. 200

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΝΑ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΟΥΜΕ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΜΑΣ

EDITORIAL

Θά συμφωνήσουμε μαζί σας ἐκ τῶν προτέρων ὅτι αὐτό τό περιοδικό ἄργησε λιγάκι. Καί δέν ὑπάρχουν δικαιολογίες. Πέρα ἀπ' αὐτή τήν καθιερωμένη μας πιά καθυστέρηση, ὑπάρχει ἕνα ἀκόμα χαρακτηριστικό αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ: μᾶς βγῆκε κάπως περισσότερο διανοούμενο ἀπ' ὅ,τι συνήθως. Κι αὐτό παρά τήν κάποια κριτική πού μᾶς ἀσκήθηκε γιά τό προηγούμενο τεῦχος, ὅτι τά θέματα πού παρουσιάσαμε δέν ἦταν τοῦ ἄμεσου ἐνδιαφέροντος τοῦ ἀναγνωστικοῦ μας κοινοῦ.

Σ' αὐτό τό σημεῖο ἴσως χρωστᾶμε κάποιες ἐξηγήσεις. Σ' ὅ,τι ἀφορᾶ στό πολιτικό ἐπίπεδο νομίζουμε ὅτι τά πράγματα εἶναι ἀρκετά ἁπλά. Εἴτε στό ἐπίπεδο τοῦ πολιτικοῦ σχολιασμοῦ τῆς ἐπικαιρότητας εἴτε στό ἐπίπεδο τῆς πολιτικοϊδεολογικῆς ἀνάλυσης γενικότερων κοινωνικῶν φαινομένων, τό περιοδικό συμμετέχει στή ζύμωση τῶν ἰδεῶν καί τῶν ἀπόψεων συμβάλλοντας ὅσο μπορεῖ σ' ἕναν νοητό διάλογο μέ τούς ἀναγνῶστες.

Στό ἐπίπεδο ὅμως τῆς θεωρίας ὑπάρχει ἕνα σημαντικό πρόβλημα: ἡ ἐθνικιστική θεωρία δέν εἶναι μία. Ὁ ἐθνικισμός δέν ἔχει τόν «Μάρξ» του, δέν ἔχει τόν «διαλεκτικό ὑλισμό» του, δέν ἔχει τήν μία, καθολικά ἀποδεκτή θεωρία, πάνω στήν ὁποία γίνονται διάφορες ἀναγνώσεις. Ἀπ' τήν ἄλλη, ὁ ἐθνικισμός ἔχει ὅμως τίς ἀρχές του, τίς ἰδεολογικές του κατευθύνσεις ἄν καί ὄχι ἑνιαῖα διατυπωμένες. Αὐτό εἶναι ὡς ἕνα σημεῖο καί φυσικό καί ἐπιθυμητό: ἡ κάθε χώρα διέπλασσε ὄχι μόνο ἕνα πολιτικό πρότυπο ἐμπνευσμένο ἀπό τίς ἐθνικιστικές ἀρχές πού ἐκφράστηκαν ἤ δέν ἐκφράστηκαν στίς μεγάλες ἐθνικιστικές ἐπαναστάσεις τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνα, μά καί διαφορετικούς τρόπους τοῦ σκέπτεσθαι. Ἄλλος λοιπόν ὁ ἐθνικισμός τοῦ Bardèche στή Γαλλία καί ἄλλος τοῦ D' Anunzio στήν Ἰταλία, ἄλλος τοῦ Evola καί ἄλλος τοῦ Ι. Δραγούμη, ἄλλος τοῦ Jose Antonio Primo de Rivera καί ἄλλος τοῦ Adriano Romualdi, ἄλλος τοῦ Barrés καί ἄλλος τοῦ Carl Smitt, ἄλλος τοῦ Π. Γιαννόπουλου κι ἄλλος τοῦ Marinetti. Καί θά μπορούσαμε νά παραθέσουμε πολλά ἀκομα ὀνόματα πού τό καθένα ἐξέφρασε μιά διαφορετική σύλληψη σέ αἰσθητικό καί θεωρητικό ἐπίπεδο τοῦ ἐθνικισμοῦ. Πολιτειολόγοι, κοινωνιολόγοι, νομικοί, οἰκονομολόγοι, φιλόσοφοι, ποιητές, λογοτέχνες, θεατρικοί συγγραφεῖς, πολιτικοί συνέβαλαν στήν διαμόρφωση τοῦ αἰσθητικοῦ καί θεωρητικοῦ πλούτου, μά καί πολυπλοκότητας τοῦ ἐθνικιστικοῦ φαινομένου. Καί πάντα, ὅλα αὐτά μές σ' ἕνα δεδομένο κοσμοϊστορικό περιβάλλον, πού ἐπηρέαζε τίς ἀπόψεις καί τίς ἐκτιμήσεις του. Ὁ ἐθνικισμός εἶναι μιά θεωρία ζωντανή καί δυναμική, ἀκριβῶς γιατί προσπαθεῖ νά συνδεθεῖ καί νά ἐκφράσει κάτι τό ζωντανό κι ἐξελισσόμενο: τήν ἐθνική καί λαϊκή συνείδηση. Δέν εἶναι λοιπόν πάντα ἁπλό νά παρουσιάσεις τήν ἐθνικιστική θεωρία. Εἶναι ἀρκετά ἁπλό νά παρουσιάσεις θεωρητικές ἀρχές πού τά σημερινά ἐθνικιστικά κινήματα θεωροῦν ἀποδεκτές: τήν ἐθνική συνείδηση, τήν παράδοση, τόν ἡρωϊσμό, τήν ἱεραρχία καί τήν τάξη, τήν ἐλευθερία, τήν ἔννοια τῆς κοινότητας, τό δεδομένο καί ἰσχυρό κράτος. Θά λέγαμε ὅτι πολύ περισσότερο συμφωνοῦν τά κινήματα στόν προσδιορισμό τῶν ἐχθρῶν, φιλελεύθερων, μαρξιστῶν, ὑλιστῶν, ἐμποροκρατῶν κι εὐδαιμονιστῶν, ἡδονιστῶν κι αἰσθησιοκρατῶν. Μά στήν θετική πρόταση θά δοῦμε ἄλλους νά τονίζουν τόν ρόλο τῶν συντεχνιῶν καί τόν παράγοντα ἐργασία, ἄλλους ν' ἀνησυχοῦν γιά τήν πολιστική ταυτότητα καί ν' ἀναγορεύουν τόν πολιτισμό σέ κεντρικό ζήτημα, ἐνῶ δέν λείπουν κι ἐκεῖνοι πού βλέπουν μιά προοπτική συντηρητικῆς διαχείρισης τῶν μεταπολεμικῶν κοινωνικοπολιτικῶν δεδομένων.

Συνέχεια στή σελ. 43

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Κων/νος Τσακίρης
Κολοκοτρώνη 11 - 105 62 ΑΘΗΝΑ

Ἐτήσια συνδρομή ἐσωτερικοῦ 1.500 δρχ.
Ἐτήσια συνδρομή ἐξωτερικοῦ 2.000 δρχ.

Τά ἐνυπόγραφα ἄρθρα ἐκφράζουν τίς ἀπόψεις τῶν συγγραφέων τους καί δέν δεσμεύουν τή Σύνταξη.

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

*Ἡ γλωσσική ἀνεπάρκεια, ἡ γλωσσική σύγχυση, ἡ γλωσσική πενία, εἶναι φαινόμενα τῆς κρίσης τοῦ πολιτισμοῦ πού μέ ἀπόλυτη ἐπάρκεια ἐκφράζει ὁ νεοφουτουρισμός. Πιο πάνω, καρρέ ἀπό τό φουτουριστικό κόμικ τοῦ **Pablo Echaurren***

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ: Ἕνα ἀκόμη βῆμα πρός τόν ἀφελληνισμό

τοῦ Δημήτρη Σαρτζετάκη

Πάσχουμε ἀπό γλωσσική πενία, ἀποκοπήκαμε ἀπό τίς ρίζες μας, ἀγνοοῦμε τήν συνέχεια τῆς γλώσσας καί ὁδηγούμαστε σέ γλωσσικό χάος. Χάνουμε τήν γλωσσική μας ταυτότητα. Οἱ προηγούμενες φράσεις ἔχουν ἐπιλεγεῖ ἀπό διάφορα ἄρθρα τοῦ καθημερινοῦ τύπου καί ἐπισημαίνουν ὅτι ἡ γλωσσική ἀνεπάρκεια ὑποδηλώνει καί ἕναν γενικότερο γλωσσικό μαρασμό. Ἡ γλωσσική ἀσυνέχεια μας μέ τό παρελθόν, ἰσχυρίζονται, προσδίδει καί τήν ἀδυναμία παραγωγῆς ἰδεῶν.

Τό πρόβλημα λοιπόν πού μᾶς δίνεται νά ἐπιλύσουμε εἶναι κατά πόσο οἱ προηγούμενες ἐπισημάνσεις ἐντοπίζουν ἕνα ὑπαρκτό φαινόμενο καί κατά πόσο εἶναι σημαντική ἡ γλωσσική καλλιέργεια σέ ἕναν κόσμο πού ἔχει γνωστικές ἀπαιτήσεις ἀπό ἐμᾶς.

Ἡ γλώσσα εἶναι ἕνας κώδικας ἔκφρασης καί ἐπικοινωνίας, ἕνα συμβολικό σύστημα μέσα ἀπό τό ὁποῖο ἐπιτυγχάνεται ἡ συνενόηση, ἡ ἁρμονική συμβίωση ἀλλά καί ἡ μετάδοση ἐμπειριῶν καί γνώσεων πού συσσωρεύονται μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου. Ἡ γλώσσα ἀποτελεῖ «τόν καθρέφτη τοῦ νοῦ», εἶναι ἕνα προϊόν τῆς ἀνθρώπινης νόησης ἐνῶ παράλληλα ἀποτελεῖ τό ζωντανότερο στοιχεῖο πολιτισμοῦ, ἕνα ἀπό τά ἰσχυρότερα συστατικά τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητας. Αὐτή λοιπόν ἡ γλώσσα πού ἀντανακλᾶ τά κυριότερα στοιχεῖα τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας, δέν θά πρέπει νά ἐπηρεάζεται καί νά διαμορφώνεται ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες τῆς ἑκάστοτε κοινωνικῆς δομῆς.

Ἔτσι σήμερα περισσότερο παρά ποτέ, παρατηρεῖται τό φαινόμενο τῆς χρησιμοποίησης ἑνός ἀποσπασματικοῦ λόγου πού φέρει τά στοιχεῖα μιᾶς στείρας συνθηματολογίας. Πάσχουμε ἀπό μιά γλωσσική πενία, η λαλία χάνει τήν νοητικότητα καί τήν μουσικότητά της, ἕνα σύνολο ξένων λέξεων καί φράσεων ἔχουν εἰσβάλλει στήν καθημερινή μας φρασεολογία. Οἱ λέξεις νοθεύονται, παρεξηγοῦνται, γίνονται μάσκες πού προβάλλουν ἔντεχνα ἀξίες καί πρότυπα πού ἱκανοποιοῦν τά συμφέροντα τῶν ἐπιτηδείων. Τά μηνύματα πού διοχετεύονται καθημερινά ἀναγκά-

ζουν ἀσυνείδητα τόν πολίτη νά ἀποδεχτεῖ ἀσυνείδητα αὐτήν τήν φανατισμένη συνθηματολογία. Ἔτσι ὁ πολίτης γίνεται ἄθελα του ἕνας δέκτης συνθημάτων, ἕνας φανατικός ὀπαδός λέξεων καί ὄχι λόγων. Οἱ ἀναγνῶστες βιβλίων μειώνονται σέ ἀνησυχητικό ρυθμό, ἐνῶ οἱ ἐκδόσεις τῶν κόμικς αὐξάνουν ραγδαία.

Ἡ ἐποχή μας δέν εὐνοεῖ τήν συντήρηση ἑνός πλούσιου γλωσσικοῦ ὀργάνου πού θά ἀπελευθέρωνε τήν σκέψη, ἀφοῦ ὅλα πλέον ἐξαρτῶνται ἀπό ἕναν συγκεκριμένο τρόπο ζωῆς πάνω στίς εὐκολίες πού παρέχει ἡ τεχνολογία καί ἡ αὐτοματοποίηση. Ἡ ὠφελιμιστική καταναλωτική κοινωνία μας δέν προάγει τήν σωστή σκέψη, ἐνῶ ἡ μοναξιά της ἰσοπέδωσης καί τῆς οὐδετεροποίησης καταδικάζει τήν σκέψη καί τήν λογική τοῦ ἀνθρώπου σέ μιά πνευματική καί γλωσσική στασιμότητα. Μέσα σ' αὐτή τήν κοινωνία ὅπου συντηροῦνται μηχανισμοί μαζοποίησης πού ἀφαιροῦν κάθε δημιουργική πρωτοβουλία, εἶναι εὔλογο νά καταφεύγει κάποιος σ' ἕνα γλωσσικό ἰδίωμα, πού ἀρκεῖ γιά μιά φευγαλέα ἐπικοινωνία, ἀφοῦ τό φράγμα τῆς μοναξιᾶς, ὁ φόβος, ἡ ἀνασφάλεια καί οἱ ἀπρόσωπες σχέσεις στίς σύγχρονες μεγαλουπόλεις δέν δημιουργοῦν τίς προϋποθέσεις γιά μιά γονιμότερη ἐπαφή ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους.

Ποιοί εἶναι αὐτοί ὅμως που τελικά πληττόνται ἀμεσότερα ἀπό τήν προκείμενη γλωσσική ἀνεπάρκεια; Εἶναι ἡ νέα γενιά, μιά γενιά πού δέν διαθέτει τήν δυνατότητα τῆς σύγκρισης ἐπειδή δέν διέπεται ἀπό γλωσσικά βιώματα, δέν ἔχει μιά προηγούμενη γλωσσική ἐμπειρία.

Μιά ἄλλη ἐρώτηση εἶναι τί πρέπει νά γίνει ὥστε νά καλλιεργηθεῖ ἕνας γλωσσικός πλοῦτος στούς νέους ἔτσι ὥστε νά μποροῦν νά ἐκφράζονται μέ πληρότητα καί νά μποροῦν νά ἀποδώσουν μέ ἀκρίβεια καί σαφήνεια τό περιεχόμενο τῶν σκέψεών τους.

Ἡ ἀπάντηση πού θά μποροῦσε νά δοθεῖ βασίζεται σέ μιά οὐσιαστική καλλιέργεια τῆς γλώσσας πού θά ἐκφράζει πραγματικά τήν ψυχοσύνθεση τοῦ ἀτόμου καί θά διαμορφώνει τήν ὀργανική δομή τῆς νόησής του. Δέν εὐθύνεται δηλαδή ὁ νέος γιά αὐτήν τήν γλωσσική καί πνευματική παρακμή ἀλλά ἡ δομή τοῦ συστήματος πού τόν ἀναγκάζει νά μετατραπεῖ σέ δέκτη μορφῶν γλωσσικῆς ἀνεπάρκειας καί μορφῶν πού δέν ἀναπτύσσουν τήν ψυχική καί πνευματική του καλλιέργεια. Ἡ γλῶσσα λοιπόν ἀντικατοπτρίζει τήν ψυχοσύνθεση τοῦ ἀτόμου.

Πόσο ἀπαραίτητος εἶναι ὁ σωστός χειρισμός τῆς ἔκφρασης γίνεται φανερό ἀπό τίς αὐξημένες ἀνάγκες ἐπικοινωνίας τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου. Σέ ἕναν κόσμο πού ἡ παρακμή τῶν ἐννοιῶν εἶναι ἐμφανής καί ἡ ἀσυνέπεια τῆς νόησης ὁρατή, γιά νά σταθεῖς ὄρθιος πρέπει νά ἐνημερώνεσαι συνέχεια.

Γιά νά ἀποκτήσει κανείς τελικά αὐτή τήν περιζήτητη συνέπεια τῆς νόησης πρέπει νά θέτει τό μυαλό του σέ ἕνα συνεχή προβληματισμό βοηθῶντας το νά καταλάβει νέες ἀλήθειες, τίς ὁποῖες δέν εἶχε σκεφτεῖ, εἴτε γιατί δέν τοῦ εἶχαν δοθεῖ τά κατάλληλα ἐρεθίσματα, εἴτε γιατί ἡ κοινωνία προσπάθησε νά τοῦ τά ἀποκρύψει συστηματικά.

Ὁ σωστός χειριστής τῆς γλώσσας ἔχει τήν ἱκανότητα νά παράγει ἰδέες, νά ἀσκεῖ εὔστοχη κριτική, νά συμμετέχει ἐνεργᾶ στά πολιτικά πράγματα τοῦ τόπου του. Ἡ σωστή λοιπόν διατύπωση, ἡ ἀλληλουχία τῶν σκέψεων, ἡ κανονική ροή τοῦ λόγου ἀποτελεῖ τήν βάση γιά μιά σωστή ἀξιοποίηση τοῦ λόγου. Μιά πλούσια λοιπόν γλῶσσα σάν τήν ἑλληνική δέν πρέπει νά ἐγκαταλειφθεῖ στήν παρακμή πού πλήττει τό εὐρύτερο κοινωνικό σύνολο. Πρέπει νά παραμείνει ζωντανή, ἀκμαία καί νά ἀποτελέσει τήν πολιτιστική ἐξέλιξη τοῦ λαοῦ μας. Μέ τήν τεράστια δύναμη πού διαθέτει θά ἀποτελέσει γιά ἀκόμη μιά φορά ἕναν ἀπό τούς ἰσχυρότερους μοχλούς ἐξέλιξης καί δημιουργίας. Εἶναι ἕνα ζωντανό στοιχεῖο πολιτισμοῦ, εἶναι ἡ οὐσία τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς.

Παράλληλα σάν ἐπικοινωνιακό ὄργανο διέσωσε ἀξίες, πρότυπα ζωῆς καί ἰδανικά, ὅπως αὐτό τῆς ἐλευθερίας καί τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἐπειδή λοιπόν ἡ γλωσσική αὐτοτέλεια εἶναι αὐτή πού ὑπενθυμίζει τήν ἐθνική μας ταυτότητα καί ἀποτελεῖ τό σημαντικότερο στοιχεῖο ἀφύπνισης τῆς ἐθνικῆς συνείδησης, εἶναι ἀναγκαῖο νά διατηρηθεῖ ἀναλλοίωτη καί νά ἀποβάλλει ὅλα ἐκεῖνο τά νοσηρά στοιχεῖα πού τήν διαφθείρουν.

Στό σημεῖο αὐτό θά πρέπει νά καταλάβουμε καί νά ἐπισημάνουμε τό μέγεθος τοῦ προβλήματος καί τήν αἰτία ἀπό τήν ὁποία πηγάζει. Εἶναι ἐμφανές ὅτι η ρίζα τοῦ προβλήματος ἐντοπίζεται στήν γενικότερη ὑποβάθμιση τῆς παιδείας καί ὁλόκληρου τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Εἶναι ἀπαραίτητος ὁ ἐπαναπροσδιορισμός τῆς δομῆς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος πού θά περιλαμβάνει περισσότερες καί ποιοτικότερες ὧρες γλωσσικῶν μαθημάτων. Ὑπεύθυνος δέν εἶναι τόσο ὁ ἀριθμός τῶν ὡρῶν τῶν γλωσσικῶν μαθημάτων ὅσο ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο διδάσκονται. Πρέπει νά ἀνατραπεῖ αὐτή ἡ ἐσφαλμένη ἐντύπωση πού ἔχουν οἱ μαθητές γιά τά γλωσσικά μαθήματα. Αὐτός λοιπόν ὁ ἐπαναπροσδιορισμός τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος πρέπει νά ξεκινήσει ἀπό τή φιλοσοφία τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Πρέπει νά καταλάβουν ὅτι τό μάθημα τῆς γλώσσας δέν ἀποτελεῖ μιά ἀναγκαιότητα δευτερεύουσας σημασίας ἀλλά ἕνα σημαντικό (ἴσως τό σημαντικότερο) στοιχεῖο μιᾶς ἀνθρωπιστικῆς παιδείας.

Ἡ σημασία τῆς γλώσσας λοιπόν γιά τήν ὁμοιογένεια τοῦ λαοῦ μας, γιά τήν πολιτιστική ἐξέλιξη τοῦ τόπου μας, γιά τήν προσωπική μας ευτυχία καί πρόοδο ἐπιβάλλει τήν ἐξέταση τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος. Δέν φτάνει ὅμως αὐτό, ἀφοῦ πρέπει ἀπό τόν καθένα νά γίνει προσπάθεια ἀποβολῆς κάθε ξένου στοιχείου πού ἀλλοιώνει τήν πνευματική καί γλωσσική μας κληρονομιά καί τήν ἐθνική μας ὑπόσταση. Διαφορετικά ἡ πολιτιστική ἐπικυριαρχία γλωσσῶν ἰσχυροτέρων κρατῶν, εἶναι σίγουρο πώς θά ὁδηγήσει στήν ἀφομοίωσή μας καί, γιατί ὄχι, στήν ἐξαφάνισή μας ὡς ἔθνους μέ ἰδιαίτερα στοιχεῖα πολιτισμοῦ.

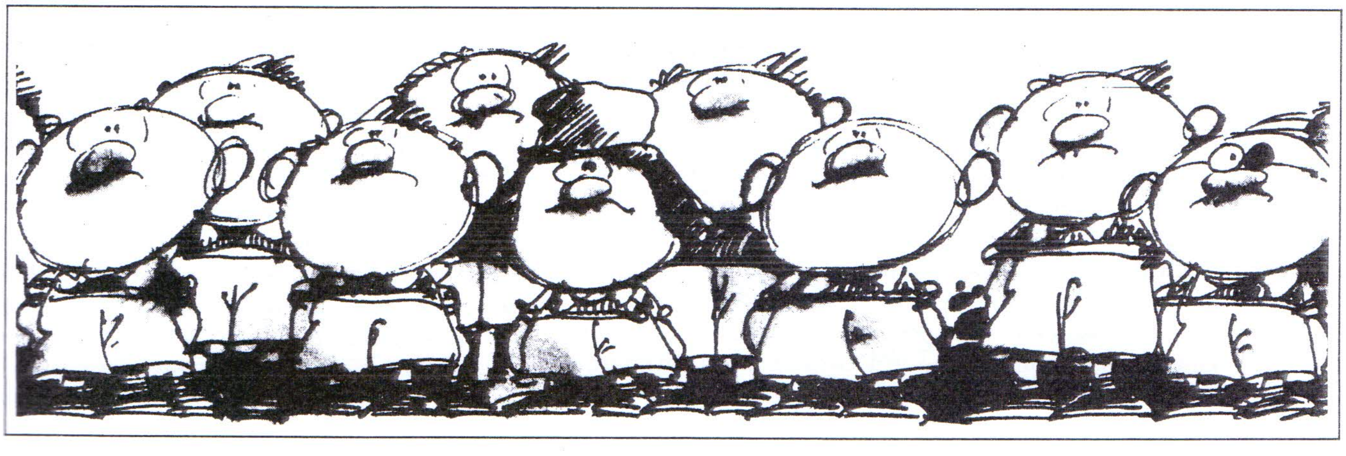
Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ
ἤ
Η ΑΝΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ

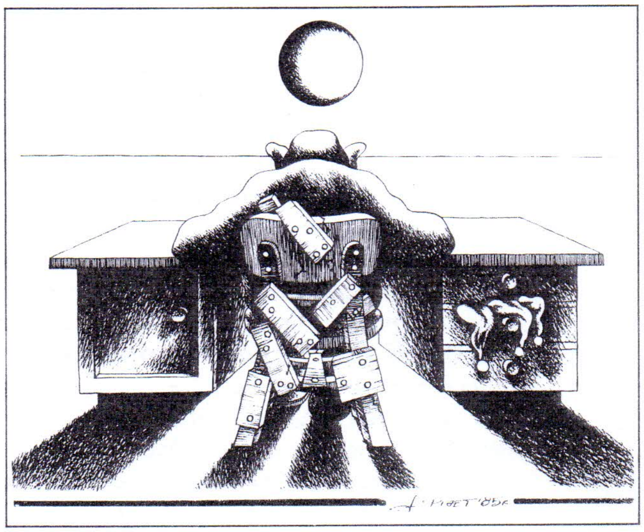
Καί ξαφνικά ἐν μέσω ἐξεταστικῆς περιόδου, ἄγχους, καφέδων καί ἀϋπνίας ξέσπασε καί τό μεγάλο καί ἀναπάντεχο κακό: οἱ καθηγητές τῶν Πανεπιστημίων καί τῶν ΤΕΙ τῆς χώρας κατέβηκαν σέ ἀπεργία!

Γεγονός πρωτοφανές γιά τόν χῶρο τῆς ἀνώτατης ἐκπαίδευσης ἡ ἀπεργία, καί μάλιστα κατά τή διάρκεια ἐξετάσεων, ἔκανε πολλούς νά συνειδητοποιήσουν ὅτι οἱ πανεπιστημιακοί παρά τό ὅτι θεωροῦνται λειτουργοί τῆς παιδείας στήν ὑψηλότερή της βαθμίδα δέν παύουν νά εἶναι καί αὐτοί μιά συνδικαλισμένη κοινωνική ὁμάδα, πού μπορεῖ νά προβάλλει, πιεστικά, αἰτήματα δικαιολογημένα, ἤ καί συχνά παράλογα, ἤ καταχρηστικά.

Οἱ ἀπεργιακές κινητοποιήσεις ξεκίνησαν μέσα στόν Ἰανουάριο μέ πρωτοβουλία τῶν καθηγητῶν τῶν Τ.Ε.Ι., μέ κύριες διεκδικήσεις τήν ἀναβάθμιση τῆς ἐκπαίδευσης καί εἰδικότερα τῆς ὑλικοτεχνικῆς ὑποδομῆς καθώς καί μέ οἰκονομικά αἰτήματα πού ἀφοροῦσαν μισθολογικές αὐξήσεις τόσο τῶν καθηγητῶν ΤΕΙ ὅσο καί τοῦ ΔΕΠ τῶν ΑΕΙ. Οἱ κινητοποιήσεις κλιμακώθηκαν μέσα στόν Φεβρουάριο σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα, μέ ἀποτέλεσμα σχολές πού ἀρχικά δέν συμμετεῖχαν στήν ἀπεργία νά συμμετάσχουν ἐπ' ἀόριστον σ' αὐτήν, πλαισιώνοντας, παράλληλα, καί τίς πορεῖες γιά τήν ἐκπαίδευση πού ἔγιναν τόσο στήν Ἀθήνα, ὅσο καί στή Θεσσαλονίκη. Κύριο χαρακτηριστικό τῶν αἰτημάτων ἦταν, ὅπως εἴπαμε, λίγο-πολύ τό οἰκονομικό, γεγονός πού εἶναι ἐν μέρει ἐπικριτέο ἀκριβῶς διότι δέν εἶναι τό μόνο ἀπό τό ὁποῖο πάσχει σήμερα ἡ ἀνώτερη καί ἀνώτατη ἐκπαίδευση. Κύρια προβλήματα εἶναι καί τό σύστημα λειτουργίας τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων μέ τόν νόμο - Πλαίσιο 1264/82, γιά τόν ὁποῖο ὁ ἴδιος ὁ ὑπουργός παιδείας Γ. Παπανδρέου παραδέχτηκε ὅτι «ἀποδείχτηκε ἀποτυχημένος καί πρέπει νά ἀντικατασταθεῖ!» Πρόβλημα ἐπίσης εἶναι καί τό ζήτημα τῆς γλώσσας καί τῆς ἀσύδοτης χρήσης της καθώς καί ὁ περιορισμός τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἐλευθερίας μέ τήν ὑποχρεωτική χρήση ὁρισμένων καθηγητικῶν συγγραμάτων, στό βαθμό πού περνάνε μέ συγκεκριμένη ἰδεολογία, συχνά ἀντίθετη μέ τό αἴσθημα πολλῶν φοιτητῶν. Γιά ὅλα αὐτά τά ζητήματα δέν τέθηκε οὔτε μία παράγραφος στίς συνδικαλιστικές διακηρύξεις, πρᾶγμα, πού μᾶς ἀφήνει διστακτικούς ἀπέναντι στά διαλαλουμένη «ἀνησυχία» τῶν πανεπιστημιακῶν γιά τήν τρίτη βαθμίδα τῆς ἐκπαίδευσης. Ἐδῶ βέβαια νά σημειώσουμε ὅτι δέ θέλουμε νά ταχθοῦμε ὑπέρμαχοι τῆς ἀπροκάλυπτα ἀδιάφορης κυβερνητικῆς πολιτικῆς στά θέματα τῆς Ἀνώτατης Παιδείας. Οὔτε ἀμφισβητοῦμε τήν ἀνάγκη ἀνθρώπων μέ ἕνα καί δύο διδακτορικά γιά αὔξηση τῶν ἀποδοχῶν τους, σέ μιά ἐποχή πού, ἐνῶ ὁ τιμάριθμος καλπάζει μέ πραγματικό ρυθμό 30%, ὁ μισθός ἐπίκουρου καθηγητή εἶναι γύρω στίς 70.000 τό μῆνα! Ἄλλωστε μιά μισθολογική αὔξηση διευκολύνει σέ τελευταία ἀνάλυση αὐτή καθαυτή τήν ἔρευνα καί τήν ἴδια τήν Παιδεία. Τό πρόβλημα, ὅμως, ἔγκειται στό ὅτι τά θύματα αὐτῆς τῆς διεκδίκησης δέν εἶναι ἄμεσα τό κράτος ἤ κάποιος παρεμφερής φορέας ἀλλά οἱ ἴδιοι οἱ φοιτητές! Οἱ ἀμεσότερα δέ, πληττόμενοι εἶναι οἱ τελειόφοιτοι, οἱ ὁποῖοι γιά ἕνα καί δύο μαθήματα χρωστούμενα χάνουν ἕνα ὁλόκληρο ἑξάμηνο!

Ἡ ἀπεργία αὐτή δέν μπορεῖ παρά νά μᾶς θυμίσει μιά ἄλλη πού ἔγινε ἐπίσης στό χῶρο τῆς ἐκπαίδευσης, πέρσυ τό καλοκαίρι. Ὅπως θά θυμόσαστε εἶχε σάν ἀποτέλεσμα τήν ἀποδιοργάνωση τῶν μαθητῶν, τήν ἀργοπορία τῶν πανελλαδικῶν ἐξετάσεων ἀλλά, τό σημαντικότερο, τήν ἄκριτη αὔξηση τῶν ἀποδοχῶν τῆς δημόσιας μέσης ἐκπαίδευσης πού τούς παραχωρήθηκε ἀκριβῶς γιατί χρησιμοποίησαν ἐκβιαστικά τήν μονοπωλιακή θέση πού τούς ἔχει ἀναθέσει τό κράτος. Ἡ κυβέρνηση καί ἡ κάθε μελλοντική κυβέρνηση, μή μπορώντας νά ἐπωμιστεῖ τό πολιτικό κόστος μιᾶς ἀπεργίας πού πλήττει μεγάλα κοινωνικά στρώματα (φοιτητές, ἐπαγγελματίες -π.χ. μέ τήν ἀπεργία τῆς ΔΕΗ- κ.λ.π.) ἐνέδωσε καί θά ἐνδίδει κάθε φορά πού ἕνας κλάδος μέ σημαντική κοινωνική

ἐπιρροή ἀπεργεῖ.

Βέβαια, δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία πώς στήν προκειμένη περίπτωση ἡ Κυβέρνηση ἀδιαφορεῖ. Καί ἡ δυσαρέσκεια δέν κλιμακώνεται, ἀκριβῶς γιατί ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νά δοθοῦν κάποια στιγμή τά χαμένα μαθήματα στήν περίοδο τοῦ Ἰουνίου ἤ καί τοῦ Σεπτεμβρίου ἀκόμα. Τί θά γίνει ὅμως ἄν οἱ καθηγητές ἐπαναλάβουν τήν ἀπεργία τόν Ἰούνιο ἤ τόν Σεπτέμβριο; Τότε θά τεθεῖ καί πάλι τό πρόβλημα τῆς κατάχρησης τῆς μονοπωλιακῆς θέσης πού ἔχει τό καθηγητικό λειτούργημα καί ἴσως νά πάψει καί ἡ ἀμέριστη σημερινή ὑποστήριξη τῶν κομμάτων πρός τόν ἀγῶνα τους -καί ὄχι βέβαια ἀπό εὐθιξία τότε, ἀλλά ἀπό τό φόβο τῆς λαϊκῆς δυσαρέσκειας!

Τέτοιες ἀπεργίες δύσκολα ἀντιμετωπίζονται ἀπό τόν κρατικό φορέα δεδομένου οἱ συμβάσεις τῶν δημοσίων λειτουργῶν δέν μποροῦν νά καταγγελθοῦν, ὅπως ἐνδεχομένως θά μποροῦσαν νά καταγγελθοῦν ἐάν ἡ ἀπεργία ἐλάμβανε χώρα στόν ἰδιωτικό τομέα. Ἑπομένως ἐκεῖνοι πού πάντα θά «δίνουν τελικά τή λύση» θά εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἄμεσα ἐνδιαφερόμενοι (φοιτητές κ.λ.π.) καί ἐν γένει οἱ φορολογούμενοι πολίτες. Αὐτοί τελικά θά καλοῦνται σέ κάθε ἀπεργία μέ καταχρηστικά ἤ μή αἰτήματα νά τήν ἐκτονώσουν πληρώνοντας!

Ἐξάλλου αὐτές οἱ «προνομιοῦχες» κοινωνικές ὁμάδες θά μποροῦν ἀσκώντας τό δικαίωμα τῆς ἀπεργίας νά ἐπιτυγχάνουν γρηγορότερα ἰδιαίτερη μεταχείριση εἰς βάρος ἄλλων ὁμάδων πού δέν κατέχουν θέσεις - κλειδιά στό ὀργανωμένο κράτος.

Σήμερα ἡ ἀνώτερη καί ἀνώτερη ἐκπαίδευση περνάει κρίση. Κρίση πού, ὅπως εἴπαμε, δέν εἶναι ἀποκλειστικά καί μόνο οἰκονομική ἀλλά κατά βάση θεσμική.

Σ' αὐτό τό κῦμα ἀποδιοργάνωσης, πού πλήττει σταδιακά ἐδῶ καί 15 χρόνια τήν παιδεία, συνέβαλλαν οἱ σπασμωδικές ἀποφάσεις ἵδρυσης περιφερειακῶν Πανεπιστημίων, γιά τήν ἱκανοποίηση κάποιας μελλοντικής ἐκλογικῆς πελατείας. Συνέβαλλε ἀκόμα ἡ ἄκριτη αὔξηση τῶν εἰσακτέων καθώς καί ἡ μείωση τῶν δαπανῶν γιά τήν παιδεία. Παράλληλα, ἔπαιξε σαφῶς ἀρνητικό ρόλο ἡ συνδιοίκηση, ἔτσι ὅπως αὐτή ἐφαρμόστηκε μέ τό νόμο - πλαίσιο, καθώς καί ἡ ἐσκεμμένη καί συνειδητή κομματικοποίηση τῶν ἀνώτερων καί ἀνώτατων ἱδρυμάτων, πού κάτω ἀπό τή σκέπη τοῦ πανεπιστημιακοῦ ἀσύλου ὁδήγησε τό Πανεπιστήμιο ἀπό χῶρο γνώσης σέ πεδίο διαξιφισμῶν κάθε λογῆς κομματικῶν φατριῶν. Ἡ ἀνυπαρξία ἄλλωστε κάποιου ἑνιαίου φοιτητικοῦ κινήματος πού θά μποροῦσε νά πιέσει ἀποτελεσματικά, φάνηκε καί στίς πανελλαδικές κινητοποιήσεις γιά τήν Παιδεία στίς ὁποῖες συμμετεῖχαν ὅλοι ἐκτός ... ἀπό τούς φοιτητές!

Δέν μποροῦμε ὅμως νά παραγνωρίσουμε καί τήν προσπάθεια πού γίνεται μέσα ἀπό τά Πανεπιστήμια τόσο ἀπό φοιτητές ὅσο καί ἀπό καθηγητές (μεμονωμένα ἄτομα) γιά τήν ἀναβάθμισή τους.

Ἡ αὔξηση τῶν ἀπαιτήσεων ἀπό τούς τελευταίους σέ συνδυασμό μέ τή συνεργασία πού αὐτοί παρέχουν καθώς καί οἱ φοιτητές πού παλεύουν μέσα ἀπό τίς ἀντίξοες συνθῆκες «νά μάθουν», ἀφήνει περιθώρια ἐλπίδας γιά μιά βελτίωση τῆς ἑλληνικῆς ἀνώτατης παιδείας.

Ἡ παρατεινόμενη αὐτή ἀπεργία τοῦ καθηγητικοῦ κλάδου πιστεύουμε ὅτι στέκεται ἀντιμέτωπη σ' αὐτή τή προσπάθεια βελτίωσης τῶν συνθηκῶν μάθησης μέσα στά Πανεπιστήμια. Κι αὐτό γιατί ἄν συνεχιστεῖ θά ὁδηγήσει στό ἴδιο τέλμα πού ὁδήγησε καί ἡ ἀπεργία τῶν καθηγητῶν. Κάποια οἰκονομικά αἰτήματα θά ἐπιλυθοῦν, ἐνῶ τό συνολικό πρόβλημα τῆς ἀνώτατης ἐκπαίδευσης θά παραμείνει.

Οἱ καθηγητές πρέπει στήν προκειμένη περίπτωση νά κατανοήσουν ὅτι μόνο ἡ σταδιακή καί συνολική βελτίωση τῆς ἀνώτερης καί ἀνώτατης παιδείας -μέσα στά πλαίσια τοῦ ἐφικτοῦ σύμφωνα μέ τήν οἰκονομική πραγματικότητα τῆς χώρας τους- θά μπορέσει νά ἀναβαθμίσει καί τό δικό τους ρόλο (καί ἀπό πλευρᾶς ἀπολαβῶν) μέσα στήν κοινωνία.

Γι' αὐτό καί πρέπει νά συμβάλλουν ἐνεργά καί ὄχι μέ ἀποχή στήν πολυπόθητη αὐτή ἀναβάθμιση τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας πραγμάτων. Σέ τελευταῖα ἀνάλυση αὐτή ἀφορᾶ ὄχι μόνο τόν κλάδο τους ἀλλά τό ἴδιο τό κράτος στό ὁποῖο ζοῦν, καί γιά τό ὁποῖο πρέπει νά μεριμνοῦν ὡς ὑπεύθυνοι καί συνειδητοί πολῖτες.

ΤΟ ΣΦΑΛΛΕΙΝ... ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ

Ὁ Δαίμων τῆς Φωτοσύνθεσης μᾶς ἔπαιξε ἕνα ἄσχημο παιχνίδι στό προηγούμενο τεῦχος. Στό σχόλιο πού εἴχαμε γιά τόν Πινοσέτ καί τήν ἐκλογική του ἐπιτυχία, στό ὁποῖο μάλιστα ἀναρωτιόμαστε γιά ποιό λόγο θριαμβολογοῦσαν γιά τ' ἀποτελέσματα οἱ κομμουνιστές, ἀπό σφάλμα (;) ἡ φωτοσύνθεση μετέτρεψε τό ποσοστό τοῦ Πινοσέτ ἀπό 43% σέ 13%, παρ' ὅτι τό διορθώσαμε 2 φορές (!!). Ζητᾶμε ταπεινά συγγνώμη ἀπό τούς ἀναγνῶστες μας καί τούς βεβαιώνουμε ὅτι τό θέαμα ἦταν τό ἴδιο ἐκνευριστικό γιά μᾶς ὅσο καί γιά κείνους.

ΤΟ 15ΝΘΗΜΕΡΟ ΤΗΣ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΒΡΩΜΑΣ

Μέσα ἀπό αὐτό τό περιοδικό ἔχουμε ἀρκετές φορές ἐπισημάνει τήν ἀλόγιστη χρήση τοῦ ὅπλου πού βρίσκεται στά χέρια τῶν ἐργαζομένων καί πού λέγεται συνδικαλισμός.

Ἕνα ἀκόμη χαρακτηριστικό παράδειγμα εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά ζήσουμε οἱ Ἀθηναῖοι τίς ἡμέρες τῆς ἀπεργίας τοῦ προσωπικοῦ τῶν δήμων καί τῶν κοινοτήτων καί ἰδιαίτερα τῆς ἀπεργίας τῶν ὑπαλλήλων καθαριότητας. Οἱ χῶροι τῶν σκουπιδιῶν, ἡ ἀποπνικτική βρῶμα, ἡ ἀποσύνθεση καί ἡ αἴσθηση τοῦ θανάτου συνδυασμένα μέ τίς στάσεις ἐργασίας τῶν λεωφορείων, τῶν τρόλλεϋ, μέ τήν πανελλαδική ἀπεργία μᾶς ἔκαναν γιά 15 ἡμέρες τόν βίο ἀβίωτο.

Δέν ξέρουμε καί δέν ἐξετάζουμε τό ἄν καί σέ ποιό βαθμό τά αἰτήματα τῶν ἐργαζομένων ἦταν δίκαια ἤ ἄδικα. Δέν ξέρουμε ἄν τήν εὐθύνη τήν ἔχει τό Κράτος, πού τελικά ὅμως ἱκανοποίησε τά αἰτήματα (ἄν ἦταν νά καταλήξει ἔτσι δέν τό ἔκανε κι ἀπό τήν πρώτη στιγμή νά γλυτώνουμε καί τήν ταλαιπωρία;).

Ἐκεῖνο πού ξέρουμε ὅμως εἶναι ὅτι ὅταν ἀπεργοῦν ἐργαζόμενοι στό δημόσιο τομέα, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν μορφή πού ἔχει, ἀνεξάρτητα δηλ. ἄν εἶναι δῆμος ἤ δημοτική ἐπιχείρηση ἤ δημόσια ἐπιχείρηση ἤ δημόσιος ὀργανισμός, ἤ κρατική ὑπηρεσία, ἡ ἀπεργία πλήττει τεράστια τμήματα τῆς κοινωνίας καί ὄχι τήν «ἐργοδοσία», πού πάλι στήν προκειμένη περίπτωση εἶναι ἡ κοινωνία, πού θά ὑποστεῖ τίς αὐξήσεις μέ τή μορφή τῆς φορολογικῆς ἐπιβάρυνσης.

Πέρα ὅμως ἀπό τήν φορολογική ἐπιβάρυνση, ζωτικές ὑπηρεσίες γιά τή ζωή, τήν ὑγεία, τήν ἐπιβίωση τῶν πολιτῶν ὅπως ὁ ἠλεκτρισμός, οἱ τηλεπικοινωνίες, ἡ καθαριότητα, ἡ ὕδρευση, οἱ συγκοινωνίες, οἱ τράπεζες, οἱ δημόσιες ὑπηρεσίες δέν μποροῦν ἐν ὀνόματι τῆς συνδικαλιστικῆς ἐλευθερίας, νά ἐκμεταλλεύονται τήν προνομιακή (βλέπε μονοπωλιακή) τους θέση μέσα στήν κοινωνία καί ν' ἀσκοῦν καταχρηστικά τό συνδικαλιστικό τους δικαίωμα, πλήττοντας ὄχι μόνο τήν ἐθνική οἰκονομία μά καί τή ζωή τοῦ καθενός μας εἰδικά.

Στό βαθμό λοιπόν πού πρέπει, καί συμφωνοῦμε σ' αὐτό, ὁρισμένες βασικές ὑπηρεσίες καί ὁρισμένα ἀγαθά νά προσφέρονται ἀπό τό κράτος, ὁ κοινωνικός χαρακτήρας τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν ἐπιβάλλει καί ἕναν ἀντίστοιχο περιορισμό τῶν συνδικαλιστικῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζομένων στούς τομεῖς αὐτούς, ὥστε νά μήν πληρώνουμε ὅλοι τήν ὑπερδύναμη τῶν συνδικάτων τῶν μονοπωλιακῶν ὑπηρεσιῶν καί ἐπιχειρήσεων.

ΕΚΛΟΓΟΛΟΓΙΑ

Νομίζουμε ὅτι ὅλη αὐτή ἡ συζήτηση γιά τό ἐκλογικό σύστημα, ἄν δέν μᾶς παρασύρει στή δίνη της καί στά σενάριά της, ἄν δέν μᾶς ἐμπλέξει στίς προεκλογικές ἐκτιμήσεις, ἄν μπορέσουμε νά τήν ἐξετάσουμε διεισδυτικότερα, θά μᾶς ἀποκαλύψει ὅλο τό μέγεθος τῆς κάλπικης δημοκρατίας πού ἔχουμε σήμερα.

Πέραν τοῦ ποιός θά εὐνοηθεῖ, ποιός θά κερδίσει καί ποιός θά χάσει καί μόνο τό γεγονός ὅτι, ἕνας νόμος πού φτιάχνεται ἀπό τήν κυβέρνηση θά καθορίσει τόν τρόπο πού θά ἐκφραστεῖ ὁ λαός καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο θά ἐκπροσωπηθεῖ ὁ λαός εἶναι νομίζουμε χαρακτηριστικός.

Ἡ ἐξουσία χρησιμοποιεῖ μέ τήν μεγαλύτερη ἀδιαντροπιά ὅλα ἐκεῖνα τά ὑπνωτικά συνθήματα περί λαϊκῆς ἐτυμηγορίας, περί κυριαρχίας τοῦ λαοῦ, περί ἐκφράσεως καί συμμετοχῆς καί κατόπιν μηχανεύεται συστήματα ὑφαρπαγῆς τῆς ψήφου, δημιουργίας διλημμάτων, ἐκβιασμοῦ τῶν ψηφοφόρων καί τελικά ἀναπαραγωγῆς τῶν μηχανισμῶν, ἀνεξάρτητα ἀπό τή λαϊκή θέληση.

Ἀφοῦ τό νέο ἐκλογικό σύστημα εἶναι σχετικά εὐνοϊκό γιά τόν ἐθνικισμό καί τίς πολιτικές του δυνάμεις, εὐχόμαστε καί θά θέλαμε μ' ὅλη μας τήν καρδιά νά δοῦμε ἐθνικιστές βουλευτές στό ἐθνικό κοινοβούλιο. Πέρα ὅμως ἀπ' αὐτό μᾶς γεμίζει ἀηδία ὅλη αὐτή ἡ ὑποκρισία καί ἡ συναλλαγή, πού προσπαθεῖ ν' ἀφήσει τελικά τό λαό στό περιθώριο — παρά τίς ρητορεῖες περί «ἀναλογικῆς» — καί δέν μποροῦμε παρά νά τίς καταγγείλλουμε,ἀνεξάρτητα μέ τό ἄν τελικά τό σύστημα εἶναι ἀναλογικότερο ἤ ὄχι. Ἡ διαδικασία πού γέννησε τό ἴσως δικαιότερο σύστημα, θά παραμένει πάντα τό ἴδιο ἐμετική.

Τό Κίνημα στήν Πάντοβα

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Δημήτρης Σαρτζετάκης

Στίς 11 καί 12 τοῦ μηνός Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε στήν Ἰταλία καί συγκεκριμένα στίς πόλεις Πάδοβα καί Βενετία ἡ τακτική συνδιάσκεψη τῶν νέων τῆς Εὐρώπης. Στό συνέδριο ἔλαβαν μέρος στελέχη τῶν νεολαιῶν τῆς Ε.Π.ΕΝ., τοῦ M.S.I., τοῦ F.N. καί τοῦ J.J.F.N.

Στό συνέδριο ἀπό πλευρᾶς Ἑλλήνων ἔλαβαν μέρος οἱ κ.κ. Μάκης Βορίδης, Νίκος Νικολαΐδης καί Δημήτρης Σαρτζετάκης.

Ἀπό πλευρᾶς τοῦ F.d.G. ὁ Mauricio Gaspari (γενικός γραμματέας τοῦ F.d.G.), ὁ Rafaelle Zanon (Ὑπεύθυνος Δημοσίων Σχέσεων μέ τό ἐξωτερικό) καί δυό εὐρωβουλευτές τοῦ M.S.I.

Ἀπό πλευρᾶς Γάλλων ὁ Guillaume Fiquet (Μέλος τῆς Κ.Σ.Ε. τοῦ FNJ) καί ἀπό πλευρᾶς Ἱσπανῶν ὁ Pedro Antonio Canterella del Castillio (Ὑπεύθυνος Δημοσίων Σχέσεων τοῦ J.J.F.N.).

Κεντρικοί εἰσηγητές ἦταν οἱ κ.κ. Μάκης Βορίδης, M. Gaspari, G. Fiquet καί ὁ P.A. Cant. del Castillio.

Τό meeting αὐτό εἶχε σάν σκοπό τήν ἐπίλυση κάποιων ζητημάτων πού εἶχαν τεθεῖ στό προηγούμενο συνέδριο. Ἕνα ἀπό τά κυριότερα θέματα πού συζητήθηκαν ἦταν ἡ εἴσοδος τοῦ ἱσπανικοῦ ἐθνικοῦ μετώπου, σάν ἴσο μέλος τῆς συνομοσπονδίας τῶν νέων τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἀπόφαση πού πάρθηκε ἦταν θετική γιά τούς φίλους Ἱσπανούς.

Ἀκόμα συζητήθηκαν φοιτητικά προβλήματα καί ἀποφασίσθηκε ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεώς τους ἀπό τήν συνομοσπονδία.

Τήν κεντρική εἰσήγηση στό ζήτημα αὐτό ἔκανε ὁ Roberto Menia, Πρόεδρος τῆς FUAN (φοιτητικό τοῦ M.S.I.).

Προτάσεις ἐπίσης ὑπῆρχαν ἀπό τούς φίλους Ἰταλούς γιά τήν ἵδρυση ἑνός ἑνιαίου Πανεπιστημίου στό μέλλον, οἱ ὁποίες ὅμως ἀπορρίφθηκαν ὕστερα ἀπό παρέμβαση τῆς Ν. Ε.Π.ΕΝ.

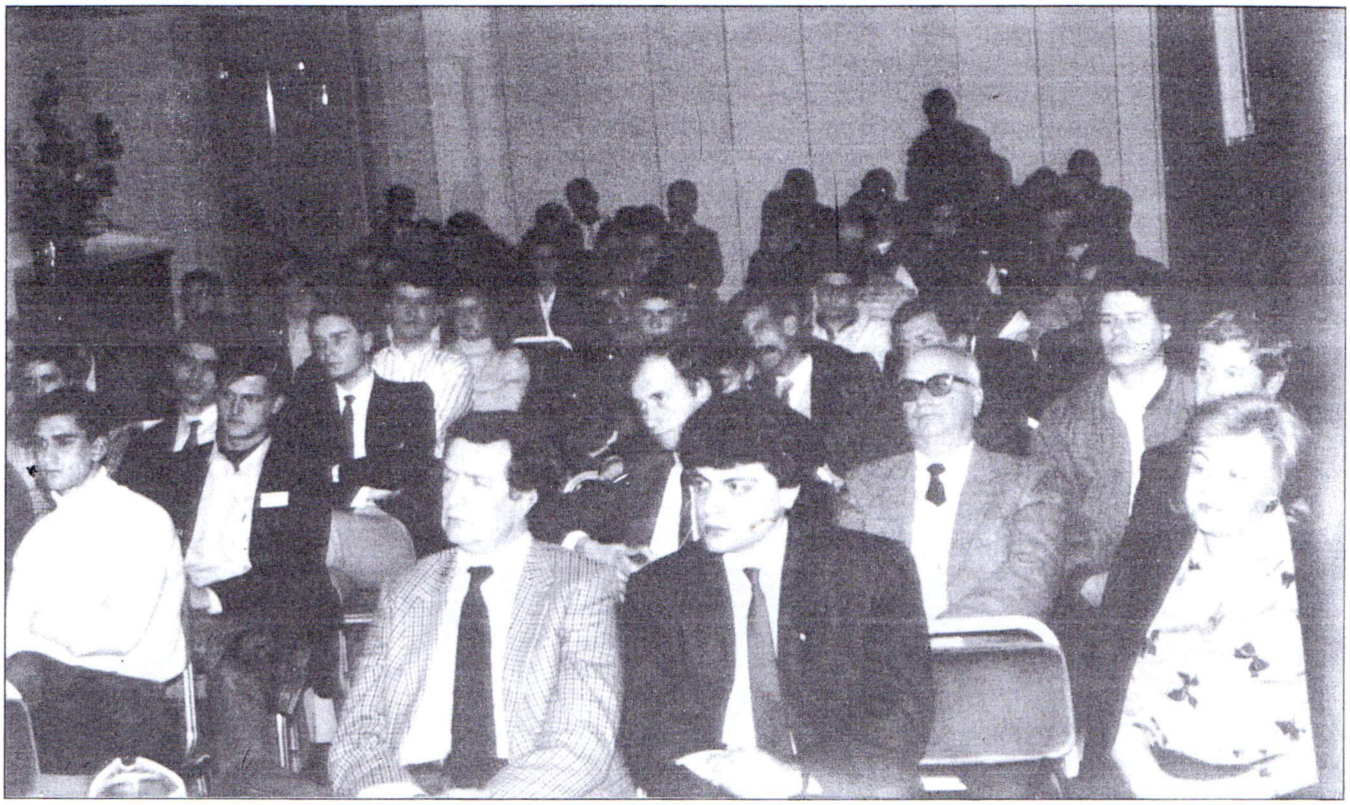
Ἕνα θέμα ἐπίσης τό ὁποῖο καί στό παρελθόν εἶχε ἀπασχολήσει τήν Συνομοσπονδία τῶν Νέων, ἦταν ἡ ὕπαρξη ἑνός διοικητικοῦ ὀργάνου μέ σκοπό νά κατευθύνει καί νά ἐλέγχει τήν δράση τῆς Συνομοσπονδίας.

Τελικά μετά ἀπό πολύωρες συζητήσεις καί συνεχεῖς διαβουλεύσεις, ἀποφασίσθηκε ἡ διοικητική ἁρμοδιότητα νά μετακινεῖται μεταξύ τῶν τεσσάρων κυρίων μελῶν ἀνά ἕξι μῆνες.

Τέλος τό ἑπόμενο συνέδριο ἀποφασίσθηκε νά πραγματοποιηθεῖ στήν Ἱσπανία.

Τήν ἴδια ἐκείνη μέρα στήν Πάδοβα ἔγινε μεγάλη συγκέντρωση καί πορεία διαμαρτυρίας πού εἶχε σάν σκοπό τήν ἐναντίωση στήν συμφωνία τῆς Γιάλτας.

Μικρή ἀντιδιαδήλωση, μέ μικροεπεισόδια πού σημειώθηκαν, δέν κατόρθωσε νά μειώσει τήν ἐπιτυχία της.

Ζ΄ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ Κ.Ε. ΤΗΣ Ν. ΕΠΕΝ:

«Νά ἑδραιώσουμε τήν ἰδιοπροσωπεία μας, νά ξεκοποῦμε ἀπό μιά "δεξιά" πού ἐπιμένει νά μᾶς θεωρεῖ "οὐρά" της»

Ἡ Ζ Σύνοδος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ν.ΕΠΕΝ ἔγινε στίς 21 καί 22 Ἰανουαρίου στήν Ἀθήνα στό Ξενοδοχεῖο «Ἀμαλία». Ὁ καθιερωμένος πιά θεσμός τῆς Κ.Ε. λειτούργησε αὐτή τήν φορά μέ μιά καινοτομία: ἀπό τίς τρεῖς εἰσηγήσεις πού ἔγιναν, αὐτή τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα Μάκη Βορίδη δέν ἀπευθυνόταν μόνο στά μέλη τῆς Κ.Ε. ἀλλά ἦταν ἀνοιχτή στό κοινό. Ἡ νέα αὐτή πρακτική λειτούργησε θετικά ἀφοῦ πάνω ἀπό ἑκατό νέοι ἄνθρωποι παρακολούθησαν μέ προσοχή καί χειροκρότησαν μέ ἐνθουσιασμό τήν ὄντως ἐκτεταμένη εἰσήγηση τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα. Ἐπίσης ἐνδιαφέρουσες καί σημαντικές ἦταν καί οἱ εἰσηγήσεις τῶν Δ. Σαρτζετάκη, μέλους τῆς Κ.Σ.Ε., ἡ ὁποία ἀφοροῦσε στήν δραστηριότητα τῆς Νεολαίας στό περασμένο ἑξάμηνο, καί τοῦ Π. Παπαϊωάννου, ἐπίσης μέλους τῆς Κ.Σ.Ε., ἡ ὁποία εἶχε χαρακτῆρα βασικά ὀργανωτικό. Ἐπειδή πιστεύουμε ὅτι ἡ εἰσήγηση τοῦ Γ.Γ. Μάκη Βορίδη ἔχει ἰδιαίτερη βαρύτητα γιά τήν γενικότερη πορεία τοῦ Ἐθνικισμοῦ στήν Ἑλλάδα, παραθέτουμε ἀμέσως αὐτούσιο τό κείμενό της:

ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ Κ.Ε.

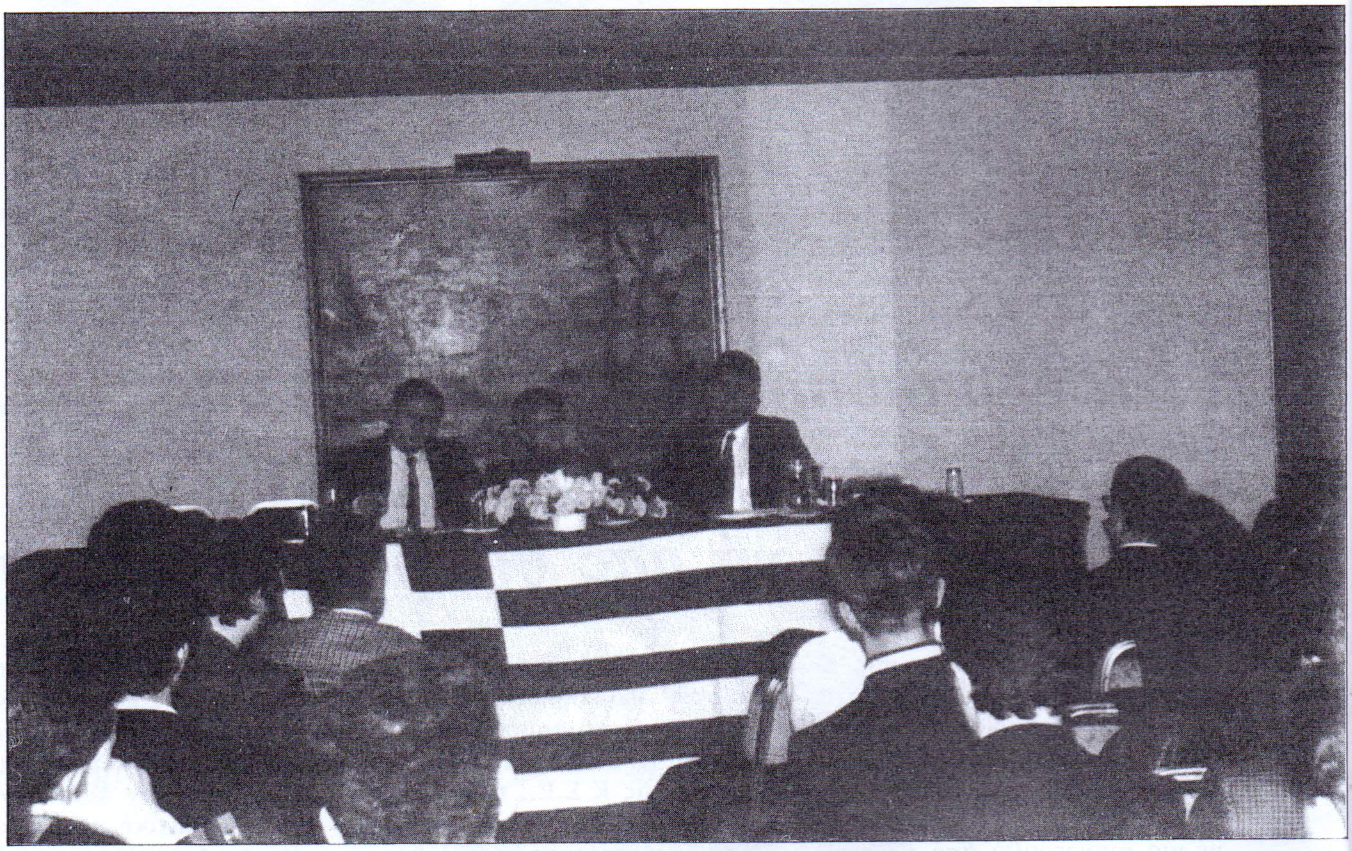
Ἀγαπητοί συναγωνιστές, Κυρίες καί Κύριοι, φίλοι καί φίλες,

Προτοῦ κἄν ξεκινήσω τήν εἰσήγησή μου στήν Κ.Ε. θά ἤθελα νά ξεκαθαρίσω ὅτι αὐτή ἡ εἰσήγηση ἔχει μιά διάσταση ἀρκετά θεωρητική καί ὁραματιστική. Καί μέ τήν εὐκαιρία αὐτή θέλω νά τονίσω ὅτι κατά τήν ἀντίληψή μου ἡ διαμόρφωση τῶν πολιτικῶν θέσεων καί ἡ πολιτική πράξη δέν μπορεῖ παρά νά πηγάζουν ἀπό ἕνα ὑπερκείμενο σύστημα ἀρχῶν πού πρέπει νά καθοδηγεῖ τή σκέψη μας. Ἡ ἀνυπαρξία ἑνός τέτοιου ὁραματισμοῦ ἔχει σάν συνέπεια τήν ἀδυναμία θεωρητικῆς τεκμηρίωσης τῶν πολιτικῶν ἐπιλογῶν καί κατ' ἐπέκταση ἀφήνει μετέωρη τήν πολιτική δράση. Ἐξάλλου πεποίθησή μας εἶναι ὅτι ἕνα σύγχρονο κόμμα δέν μπορεῖ καί δέν πρέπει νά περιοριστεῖ σέ μιά καθημερινή διεκπεραίωση τῆς τρέχουσας πολιτικῆς δουλειᾶς, γιατί κάτι τέτοιο

ἐγκυμονεῖ τόν κίνδυνο μετατροπῆς του σέ ἕνα γραφειοκρατικό μηχανισμό πού ἀκολουθεῖ μιά φορά τῆς ὁποίας τό νόημα ἔχει ξεχάσει. Ἀντίθετα, τό σύγχρονο κόμμα πρέπει νά εἶναι ἕνας ζωντανός πνευματικός χῶρος πού ἐνδιαφέρεται σχεδόν γιά κάθε τι πού ἀπασχολεῖ κι ἀγγίζει τόν σύγχρονο ἄνθρωπο. Κι' αὐτό ἐξάλλου πρέπει νά καθρεφτίζεται καί στήν ὀργανωτική δομή του πού θά πρέπει νά περιλαμβάνει περιοδικά, πολιτιστικούς κύκλους, οἰκολογικές καί συνδικαλιστικές κινήσεις, βιβλιοπωλεῖα, ἀκόμη καί ἀθλητικά σωματεῖα.

Μεγάλες κουβέντες, θά μποροῦσε κάποιος νά πεῖ! Ὡστόσο δέν μποροῦμε νά δεχτοῦμε ὅτι ἡ δική μας ἐνασχόληση μέ τήν πολιτική ὑπηρετεῖ προσωπικές φιλοδοξίες, πού σχετίζονται μέ τήν ἀπόκτηση μιᾶς πολιτικῆς διαχειριστικῆς θέσεως. Ἄν ἦταν ἔτσι, ἡ Ε.Π.ΕΝ. θά ἦταν πράγματι ἡ πιό λανθασμένη ἐπιλογή. Ἡ στράτευσή μας σ' ἕνα μικρό κόμμα ἐξυπηρετεῖ ἀκριβῶς τή διάθεσή μας νά βροῦμε ἕναν πολιτικό δρόμο, ἕνα δρόμο πού διασχίζει τήν ἀποτρόπαιη κοιλάδα τῆς σημερινῆς πραγματικότητας, καί πού ὁδηγεῖ στό τέλος τῆς ἱστορίας, ἀπ' ὅπου θά ἐξακοντίσουμε τήν πρόκλησή μας στ' ἀστέρια, ὅπως εἶπε ὁ Μαρινέττι.

συνολική ἀπάντηση σ' ὅλα τά ζητήματα. Θά θεωρήσω αὐτήν τήν εἰσήγηση ἐπιτυχημένη ἄν ἀποτελέσει ἀφορμή γιά ἕναν εὐρύτερο προβληματισμό πάνω στά μεγάλα θεωρητικά ζητήματα πού θά ἐπιχειρήσει ν' ἀντιμετωπίσει, ἄν παρακινήσει ὁρισμένους συναγωνιστές στή συστηματικότερη μελέτη καί ἐνασχόληση, καθώς κι ἄν δημιουργήσει κάποιες παρεμβάσεις στά πλαίσια τῆς συζήτησης πού θ' ἀκολουθήσει. Ἐπειδή λοιπόν μιλοῦμε γιά πολύ εὐαίσθητα ζητήματα θά παρακαλοῦσα ἀφ' ἑνός τήν προσοχή σας, ἀφ' ἑτέρου τήν καλή σας προαίρεση, ἔτσι ὥστε νά μήν παρεξηγηθῶ μά καί γιά νά ἀποφύγουμε ἄστοχες παρεμβάσεις λόγω παρανοήσεως.

Ἡ σχέση λοιπόν θεωρίας καί πολιτικῆς θέσης εἶναι ἀπαραίτητο νά συνειδητοποιηθεῖ καί νά μήν ὑποτιμᾶται ἡ ἀξία της. Ὅταν μιλᾶμε γιά θεωρητικά ζητήματα ἤ γιά τό ὅραμα τῆς Νέας Πολιτείας, δέν ὀνειροβατοῦμε οὔτε ἀσχολούμαστε μέ ἔπεα πτερόεντα. Σκιαγραφοῦμε ὅμως τό ἀπώτερο νόημα, τόν ἀπώτατο στόχο, πού σίγουρα δέν εἶναι ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας, μά ἡ δημιουργία μιᾶς Νέας Κοινωνίας.

Ἡ ἐνασχόληση λοιπόν αὐτῆς τῆς εἰσήγησης μέ ὁρισμένα θεωρητικά ζητήματα ἄς δικαιολογηθεῖ μέ τίς παραπάνω σκέψεις. Ἀπό τήν ἄλλη εὐνόητο εἶναι ὅτι δέν εἶναι δυνατόν μιά εἰσήγηση μέ τούς ἐξ ἀντικειμένου περιορισμούς τοῦ χρόνου, τοῦ τόπου μά καί τοῦ ἴδιου τοῦ ἐπιπέδου ἀνάπτυξης τοῦ κινήματος τῆς νεολαίας νά δώσει

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ἕνα τέτοιο θέμα εἰδωμένο στενά θά μποροῦσε νά ἐγκλωβίσει τόν προβληματισμό τῆς Κ.Ε. σέ μιά μικρόπνοη καί μικροπολιτική σύλληψη τῶν προβλημάτων πού θά παρουσιάσει ὁ ἐκλογικός ἀγώ-

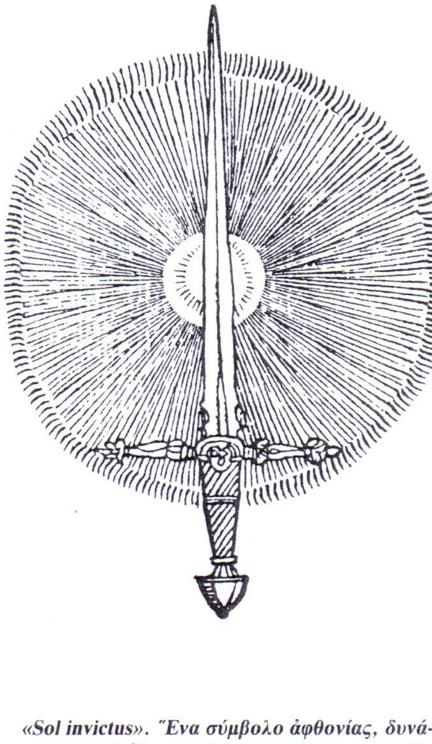
νας. Αὐτή ἡ εἰσήγησή μου ὅμως δέν θέλει νά παραμείνει σέ τεχνικά ἐπίπεδα. Ἀναμφίβολα, ἡ πολιτική τεχνική εἶναι τό μέσο, καί τό μέσο ἔχει πολλές φορές καθοριστική καί δεσμευτική σημασία γιά τήν ἐπιλογή μιᾶς τακτικῆς, εἰδικά γιά κινήματα πού θέλουν νά πατοῦν τά πόδια τους γερά στήν πραγματικότητα καί νά μήν συλλογίζονται ὑπερβατικά, παραμένοντας στήν πράξη θεωρητικοί τῆς ἀπραξίας. Εἴμαστε πολιτικό κίνημα, κι ἄρα εἶναι καθῆκον μας ν' ἀνιχνεύουμε τήν πραγματικότητα, ὅσο δυσάρεστη κι ἄν μᾶς εἶναι. Τό ὅτι ὅμως ἀντιλαμβανόμαστε τήν πραγματικότητα δέν σημαίνει ὅτι καί τήν ἀποδεχόμαστε παθητικά. Μιά τέτοια ἀντίληψη πού τείνει νά νομιμοποιήσει κάθε κακῶς κείμενο, ἀκριβῶς γιατί ὑπάρχει, ἀκριβῶς γιατί εἶναι σήμερα κατεστημένο, ἀκριβῶς γιατί ὑποτίθεται ὅτι ἐκφράζει τήν περίφημη «ἑλληνική πραγματικότητα» μᾶς εἶναι ἐντελῶς ξένη καί τήν καταδικάζουμε μέ ἄπειρη ἀηδία καί περιφρόνηση σάν ὀππορτουνιστική. Κατανοοῦμε τήν πραγματικότητα και αὐτό μᾶς βοηθᾶ νά ἐπιλέξουμε τίς κατάλληλες τακτικές ἀγῶνα γιά νά τήν μεταμορφώσουμε. Θέλουμε τούς ἀνθρώπους καί τούς λαούς ἐνεργητικούς παράγοντες στή διαμόρφωση τοῦ ἱστορικοῦ γίγνεσθαι, τούς θέλουμε ὑποκείμενα κι ὄχι ἀντικείμενα τῶν ἱστορικῶν ἐξελίξεων καί πιστεύουμε ὅτι ἐκεῖ βρίσκεται σέ τελευταία ἀνάλυση καί ἡ ἀληθινή ἰδέα τῆς ἐλευθερίας: στήν διαμόρφωση τῆς τύχης τῶν λαῶν ἀπό τούς ἴδιους τούς λαούς, κι ὄχι ἀπό ἀπρόσωπες δομές, ἀπό νοοτροπίες πού διαμορφώνονται ἀπό τά πάνω, ἀπό τήν ἀσυνείδητη καί μηχανική ἀναπαραγωγή ἑνός τρόπου ζωῆς, πού κανείς δέν στάθηκε ἔστω καί γιά ἕνα λεπτό νά σκεφτεῖ ἄν πράγματι εἶναι αὐτό πού ἐπιθυμοῦσε. Αὐτή ἡ κριτική ἐπανεκτίμηση τῶν κοινωνικῶν δεδομένων, αὐτή ἡ εὐαισθησία καί ἡ ἐκ νέου συνείδηση τοῦ λαοῦ εἶναι τό πρῶτο βῆμα. Τό πρῶτο βῆμα τῆς κριτικῆς μας στό σύστημα τοῦ οἰκονομισμοῦ, τοῦ εὐδαιμονισμοῦ, καταναλωτισμοῦ.

Πράγματα πού στόν πολύ λαό φαίνονται αὐτονόητα πρέπει νά ἐπανεκτιμηθοῦν: οἱ παραγωγικές σχέσεις, ἡ μισθωτή ἐργασία, ὁ ἐπαγγελματικός προσανατολισμός, οἱ στόχοι τῆς ζωῆς πρέπει νά ἀποκτήσουν στήν κοινωνία πού οραματιζόμαστε τή σύνδεσή τους μέ τόν ἀπώτατο ζωογόνο σκοπό τῆς Κοινωνίας: τήν ἐπιβίωσή της καί τήν ἐπικράτηση τῶν πολιτιστικῶν της ἀρχῶν. Δηλαδή μέ πιό ἁπλά λόγια, πρέπει νά ξανασυνδεθεῖ ἡ καθημερινή παραγωγική καί δημιουργική δραστηριότητα τοῦ ἀτόμου μέ τήν κοινωνική δράση, μέ την λειτουργία του ὡς πολίτη.

Κι αὐτό σημαίνει ν' ἀρνηθοῦμε καί ν' ἀγωνιστοῦμε ἐνάντια σέ μιά ἀπό τίς πιό ὀλέθριες ἀντιλήψεις τῆς φιλελεύθερης φιλοσοφίας: τόν ρητό διαχωρισμό ἀνάμεσα στόν ἰδιωτικό καί δημόσιο βίο. Αὐτός ὁ σχιζοφρενικός διαχωρισμός, αὐτό τό θεωρητικό δισυπόστατο τῆς μιᾶς βιολογικῆς καί πολιτιστικῆς ὀντότητας πού εἶναι ὁ ἄνθρωπος, γεννᾶ τήν παρακμή καί τήν παράνοια τῶν καιρῶν μας, γεννᾶ τήν σύγκρουση ἀνάμεσα στήν κοινωνία καί τό κράτος, ἀνάμεσα στό ἄτομο καί στήν κοινωνία καί, τελικά ἀνάμεσα στό ἄτομο καί τό κράτος. Δέν θά μπορέσουμε ποτέ οὔτε σάν κίνημα οὔτε σάν πολίτες νά δοῦμε τό ἔθνος μας ν' ἀναπτύσσεται ἀδελφωμένο καί νά μεγαλουργεῖ ἄν δέν ξεπεράσουμε αὐτές τίς κουραστικές καί φθαρτικές ἀντιφάσεις τῶν καιρῶν μας. Ἡ ἄρνηση γιά ἐργασία, ἡ ἄρνηση γιά στράτευση, ἡ ἄρνηση γιά ὑπηρεσία τῆς κοινότητας καί τοῦ ἔθνους, γιά προσφορά στό σύνολο εἶναι παθολογικά φαινόμενα τοῦ σήμερα. Φαινόμενα πού τό σύστημα, μή μπορώντας ν' ἀρνηθεῖ τό νοσηρό τους χαρακτήρα, προσπαθεῖ νά τ' ἀποδώσει σέ συγκεκριμένες δυσλειτουργίες τοῦ μηχανισμοῦ. Ἔτσι, ἡ ἐξάπλωση τῶν ναρκωτικῶν ἀποδίδεται στήν ἐξέγερση τῆς νεολαίας, στούς ἀσυνείδητους ἐμπόρους ἤ σέ κάποιους κακούς ἀστυνόμους πού πουλᾶνε τήν ἡρωΐνη. Γιά τή βία στά γήπεδα φταίει ὁ κακός ἀθλητικός τύπος πού ἐξάπτει τά πάθη. Γιά τήν ἀντίρρηση τῆς νεολαίας νά στρατευθεῖ φταίει ἡ αὐθαίρετη βία ὁρισμένων ἀξιωματικῶν καί γενικά ὁ αὐταρχισμός. Γιά τήν πτώση τῶν γεννήσεων φταίει τό χαμηλό οἰκονομικό ἐπίπεδο τῆς χώρας. Γιά τήν χαμηλή παραγωγικότητα, φταίει ἡ ἔλλειψη ἐκσυγχρονισμοῦ τῶν παραγωγικῶν μονάδων καί ἡ πλεονεξία τῶν ἀφεντικῶν. Γιά τόν Κοσκωτισμό, φταῖνε ὁρισμένοι διεφθαρμένοι ἐκπρόσωποι τοῦ τύπου καί τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἐνῶ γιά τή διάλυση τῶν πανεπιστημίων, φταῖνε οἱ χαμηλοί μισθοί τῶν καθηγητῶν καί τό θεσμικό πλαίσιο. Πίσω ἀπό κάθε πληγή, πίσω ἀπό κάθε κοινωνική νόσο, οἱ «ὑπεύθυνοι φορεῖς» θά σᾶς ἀπαντήσουν ὅτι κρύβεται κάποιος κακός ἄνθρωπος, κάποιος πού κάνει κατάχρηση τῶν ἐξουσιῶν του: ἕνας μπάτσος, ἕνας αὐταρχικός λοχίας, ἕνας ἔμπορος ναρκωτικῶν, ἕνας κακός πατέρας, ἕνα ἀδηφάγο ἀφεντικό, ἕνας διεφθαρμένος δημοσιογράφος καί, στήν χειρότερη περίπτωση, ἕνα ἀποτυχημένο νομοθέτημα πού, ὅμως, θά σπεύσουν νά τό διορθώσουν. Ἀκόμη καί μέ τό σκάνδαλο Κοσκωτᾶ, στό ὁποῖο ἐνεπλάκησαν δεξιοί κι ἀριστεροί ἐκπρόσωποι τοῦ τύπου, τῆς πολιτικῆς, οἰκονομικῆς κι ἀθλητικῆς ζωῆς, οἱ ὑπερασπιστές τοῦ νοσηροῦ συστήματος πού ἐπικρατεῖ στή χώρα μας δέν κατάφεραν νά δοῦν τίς συνέπειες τῆς πιό βρώμικης διαπλοκῆς τοῦ κεφαλαίου μέ τήν πολιτική ἀπόφαση καί τήν διαμόρφωση τῆς κοινῆς γνώμης. Διότι ἄν κάτι μᾶς ἀπέδειξε τό σκάνδαλο Κοσκωτᾶ, εἶναι ἀκριβῶς ὅτι ὁ «κυρίαρχος λαός» ὑπέρ τοῦ ὁποίου ἀσκοῦνται ὅλες οἱ ἐξουσίες, εἶναι ἕνα ἀντικείμενο: ἕνα ἀντικείμενο ἐξαπάτησης καί χειραγώγησης πού οἱ διευθύνοντες τό ἀποκοιμίζουν καί τό ἀφυπνίζουν σύμφωνα μέ τίς βουλήσεις τους.

Κι ὅμως, γιά μᾶς, πίσω ἀπό κάθε νοσηρό φαινόμενο δέν κρύβεται ἕνας κακός λειτουργός, μά κάτι πιό σύνθετο: κρύβεται μιά κακή νοοτροπία. Γιατί, σέ τελευταία ἀνάλυση, ἀσφαλῶς καί ὑπάρχουν καλλίτεροι καί χειρότεροι ἄνθρωποι. Καί μιά ἀπό τίς ἀρετές ἑνός συστήματος βρίσκεται ἀκριβῶς ἐκεῖ: ἀφ' ἑνός στό νά βελτιώσει ὅ-

λους τούς ἀνθρώπους, νά κάνει μέσα τους νά ἀναπτυχθεῖ τό φυσικό καλό, καί ἀφ' ἑτέρου νά ἐξαφανίσει μέ θέσπιση τῆς κοινωνικῆς ἱεραρχίας τούς κακούς πολίτες, νά τούς ἀξιολογήσει καί νά τούς στείλει στόν πυθμένα, ἐκεῖ ὅπου δέν θά μποροῦν νά βλάψουν παρά τόν ἑαυτό τους καί τούς ὁμοίους τους. Τό πρόβλημα βέβαια σήμερα, εἶναι καί πρόβλημα τρόπου ἐπιλογῆς τῶν καλλιτέρων. Δυστυχῶς γιά τόν τόπο μας, τά κριτήρια ἐπιλογῆς τοῦ ἐφαρμοσμένου κοινοβουλευτισμοῦ ἀποδεικνύονται ὄχι ἁπλῶς ἀνεπαρκῆ μά καταστροφικά. Μόνο πού τό θέμα δέν σταματᾶ ἐκεῖ: τό μεγάλο πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Εὐρώπης τοῦ 21ου αἰῶνα εἶναι ἡ ἀποσύνδεση τῶν λαῶν ἀπό τούς μύθους καί τά ὁράματα, ἀπό τήν παράδοση καί τό αἴσθημα τῆς ἐθνικῆς καί φυλετικῆς κοινότητας, εἶναι ἡ τομή τοῦ μίτου τῆς ἱστορικῆς συνέχειας, εἶναι τό χάσιμο τῆς πίστης, τοῦ σκοποῦ καί τοῦ νοήματος τῆς ζωῆς. Αὐτή εἶναι ἡ μοναδική καί ἀσύλληπτη καταστροφή πού προξένησε ὁ φιλελευθερισμός, ἀποσυνδέοντας τίς οἰκονομικές διεργασίες ἀπό τόν κοινωνικό τους χαρακτήρα καί μετατρέποντάς τις σέ μιά στεῖρα σχέση παραγωγῆς - κατανάλωσης. Ἡ ἀποξένωση τοῦ ἐργαζομένου ἀπό τά δημιουργήματά του καί ἡ συντριβή τῆς ἐργασιακῆς κοινότητας, τῆς ἐργασιακῆς οἰκογένειας μέσ' ἀπό τά τερατώδη μεγέθη τοῦ ὑπερκαπιταλισμοῦ ἦταν ἑπόμενο ὅτι θά ἄνοιγαν τό δρόμο στήν τερατωδέστερη ἀκόμη ἀντίληψη γιά τόν κόσμο καί τήν κοινωνική ὀργάνωση, στόν μαρξισμό, πού ὁλοκληρώνει τήν πορεία πρός τήν ἀλλοτρίωση τοῦ ἀνθρώπου ἀφαιρώντας του ὄχι μόνο τή σχέση του μέ τό ἀντικείμενο τῆς ἐργασίας του μά κι αὐτό τό ἴδιο τό δικαίωμά του νά ἐλπίζει νά βελτιώσει τήν στάθμη τῆς ζωῆς του μέσ' ἀπό τήν συμμετοχή του σ' ἕνα οἰκονομικό ἀνταγωνιστικό παιχνίδι. Ἡ ἐργασία πρέπει νά εἶναι προσφορά στήν κοινότητα, προσωπική δημιουργία καί ἡ κοινότητα πρέπει ν' ἀνταποδίδει στό ἄτομο αὐτήν τήν προσφορά, ἐξασφαλίζοντάς του μιά σειρά ἀπό ἀγαθά καί κυρίως τή δυνατότητα νά δημιουργεῖ καί νά ἐξελίσσεται μέσα σέ συνθῆκες εἰρήνης καί ἁρμονίας. Ἄρα δημιουργική χαρά καί ἐργασία δέν ἐπιτρέπεται νά εἶναι ξεκομμένα. Ἡ προσωπική σφαῖρα τοῦ ἀτόμου, δηλαδή ἡ περιουσία του, ἡ οἰκογενειακή του κατάσταση, ἡ ἐξέλιξή του, δέν μποροῦν ν' ἀποκτήσουν ἕνα συγκεκριμένο νόημα παρά μέσα στό Κράτος, πού δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἡ πραγμάτωση τῆς συγκεκριμένης ἐλευθερίας. Καί ἡ συγκεκριμένη ἐλευθερία εἶναι ἡ μόνη δυνατή ἐλευθερία, ἡ μόνη πραγματοποιήσιμη καί κοινωνικά ἐφικτή ἐλευθερία. Τό Κράτος ὅμως ὀφείλει γιά νά νομιμοποιεῖται νά παίζει αὐτό τό ρόλο, νά εἶναι ἡ ἐνσάρκωση τῆς ἠθικῆς στήν Κοινωνία τῶν ἀνθρώπων καί αὐτός του ὁ χαρακτήρας τοῦ δημιουργεῖ κυρίως ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στήν κοινωνία. Ὁ διαχωρισμός δημόσιας καί ἰδιωτικῆς ζωῆς καθίσταται τεχνητός, καί τό ἄτομο ὁλοκληρώνεται ὡς πολίτης μέσα στά πλαίσια τοῦ Κράτους καθώς τά ὅρια ἰδιωτικοῦ καί δημοσίου χάνουν τήν σαφήνειά τους καί

«Sol invictus». Ἕνα σύμβολο ἀφθονίας, δυνάμεως καί ὁλοκληρώσεως τοῦ προορισμοῦ

τείνουν νά ταυτιστοῦν. Τό ἄτομο γίνεται κρατικός λειτουργός καί ἡ ζωή του ὁλόκληρη ἀποκτᾶ ἕναν ἱερό καί ἀπαραβίαστο χαρακτήρα. Ἡ ἐθνική πίστη ἔρχεται νά συμπεριλάβει κοινωνικά και θρησκευτικά δόγματα καί τό ἐθνικό κράτος νά ἐκφράσει τήν ἀπαρχή τῆς ἐποχῆς τῆς πολιτικῆς θεολογίας. Βεβαίως εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἡ καθημερινή πρακτική τῆς σύγχρονης ἐξουσίας μέ τήν μικρότητά της, τήν ἔλλειψη ὁράματος καί κατευθύνσεως, τήν πιό αἰσχρή αὐθαιρεσία της καί τήν ἠθική ἀνυποστασία της ἔχει δημιουργήσει μιά ρητή δυσπιστία ἀπέναντι στό ἴδιο τό φαινόμενο τοῦ Κράτους. Καί σ' αὐτή τή δυσπιστία ἀναμφίβολα ἔχουν συμβάλλει καί ἀρκετοί δημόσιοι ὑπάλληλοι καί λειτουργοί μέ τήν στάση καί τή συμπεριφορά τους, μέ τή συντεχνιακή σύλληψη τῶν προβλημάτων τῆς δημόσια διοίκησης καί μέ τήν νομικιστική καταστρατήγηση τοῦ πνεύματος τῶν νόμων. Τό κομματικό κριτήριο ἔχει ἀναδειχτεῖ σήμερα σέ κυρίαρχο γιά ὁποιαδήποτε ἐπιλογή ποι φέρει χαρακτήρα ἄσκησης δημόσιας ἐξουσίας. Καί δυστυχῶς, κάτω ἀπ' αὐτή τή λογική ὁποιαδήποτε θετική θεσμική ἀλλαγή, ἤ καί ὁποιαδήποτε ἀνάπτυξη νέων θεσμικῶν συναλλακτικῶν μορφῶν γιά τή διοίκηση πέφτει στό κενό. Οἱ Ὀργανισμοί Τοπικῆς Αὐτοδιοίκησης μετετράπησαν σέ χῶρο κομματικῶν ἀνταγωνισμῶν πού, ἀπό τήν ἄλλη, τό κομματικό κράτος τούς στηρίζει ἤ τούς ἀνταγωνίζεται μέσα ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ προϋπολογισμοῦ, προσθαφαιρώντας στήν ἐξουσία πού τό Σύνταγμα τούς ἀπονέμει. Ἡ συλλογική σύμβαση ἐργασίας, σάν κοινωνική πηγή δικαίου, σάν μή κρατικός θεσμός νομοθετικῆς ἐξουσίας προϋποθέτει ἕνα συνδικαλιστικό κίνημα πού βέβαια καμιά σχέση δέν ἔχει μέ τη διορισμένη ΓΣΕΕ ἤ μέ το κομματικό ὄργανο, ΕΚΑ. Τά ΑΕΙ ἀντί νά ἀξιοποιήσουν τήν συνδιοίκηση καί τήν συνταγματικά κατοχυρωμένη αὐτοδιοίκησή τους, μετετράπησαν σέ χώρους κομματικῆς συναλλαγῆς και αὐθαιρεσίας, μέ κύριο φορέα τῶν ἀπαράδεκτων αὐτῶν πρα

κτικῶν τό λεγόμενο φοιτητικό κίνημα. Βλέπουμε λοιπόν ὅτι θεσμοί πού ἐν δυνάμει εἶναι δημοκρατικοί καί γνήσια συμμετοχικοί, θεσμοί πού μποροῦν ν' ἀποδώσουν πραγματική ἐξουσία στήν κοινωνία, πλήττονται ἀπό τή γενικότερη ἀντίληψη γιά τήν ὀργάνωση τοῦ κράτους, ἀπό τήν ἀντίληψη τῆς κομματοκρατίας. Αὐτή ἡ θεωρητική σύλληψη τῆς κοινωνίας ὡς χώρου σύγκρουσης τῶν διαφόρων ἀντιμαχομένων συμφερόντων πού ἕλκει τήν καταγωγή της ἀπό τήν μαρξιστική σύγκρουση τῶν τάξεων πρέπει νά ἀπορριφθεῖ στό σύνολό της. Τόσο γιατί εἶναι σήμερα de facto ξεπερασμένη ὅσο καί γιατί ἀποτελεῖ μόνιμη καί πάγια πηγή δεινῶν. Μιά κοινωνία δέν μπορεῖ νά συγκροτεῖται πάνω στή βάση τῶν συγκρούσεών της, μά πρέπει νά θεωρεῖ τήν ἴδια τήν συγκρουσιακή κατάσταση σάν κοινωνικό πρόβλημα πού χρήζει θεραπείας. Σέ τελευταία ἀνάλυση, καί σύμφωνα μέ τήν κριτική τοῦ Κάρλ Σμίττ, τοῦ μεγαλύτερου πολιτειολόγου τοῦ αἰῶνα μας, αὐτός ὁ ἐσωτερικός πλουραρισμός θίγει τήν ἴδια τήν ἑνότητα τοῦ κράτους πού, ὅπως εἴπαμε, εἶναι ἡ μόνη ἐγγύηση γιά τήν ἐξασφάλιση τῆς συγκεκριμένης ἐλευθερίας. Ὁ ἐσωτερικός πλουραλισμός, προέβλεπε ὁ Σμίττ, θά καταλήξει στόν ἐμφύλιο πόλεμο, ἔτσι ὅπως αὐτός ὑποβόσκει στόν ἄγριο συνδικαλισμό τῶν ὁμάδων καί τῶν φατριῶν.

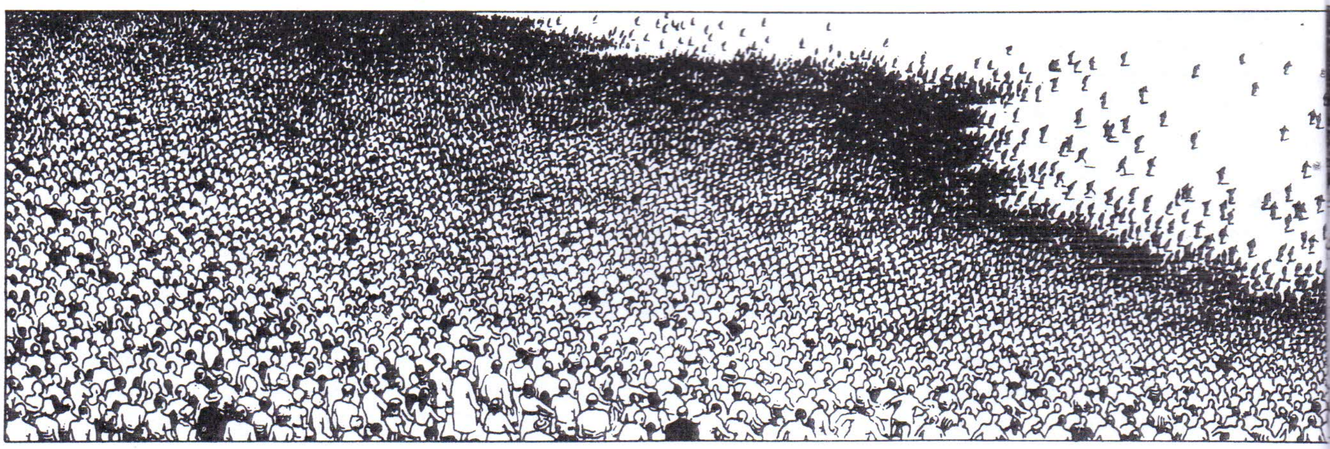
Ὁ μόνος τρόπος πού μπορεῖ τό Κράτος, πού εἶναι ἡ ἔκφραση τῆς ἑνότητας τοῦ ἔθνους, ὑπό κανονικές συνθῆκες ἐννοεῖται, νά ἐξασφαλίσει τήν πολιτική κινητοποίηση, τήν πολιτική συνειδητότητα τῶν μαζῶν καί τήν ὕπαρξη ἀποτελεσματικῆς λειτουργίας θεσμῶν ὅπου θ' ἀπονέμεται πρωτογενής ἐξουσία στό λαό, δηλαδή ἐξουσία αὐτοδιοίκησης καί αὐτοκαθορισμοῦ μέ ἐκχώρηση συγκεκριμένων ἁρμοδιοτήτων, εἶναι ἡ ὕπαρξη μιᾶς ἐπικρατοῦσας ἰδεολογίας, τοῦ ἑνοποιητικοῦ Μύθου μέ Μ κεφαλαῖο. Ἀπ' αὐτόν τόν ἑνοποιητικό μύθο πηγάζει ἡ ἴδια ἡ νομιμοποίηση τοῦ κρατικοῦ φαινομένου καί ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοια καί τό δικαίωμα τοῦ Κράτους νά προσδιορίζει τούς κοινωνικούς του ἐχθρούς. Ἡ ἔμφαση πού θά δίνεται στήν καταστολή τοῦ ἐχθροῦ εἶναι ζήτημα καθαρά τεχνικό. Ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία εἶναι νά ξεφύγουμε ἀπό μιά ἀντίληψη πού εἶναι σήμερα σχεδόν αὐταπόδεικτη καί βαθιά ριζωμένη στή φιλελεύθερη σκέψη, ὅτι μέσα ἀπό τίς κοινωνικές ἀντιφάσεις μπορεῖ, διά τοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος, νά ὑπάρξει μιά σύνθεση. Ἡ πραγματικότητα τοῦ ἐφαρμοσμένου κοινοβουλευτισμοῦ δείχνει ὅτι ὁδηγούμαστε στήν πιό ἀπόλυτη καί πλήρη ἀδράνεια τοῦ κράτους, πού βρίσκεται ἀκινητοποιημένο ἀπό τίς πιέσεις πρός διαφορετικές κατευθύνσεις πού τοῦ ἀσκοῦν τά ποικίλα ὀργανωμένα καί θεσμοθετημένα συστήματα. Ἐδῶ δέν θά ἤθελα νά παρεξηγηθῶ καί νά θεωρηθῶ ἀπολογητής τοῦ ὁποιου αὐταρχικοῦ κράτους. Ἴσα ἴσα τό ὅραμά μου θεωρεῖ σάν βασική προϋπόθεση γιά τήν οἰκοδόμηση ἑνός νέου κράτους τήν οἰκοδόμηση μιᾶς νέας κοινωνίας καί ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοια προϋποθέτει τήν πιό ἐνεργή

Ὁ Κάρλ Σμίττ, ἴσως ὁ μεγαλύτερος πολιτειολόγος τοῦ αἰῶνα μας. Προέβλεψε μέ ἀκρίβεια τή διάλυση τῆς ἑνότητας τοῦ κράτους λόγω της τάσης γιά ἐσωτερικό πλουραλισμό.

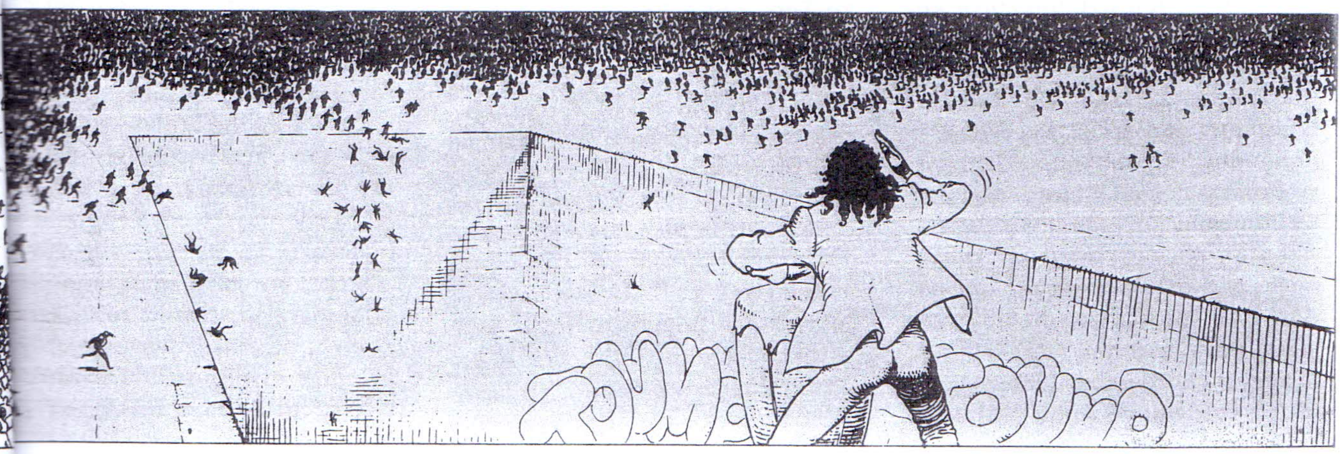
πολιτική συνειδητοποίηση καί δραστηριοποίηση τοῦ λαοῦ. Ἁπλῶς θεωρῶ ὅτι ἡ συγκεκριμένη πραγματικότητα, πολιτική μά καί νομική, τῶν κομμάτων, ἔχει πάρει διαζύγιο ἀπό τήν ἐξασφάλιση τῆς λαϊκῆς ἔκφρασης καί τῆς συμμετοχῆς τῆς βάσης στή διαμόρφωση τῶν ἀποφάσεων. Ἡ ἐσωκομματική δημοκρατία εἶναι ἀνύπαρκτη, ὁ αὐταρχισμός τῶν ἀρχηγῶν εἶναι ἐμφανής σέ ὅλα τά κόμματα, προεξάρχοντος τοῦ κυβερνῶντος στό ὁποῖο ὁ ἀρχηγός του καί πρωθυπουργός ἔχει ἀποκτήσει τήν συνήθεια νά ἐμφανίζεται στήν τηλεόραση καί ν' ἀπειλεῖ θεούς καί δαίμονες λόγω τῶν σκοτεινῶν συνομωσιῶν, πού δέν κατονομάζει βέβαια, ἀλλά πού πάντως εἶναι σίγουρο ὅτι ἐξυφαίνονται γύρω του. Ἡ λίστα δέ, ἐξαφάνισε καί τήν τελευταία δυνατότητα ἔκφρασης πού ὑπῆρχε γιά τούς βουλευτές, ἐνῶ ταυτόχρονα ἀφαίρεσε καί τό δικαίωμα ἐπιλογῆς προσώπων ἀπό τό λαό: βεβαίως δέν παραγνωρίζουμε ὅλα τά μίζερα καί ἀφόρητως γελοῖα φαινόμενα κομματαρχισμοῦ καί ἀνάπτυξης πελατειακῶν σχέσεων πού ἐξέθρεψε τό προηγούμενο σύστημα: ἀλλά κι ἐκεῖ θά βρεθοῦμε μπροστά στίς φθοροποιές ἐπιδράσεις τῆς κομματοκρατίας, πού δηλητηριάζει κάθε διαδικασία καί τό ζητούμενο δέν μπορεῖ νά μετακινηθεῖ: τό ζητούμενο εἶναι ἡ ἀλλαγή νοοτροπίας. Δέν πρέπει νά θεωρήσουμε ὅτι ἡ κομματοκρατία εἶναι συνέπεια τῆς πολιτικοποίησης, δηλαδή τῆς ἐγρήγορσης τῆς πολιτικῆς συνείδησης. Ἡ στράτευση στά κόμματα τοῦ πολιτικοῦ κατεστημένου ὑπαγορεύεται τίς περισσότερες φορές ἀπό τήν ἴδια τήν παντοδυναμία τους καθώς καί ἀπό τήν ἀνάγκη ἐξασφάλισης μιᾶς πρόσβασης στόν ὑδροκέφαλο κρατικό μηχανισμό πού ἔχει πιά, ὅπως προείπαμε, ἀφομοιώσει ὁλοκληρωτικά τήν ἐργασιακή κοινότητα, καταστρέφοντάς την καί ὑποκαθιστώντας την μέ τίς χαώδεις καί πολυδαίδαλες ἀλλοτριωτικές γραφειοκρατικές ὑπηρεσίες. Τά κόμματα σήμερα ἀντλοῦν τήν ἰσχύ τους ὄχι ἀπό τήν πολιτική συνείδηση μά ἀκριβῶς ἀπό τό ἀντίστροφο, από τήν πολιτική οὐδετερότητα, ἕναν ἀκόμα μεγάλο μύθο τῆς οἰκονομιστικῆς ἐξουσίας. Ἔτσι καί θά πρέπει νά συλλάβουμε τό σημερινό σύστημα: σάν ἕνα σύστημα πού καλλιεργώντας τόν καταναλωτισμό καί τόν εὐδαιμονισμό, ἀποκοιμίζει τίς πολιτικές συνειδήσεις τῶν λαῶν, ἀφήνοντας ἐλεύθερο τό πεδίο τῆς ἄσκησης τῆς ἐξουσίας καί τῆς πολιτικῆς ἐπιλογῆς στήν ἰσορροπία καί στό ρυθμιστικό παιχνίδι τῶν πολιτικῶν καί οἰκονομικῶν δυνάμεων. Βεβαίως αὐτή ἡ σύλληψη τοῦ προβλήματος εἶναι ἀρκετά σχηματική καί ἁπλουστευτική, καί κανείς δέν ἀρνεῖται ὅτι ὑπάρχουν σήμερα τύποι καί μορφές λαϊκῆς συμμετοχῆς, κατ' ἐπίφασιν τουλάχιστον.

Τό σίγουρο εἶναι ὅμως ὅτι μέσα σέ μιά κοινωνία πού ἐπικρατεῖ ἕνα ἀπολίτικο σχῆμα κυριαρχίας, ὅλες αὐτές οἱ μορφές εἶναι a priori ἐκφυλισμένες, καί ἁπλά συμβάλλουν σέ μιά ψευδεπίγραφη νομιμοποίηση πού τόσο χρειάζονται οἱ ἰθύνοντες. Ἕνα ἄλλο σημαντικό θέμα πού συχνά προβάλλεται σάν ἕνα ἀπό τά βασικότερα καί σταθερότερα ἀντεπιχειρήματα κατά τοῦ ὁραματισμοῦ μας γιά τή διαμόρφωση τῆς Νέας Πολιτείας, εἶναι τό ζήτημα τῆς πραγματικότητας τῶν διεθνῶν μας δεσμεύσεων καί σχέσεων. Καί εἶναι πράγματι ἀλήθεια ὅτι τό σύστημα τοῦ οἰκονομισμοῦ ἀκολουθεῖ μιά ἑνιαία δυναμική τά τελευταία 200 χρόνια, ἄν θεωρήσουμε σχηματικά σάν ξεκίνημα τοῦ ἀστικοῦ φιλελευθερισμοῦ τό 1789. Καί ἄς μήν ξεχνᾶμε ὅτι ἕνα ἀπό τά θεμελιωδέστερα αἰτήματα τῶν ἐξεγερμένων ἀστῶν τοῦ 1789 ἦταν ἡ κατάργηση τῶν τελωνειακῶν δεσμῶν καί ἡ ἐλευθερία ἐπικοινωνίας ἀπό περιοχή σέ περιοχή: Κι αὐτό πού ἐνδιέφερε βέβαια τούς ἐμπόρους δέν ἦταν ἡ αἰσθητοποίηση τῆς ἑνότητος τοῦ ἔθνους ἀλλά ἦταν ἡ διεύρυνση τῶν δυνατοτήτων τοῦ ἐμπορίου τους. Αὐτή ἡ γραμμική συλλογιστική δέν ἐγκατέλειψε ἀπό τότε τούς ἐκφραστές τοῦ φιλελευθερισμοῦ πού, μή σταματώντας στήν κατάργηση τῶν ἐπαρχιακῶν ὁρίων ζητοῦν σήμερα τήν κατάργηση τῶν οἰκονομικῶν τελῶν καί δεσμῶν μεταξύ τῶν ἐθνῶν. Καί ἄν τό ἰδανικό τότε, ἦταν ἡ ἑνότητα τοῦ ἔθνους, τό ἰδανικό πού ἔχει ἐπιστρατευτεῖ σήμερα εἶναι ἡ οἰκουμένη, ἡ ἀδελφοσύνη τῆς ἀνθρωπότητας: μιά ἔννοια πού ἀποτελεῖ ἕνα ἰδεολογικό ἐργαλεῖο χρησιμότατο γιά τή νομιμοποίηση

τῶν ἰμπεριαλιστικῶν ἐπεκτάσεων, καί δή τῶν οἰκονομικῶν. Μιλοῦν ὅλοι σήμερα γιά τήν ἀνθρωπότητα, χωρίς ν' ἀντιληφθοῦν ὅτι εἶναι σχεδόν ἀδύνατο νά προσδιοριστοῦν τά ἐπιμέρους χαρακτηριστικά αὐτῆς τῆς ἔννοιας. Τά θύματα τῆς τυφλῆς ἐννοιοκρατίας, οἱ «προοδευτικοί» διανοούμενοι, ἀγωνιοῦν γιά τό ἀνύπαρκτο, χωρίς νά βλέπουν αὐτό πού ἀπειλεῖται μπροστά στά μάτια τους: τήν πολιτιστική ταυτότητα τῶν ἐθνῶν καί τῶν λαῶν, πού ἀφανίζεται μπροστά σέ μιά διεθνή τεχνολογία, πού ἀπό μέσο κατάντησε σκοπός καί πού κατέληξε, ἀντί νά ὑπηρετεῖ τό πνεῦμα τῶν ἀνθρώπων καί τίς ἀνάγκες τῆς ζωῆς τους, νά ὑπηρετεῖται ἀπ' αὐτό καί νά καθορίζει τήν πορεία καί τήν ἐξέλιξή του. Κι ὅμως, τίς συνέπειες αὐτῆς τῆς ἀλλόφρονος καί καταχρηστικῆς χρήσης τῆς τεχνολογίας τίς ζοῦμε στήν παράνοια τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ συνθλιβή τοῦ εἶναι μετά τήν ἐξαφάνιση τῶν ἐνδιάμεσων προσδιοριστικῶν πολιτιστικῶν βαθμίδων, πού ἀποτελοῦσαν πηγές ἔμπνευσης καί αὐτοκαθορισμοῦ γιά τό ἄτομο, φαντάζει γιά ἕνα πιό διεισδυτικό μάτι ἀπόλυτα φυσιολογική. Τώρα πιά πού δέν ὑπάρχει ἡ οἰκογένεια, ἡ κοινότητα, τό ἔθνος, ἡ φυλή μά ὑπάρχει μόνο ἡ τεράστια καί χαώδης οἰκουμένη, ὁ προσδιορισμός τῆς ἀτομικῆς ταυτότητας γίνεται σχεδόν ἀδύνατος. Συνθλιβή στίς μεγαλουπόλεις, στά τεράστια πανεπιστήμια, στίς πολυπρόσωπες ὑπηρεσίες: νομίζω ὅτι τελικά εἶναι γιά ὅλους μας ἀφόρητο νά εἴμαστε πολίτες τοῦ κόσμου.

Πόσο ὅμως ἐφικτό εἶναι νά ξεφύγουμε ἀπό τήν δυναμική τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου, τῶν mass media καί τῆς ἀνεξέλεγκτης τεχνολογικῆς ἀνάπτυξης, χωρίς ἀπό τήν ἄλλη μεριά νά μετατραποῦμε σέ 'Αλβανία; Νομίζω ὅτι ἄν ὑπάρχει τό πολιτικό θάρρος γιά τολμηρές μεταρρυθμίσεις, γιά μιά ἐπανάσταση στόν πολιτισμό καί στήν νοοτροπία τῶν πολιτῶν, ὑπάρχει ἀκόμη ἐλπίδα. Δέν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι πού υἱοθετώντας κυρίως τίς σκέψεις τῆς γαλλικῆς Νέας Δεξιᾶς, βλέπουν σάν ἀπάντηση στό πρόβλημα τοῦ οἰκουμενισμοῦ τήν ἀνάπτυξη μιᾶς τρίτης δύναμης, τῆς Εὐρώπης. Αὐτή ἡ ἀρχική σκέψη συνοδεύεται ἀπό ἕναν φιλευρωπαϊσμό πού κεντρικός ἐκφραστής του στήν Ἑλλάδα εἶναι σήμερα ἡ Νέα Δημοκρατία. Κι αὐτό δέν πρέπει νά μᾶς ἐκπλήσσει ἀφοῦ ἡ Ν.Δ. συνεχίζει τήν παράδοση τοῦ nouveau-riche, τοῦ νεοπλουτισμοῦ καί τῆς νεοαστικῆς ξενομανίας πού συνοδεύει καί σημαδεύει τήν πορεία τῆς ἑλληνικῆς ἀστικῆς τάξης. Δέν πρέπει νά διαπράττουμε τέτοια πραγματικά χονδροειδή λάθη. Ὅταν ἡ Νέα Δεξιά μιλᾶ γιά Εὐρώπη, μιλᾶ πάνω ἀπ' ὅλα γιά τόν εὐρωπαϊκό πολιτισμό, καί πιό συγκεκριμένα γιά τόν εὐρωπαϊκό πολιτισμό ἔτσι ὅπως αὐτός βρίσκει τήν μήτρα του στήν ἀρχαιοελληνική σκέψη, κουλτούρα καί θρησκεία. Καί τό βασικό ζητούμενο τῆς Νέας Δεξιᾶς εἶναι τό πῶς θά δημιουργήσουμε αὐτήν τήν Εὐρωπαϊκή πολιτιστική κοινότητα. Γιατί ἡ Εὐρώπη τῶν ἐθνῶν καί τῶν λαῶν, ἡ Εὐρώπη τῶν πολιτισμῶν, ἡ Εὐρώπη πού γιά μᾶς εἶναι κάτι πολύ περισσότερο ἀπό ἕνα ἐμπόρευμα, σήμερα δέν ὑπάρχει. Σήμερα ὑπάρχει ἡ Εὐρώπη τῆς Ε.Ο.Κ., πού συζητᾶ νά ἐντάξει τήν Τουρκία, τό 'Ισραήλ καί τό Μαρόκο στίς τάξεις της, ὑπάρχει ἡ Εὐρώπη τῶν τελωνειακῶν ἀπαλλαγῶν καί τῶν ΜΟΠ. Πολύ δέ περισσότερο, τό ζήτημα δέν εἶναι νά ἐκχωρήσουμε κυριαρχικά μας δικαιώματα, ἐν ὀνόματι τῆς Ἑνωμένης Εὐρώπης. Τό ζήτημα εἶναι νά διατηρήσουμε καί νά περιφρουρήσουμε οἱ λαοί τῆς Εὐρώπης τήν ἰδιαιτερότητά μας, συνειδητοποιώντας ταυτόχρονα τήν ἀνάγκη μιᾶς συμμαχίας μας ἀπέναντι σέ κοινούς ἐχθρούς. 'Αλλά ἡ ἀπεμπόληση τῶν αἱματηρῶν ἀγώνων τόσων παρελθουσῶν γενεῶν γιά τή δημιουργία καί τήν ἐπιβίωση τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους εἶναι προδοσία τοῦ ἑλληνικοῦ νεοραγιαδισμοῦ, πού νιώθει τελευταία πολύ εὐρωπαϊκά: κι αὐτά ὅλα, χωρίς νά πάρουμε τήν θέση ὅτι σέ τελευταία ἀνάλυση, ἱστορικοί, πολιτικοί, οἰκονομικοί καί πάνω ἀπ' ὅλα θρησκευτικοί λόγοι μᾶς κάνουν ἕναν λαό ἀρκετά διαφορετικό ἀπό τούς δυτικοευρωπαϊκούς. Βέβαια, θά ὑπάρξουν καί πάλι αὐτοί πού θά ποῦν ὅτι στίς σύγχρονες πραγματικότητες τά κράτη χρειάζονται συμμάχους καί διεθνεῖς σχέσεις. Καί δέν θά τό ἀρνηθοῦμε αὐτό: ἐκεῖνο πού θ' ἀρνηθοῦμε, εἶναι νά κάνουμε ἐν ὀνόμα-

τι τῆς ἐπιβίωσής μας συμμαχίες πού ὁδηγοῦν στόν οἰκονομικό καί πολιτιστικό θάνατό μας. Καί ἐν κατακλείδι, ὑπάρχουν λαοί πού μᾶς ἔδειξαν ὅτι ἡ θέληση γιά ζωή εἶναι μιά θέληση πού καμιά ὑπερδύναμη δέν μπορεῖ νά δαμάσει, πού κανείς ἐχθρός δέν μπορεῖ νά ὑποτάξει: τό Βιετνάμ, τό Ἀφγανιστάν, τό Ἰσραήλ, ἡ Παλαιστίνη, ἡ Ν. Ἀφρική καί ἡ Χιλή δείχνουν ὅτι ὅταν ἕνας λαός θέλει νά ζήσει ἐλεύθερος, μπορεῖ νά τό καταφέρει. Ἀρκεῖ νά εἶναι διατεθειμένος νά θυσιάσει τήν καλοπέραση καί τήν εὐζωία του γιά τό δρόμο τοῦ ἀγώνα καί τῆς ἐλευθερίας. Ἀλλά πάντως, αὐτά εἶναι ἀκραῖα παραδείγματα στά ὁποῖα εὐχῆς ἔργον θά ἦταν νά μήν ὁδηγηθοῦμε.

Συνοψίζοντας μέχρις ἐδῶ θά ἔλεγα ὅτι θά πρέπει νά μήν ἀντιμετωπίζουμε τή λεγόμενη πραγματικότητα ἤ τή ροή τῶν πραγμάτων μέ παθητικότητα. Σκοπός μας εἶναι ἡ δημιουργία μιᾶς νέας νοοτροπίας στό λαό, μιᾶς νοοτροπίας πού θά περιφρουρεῖ κυρίως τήν ταυτότητά του, τήν ἀνεξαρτησία του καί τήν ἐλευθερία του. Σ' αὐτή τήν κατεύθυνση, καθοριστική σημασία θά παίζει ἡ κριτική μας στόν οἰκονομισμό καί τόν οἰκουμενισμό, καθώς καί στούς μύθους τῆς φιλελεύθερης καί μαρξιστικῆς ἰδεολογίας. Ἡ οἰκοδόμηση μιᾶς κοινωνίας μέ βάση τήν ἔννοια τῆς κοινότητας καί τῆς αὐτοδιοίκησης μπορεῖ νά ἐξασφαλίσει ἀφ' ἑνός τόν ζωτικό προσδιορισμό τοῦ ἀτόμου μέσ' ἀπό τίς κοινοτικές ἠθικές καί ἀφ' ἑτέρου τήν ἐμπιστοσύνη στό κράτος καί στήν συγκεκριμένη ἐλευθερία.

Σ' ὅ,τι ἀφορᾶ στή σημερινή κατάσταση νομίζω ὅτι θά πρέπει νά διατηρήσουμε τήν πολιτική τῆς κοινωνικῆς κριτικῆς καί τῆς ἐπισήμανσης τῶν ἀδιεξόδων στά ὁποῖα ὁδηγεῖ τό σύστημα. Ἔτσι, τό νά βοηθοῦμε τούς συμπολίτες μας καί τούς συμπατριῶτες μας νά συνειδητοποιοῦν ὅτι πίσω ἀπό τήν εἰκόνα τῆς συγκροτημένης κοινωνίας καί τοῦ ὑπαρκτοῦ κράτους (μιά εἰκόνα πού ἤδη ἄλλωστε ραγίζει), κρύβεται ἡ ὑπογεννητικότητα (σέ διάστημα 6 ἐτῶν 1981-1986 εἴχαμε μείωση τῶν γεννήσεων 6% καί αὔξηση τῶν θανάτων 5%), ἡ ἀνεργία, ἡ ἐξάπλωση τῶν ναρκωτικῶν, τό AIDS πού οἱ φορεῖς του θά ξεπεράσουν στήν Ἑλλάδα τούς 3.000, ἡ ποινικοποίηση μεγάλης μερίδας τῶν νέων τῶν μεγαλουπόλεων, ἡ περιβαλλοντολογική ὑποβάθμιση, ἡ πλήρης διάλυση τῆς παιδείας καί τῆς δημόσιας διοίκησης, ἡ ἀνασφάλεια γιά τό μέλλον, ἡ τρομοκρατία καί ἡ βία τῶν περιθωριακῶν, ἡ ἀνυπαρξία ἄμυνας πού ἔχει σάν ἀποτέλεσμα τήν ὑποχώρηση σέ ὅλα μας τά ἐθνικά ζητήματα. Ξεκινώντας ἀπό τό ἀπαράδεκτο Νταβός πού τήν κατανόηση τοῦ πνεύματός του ἀπέδειξαν οἱ Τοῦρκοι διχοτομώντας τό Αἰγαῖο στόν γνωστό νόμο, καί συνεχίζοντας στίς προκλήσεις τῶν Σκοπιανῶν κατά τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, πού ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν μᾶς ἀρέσει ἤ ὄχι, δέν παύει ν' ἀντιπροσωπεύει καί νά ἐκφράζει τό Ἑλληνικό Ἔθνος. Θεωρῶ ἐπίσης ὅτι τό φαινόμενο Κοσκωτᾶ ἀποτελεῖ μιά ἰδανική ἐπιβεβαίωση τῆς κριτικῆς μας στό σημερινό σύστημα μιᾶς καί εἶναι μιά ἀπό τίς τυπικότερες συνέπειές του. Ὁ συνδικαλισμός μέ τήν ἀλόγιστη μορφή πού ἔχει ἀποκτήσει μά καί μέ τήν κρίση ἀντιπροσωπευτικότητας πού τόν πλήττει μετά τίς τελευταῖες ἀποκαλύψεις γιά τήν διαδικασία πού ἀκολουθεῖ ἡ ΓΣΕΕ, ἐπίσης ἐπαληθεύουν τίς προβλέψεις. Ἡ δέ συμπεριφορά τοῦ πρωθυπουργοῦ σ' ὅτι ἀφορᾶ στήν προσωπική του ζωή ἀποτελεῖ χαρακτηριστικό παράδειγμα τοῦ τρόπου πού ἀντιλαμβάνεται τήν ἐξουσία καί τή σχέση του μέ τό λαό. Καί βεβαίως οἱ ἀντιπολιτευόμενες ἐφημερίδες κυνηγώντας τό εὔκολο κέρδος καί τόν εὔκολο ἀναγνώστη καί προβάλλοντας τή σκανδαλοθηρική πλευρά τοῦ θέματος, ἔδωσαν τή διέξοδο στό ΠΑΣΟΚ, πού ἀμέσως ἄρχισε νά ἀντεπιτίθεται μιλώντας γιά τό ἄβατο τῆς προσωπικῆς ζωῆς κάθε ἀτόμου κ.λ.π. Γιατί πράγματι τό ζήτημα δέν βρίσκεται στόν ἄν ὁ Ἀνδρέας Παπανδρέου ἔχει ἤ δέν ἔχει ἐξωσυζυγικό δεσμό: τό ζήτημα βρίσκεται στό ἄν ὁ πρωθυπουργός δικαιοῦται νά εἶναι τό
διο μπερμπαντάκος μέ τόν κά
πολίτη τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους
ἄν ναί, ἀπό πού ἀντλεῖ τήν ἠθι
διαφορά πού εἶναι ἀπαραίτητη γ
ν' ἀσκήσει διοίκηση.

Σ' ὅλην αὐτή τήν κριτική μα
τήν συγκεκριμένη μας κριτική
χει ἀφ' ἑνός σημασία νά παρο
σιάζουμε μιά θέση ἀναδημιου
γίας τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας π
καλό θά ἦταν ν' ἀποφεύγει τήν
ποσπασματική ἀντιμετώπιση τ
προβλημάτων, καί ἀφ' ἑτέρου
μήν ἐντοπίζουμε τήν κριτική
πρόσωπα, ἀλλά στήν κυβέρνη
καί ἰδιαίτερα στό σύστημα κ
στό κατεστημένο. Ἄς ἀφήσου
στή Ν.Δ. τό φθαρτικό παιχν
τῆς προσωπικῆς πολιτικῆς. Σημ
σία ἔχει γιά μᾶς νά διατηρήσου
τήν νηφαλιότητα τῆς σκέψης μ
καί τήν ἰδεολογική ὀξύτητα τ
κριτικῆς μας. Γι' αὐτό θά πρέ
νά προσπαθήσουμε σκληρά
μήν ἐνδίδουμε στό νεοδημοκρα
κό λαϊκισμό πού ζητᾶ ἤ καί πε
μένει ἀπό μᾶς νά παίξουμε οὐσ
στικά τό ρόλο τοῦ κακοῦ. Νά σ
νειδητοποιήσουν ὅλοι τους ὅτι
καιρός πού ἡ ἐθνική δεξιά ἔκο
πολιτικά κι ἀγωνιστικά τόν νε
κουβαλητή τους ἔχει περάσει ἀ
πιστρεπτί: οἱ δρόμοι μας χώρισ
ἐδῶ καί 15 χρόνια καί δέν ὑπάρ
καί κανένας λόγος νά ξανασ
ξουν. Ἡ συγκρότηση τῆς ἰ
προσωπίας μας ἔχει σήμερα
ρισσότερη σημασία ἀπό κάθε
Κι αὐτή ἡ ἰδιοπροσωπία καταχτ
ται μόνο ἄν περιφρουροῦμε μέ
νατισμό τήν ἰδεολογική μας καθ
ρότητα ἀπό κάθε ὕποπτη πολιτι
συμμαχία. Κριτική λοιπόν στ
οὐσία κι ὄχι στά πρόσωπα,
πρέπει νά εἶναι ἡ πολιτική μ
γραμμή.

Γιά νά προβάλλουμε τίς προτ
σεις μας γιά τήν Εὐρώπη θά π
πει νά τονίσουμε τήν ὁλόπλευ
σύνδεσή μας μέ τά Κόμματα τ
Εὐρωπαϊκῆς Δεξιᾶς, μή σταμ
τώντας σ' αὐτά πού ἐκπροσ
ποῦνται στό Εὐρωπαϊκό Κοι
βούλιο, μά συνδεόμενοι μ' ὅλα
κεῖνα τά κινήματα πού ἐκφράζο
ἕνα δυναμισμό καί πού ἐγγυοῦντ
τήν διαμόρφωση τοῦ νέου ἀνθρ

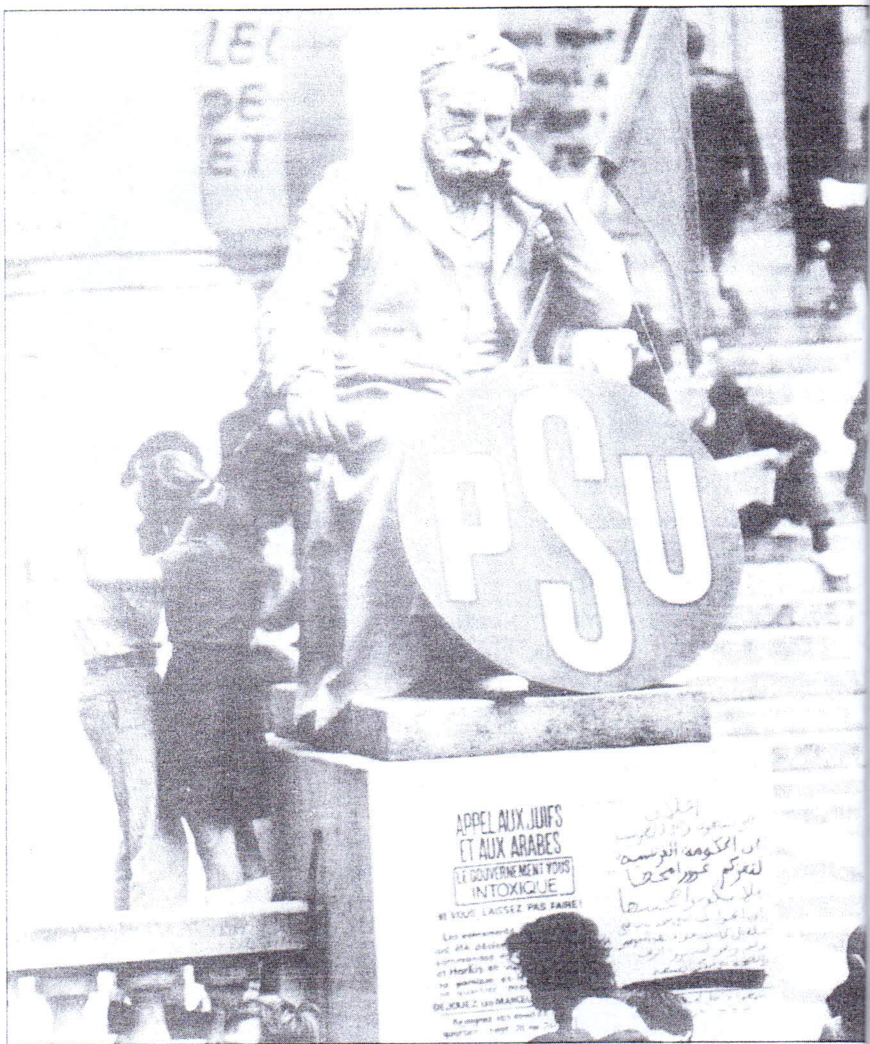
που. Στό κάτω κάτω γιά μᾶς τό νόημα τῆς εὐρωπαϊκῆς ὁλοκλήρωσης βρίσκεται ἀκριβῶς ἐκεῖ, στήν πολιτική ἐγρήγορση καί ἀφύπνιση τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης ἔτσι ὅπως αὐτή ἐκφράζεται ἀπό τή στράτευσή τους καί τή στήριξη πού παρέχουν μέ τή δράση καί τήν ψῆφο τους στά κινήματα τῆς Εὐρώπης. Γιατί γιά μᾶς ἡ Εὐρώπη θά οἰκοδομηθεῖ μόνο ἀπό τούς λαούς της, μόνο ἀπό τά κάτω κι ὄχι ἀπό συμμαχίες μέ ἑνώσεις πού δέν ἐκπροσωποῦν παρά τά συμβαλλόμενα μέρη καί δέν μποροῦν νά δεσμεύσουν τίς συνειδήσεις τῶν λαῶν. Γι' αὐτό καί πιστεύουμε ὅτι ἡ παρουσία στήν Ἑλλάδα τῶν συναγωνιστῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Δεξιᾶς κατά τήν προεκλογική περίοδο εἰδικά τῶν Εὐρωεκλογῶν θά εἶναι μιά συμβολική κίνηση πού θά ἀπεικονίσει τήν κοινή μας θέληση νά ἀγωνιστοῦμε γιά τήν Εὐρώπη τῶν Πατρίδων, πού θά εἶναι μιά Εὐρώπη πού πρίν ἀπ' ὅλα θά σέβεται καί θά περιφρουρεῖ τίς ἰδιαιτερότητες τοῦ κάθε λαοῦ.

Ἐκεῖνο ἴσως πού μένει νά διευκρινιστεῖ εἶναι ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο συνδέεται ὁ ὁραματισμός μας καί ἡ πρότασή μας γιά τή συγκρότηση τῆς Νέας Πολιτείας μας, τίς πολιτικές θέσεις καί τελικά μέ τήν πολιτική πράξη, εἰδικότερα δέ μέ τίς ἐπικείμενες ἐκλογές. Δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅτι γιά τόν ἀπαιτητικότερο καί διεισδυτικότερο μελετητή, γιά κεῖνον πού θά ἔμπαινε στόν κόπο νά προσέξει λίγο παραπάνω, οἱ πολιτικές θέσεις δέν εἶναι παρά τό ἐπιφαινόμενο, ὁ ἐξωτερικός ὅρος, ὁ ὅρος πού ἐνεργοποιεῖ τίς ἀρχές καί τίς ἀξίες πού ὑπερασπιζόμαστε καί πού τίς μετακινεῖ ἀπό τό ἐπίπεδο τῆς νόησης καί τῆς ἐνοιοκρατικῆς καθαρότητας στό χῶρο τῆς κοινωνικῆς ἀντίφασης, στό χῶρο τῆς πολιτικῆς πραγματικότητας. Χωρίς νά μπορῶ, μιᾶς καί ἤδη αὐτή ἡ εἰσήγηση τράβηξε σέ μάκρος, νά ἐπεκταθῶ στήν ἀκριβή διαδικασία μέ τήν ὁποία παράγεται ἡ κάθε πολιτική θέση, νομίζω ὅτι μπορῶ νά φέρω ἕνα χαρακτηριστικό παράδειγμα τῆς λογικῆς διαδικασίας τῆς μεθόδου ἀνάλυσης μέ τήν ὁποία προκύπτουν οἱ πολιτικές μας θέσεις: πᾶρτε γιά παράδειγμα τήν ἀντίθεσή μας στά ναρκωτικά. Ἐμεῖς δέν μένουμε στό φαινόμενο, στήν ἐπιφάνεια τοῦ προβλήματος «ναρκωτικά», ἀναλογιζόμενοι τούς ἄδικους θανάτους, τήν φρίκη τοῦ συνδρόμου στέρησης, τήν ἀφόρητη ὑποδούλωση τῆς ἐξάρτησης. Θεωροῦμε ὅτι τά ναρκωτικά ἀποτελοῦν φυσική συνέπεια τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καί τοῦ καταναλωτισμοῦ, τῆς ἀπώλειας τοῦ σκοποῦ ζωῆς. Καί θεωροῦμε ὅτι ἡ λύση δέν βρίσκεται στήν ἵδρυση ἑνός ἤ δέκα θεραπευτικῶν κέντρων, μά στήν θεραπεία μιᾶς ὁλόκληρης κοινωνίας πού νοσεῖ. Ἐπιμέρους μέτρα φυσικά μποροῦν καί πρέπει νά παρθοῦν, καί προτείνουμε τίς βαριές ποινές γιά τούς ἐμπόρους, τήν σταθερή ποινικοποίηση τοῦ χρήστη, τήν ἐνημέρωση. Μά δυστυχῶς τό πρόβλημα δέν μπορεῖ ν' ἀντιμετωπιστεῖ μόνο μ' αὐτά. Πολύ δέ περισσότερο, ἐπειδή σεβόμαστε τήν ἀξία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς καί τήν ἀξία τοῦ Ἕλληνα πολίτη, θεωροῦμε βαθιά ἀντικοινωνική πράξη τή σπατάλη τῆς ζωῆς νέων ἀνθρώπων καί θεωροῦμε ὅτι ὁ νόμος, ἀσκώντας περισσότερο παιδαγωγική λειτουργία, πρέπει νά ἐκφράζει τήν μείζονα κοινωνικοηθική ἀπαξία τῆς κοινωνίας ἀπό τήν πλευρά μας γιά μιά τέτοια συμπεριφορά. Σχηματικά μιά τέτοια λογική πρέπει ν' ἀκολουθοῦμε προτοῦ ἐπιλέξουμε τήν ἐπιχειρηματολογία μας.

Ἡ καθημερινή πολιτική πράξη ἔρχεται νά συνδέσει ἰδέες καί θέσεις μέ τήν κοινωνία. Ἡ δράση, σκοπό ἔχει νά δείξει τό δρόμο στόν ἑλληνικό λαό, νά τόν φέρει σ' ἐπαφή μέ τίς ἰδέες μας. Φυσικά, ἡ ταχύτητα διάδοσης τῶν ἰδεῶν εἶναι εὐθέως ἀνάλογη μέ τήν ἰσχύ πού μπορεῖς νά δώσεις στό μήνυμα. Καί ἡ ἰσχύς μας σήμερα θά πρέπει νά δεχτοῦμε ὅτι δέν εἶναι ἀρκετή. Ὡστόσο, πέρα ἀπό τό τεχνικό θέμα τῆς ἀποτελεσματικότητας τῶν τρόπων ἐπικοινωνίας πού χρησιμοποιοῦμε μά καί τῶν ἴδιων τῶν δυνατοτήτων ἐπιλογῆς μας σ' αὐτό τό ζήτημα, δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅτι ἕνα μέσο ἔχει πάντα τήν ἀξία ἑνός μέσου. Ἔτσι, ἡ συμμετοχή μας στό μαθητικό καί φοιτητικό κίνημα δέν εἶναι αὐτοσκοπός οὔτε ἐκφράζει κενοδοξίες κάποιων στελεχῶν μας πού ἀποφάσισαν νά παραγοντοποιηθοῦν καί νά «παίξουν τήν ἐξουσία». Ἀντίθετα ἀποτελεῖ συνειδητή πολιτική ἐπιλογή μας, ἀποτελεῖ σημαντικό καθῆκον πού

ἐξυπηρετεῖ τήν ἐπικοινωνία μας μέ τήν νεολαία, τήν πρόσβαση στούς μαζικούς χώρους καί τήν διάδοση τῶν ἰδεῶν μας σ' αὐτούς. Νομίζω ὅτι μ' αὐτόν τόν τρόπο βλέπουμε καί τίς ἐπικείμενες ἐκλογές.

Δέν διαφωνοῦμε στό ὅτι οἱ ἐκλογές αὐτές ἔρχονται σέ μιά ἐποχή πού τά πράγματα εἶναι ἰδιαίτερα κρίσιμα γιά τόν τόπο, ὅπου τά φαινόμενα ἀποσύνθεσης γίνονται ἀντιληπτά καί ἀπό τόν πιό ἀδιάφορο καί οὐδετεροποιημένο πολίτη. Διαφωνοῦμε ὅμως στό ὅτι αὐτές οἱ ἐκλογές θά δώσουν τήν λύση στό πρόβλημα πού ὑπάρχει. Ἡ λύση σήμερα προϋποθέτει τήν ἀνατροπή ἑνός συστήματος πού καθημερινά γεννᾶ τήν παρακμή, ὄχι γιατί τό θέλουν οἱ διαχειριστές του μά γιατί εἶναι τέτοια ἡ λογική συνέπεια τῶν ἀρχῶν πάνω στό ὁποῖο ἔχει στηριχτεῖ. Λυπᾶμαι πραγματικά πού θά ἔρθω σέ ἀντίθεση μέ τό λαϊκό αἴσθημα πού προσδοκᾶ ἀπό τήν Ν.Δ. λαγούς μέ πετραχήλια, πού ἔχοντας ἐξοικειωθεῖ μέ τή μεσοαστική σκέψη βλέπει στή Ν.Δ. ἕνα σωτήρα πού κάπως μαγικά θά τήν γλυτώσει ἀπό τά δεινά του. Φοβοῦμαι ὅτι ἄν θέλουμε νά διατηρήσουμε τήν πολιτική εὐθυκρισία μας θά πρέπει νά τολμήσουμε νά ποῦμε «τί ΠΑΣΟΚ, τί Ν.Δ.». Τόσο γιατί πιστεύουμε ὅτι οἱ ἀρχές πού πρεσβεύουν τά δύο κόμματα βρίσκουν τήν ἔκφρασή τους στόν πιό ἀντιανθρώπινο ὑλισμό, ὅσο καί γιατί νομίζουμε ὅτι ἡ διαφορά στίς οἰκονομικές ἐπιλογές δέν ἀρκοῦν γιά νά συγκροτήσουν οὐσιαστικά διαφορετικές πολιτικές προτάσεις. Ἡ κοινωνία μας σήμερα περνᾶ ὄχι μιά οἰκονομική κρίση, μά μιά κρίση ταυτότητας, μιά κρίση ἀξιῶν. Καί μπροστά σ' αὐτήν τήν κρίση πολιτισμοῦ, οἱ ἀμερικανοσπουδαγμένοι οἰκονομολόγοι τῶν δυό μεγάλων κομμάτων δέν νομίζω ὅτι ἔχουν νά μᾶς δώσουν πολλές ἀπαντήσεις. Πιστεύουμε ὅτι τόσο τό ΠΑΣΟΚ ὅσο καί ἡ Ν.Δ. δέν ἔχουν κάν καταλάβει πού βρίσκεται τό πρόβλημα σήμερα. Ἀναμασοῦν κάποια συνθήματα διανοουμένων καί πανεπιστημιακῶν χωρίς πραγματικά νά κατανοοῦν τό βάθος τῆς ἀγωνίας τοῦ ἑλληνισμοῦ. Γι' αὐτό καί θεωροῦμε ὅτι πέρα ἀπό ἐκλογικά συστήματα πέρα ἀπό τίς ἀντιπολιτευτικές μικροπολικάντικες συμμαχίες μ' ὅ,τι πιό ἀντιδραστικό καί ξεπερασμένο ἔχει νά δείξει ἡ ἐποχή μας, μέ τούς ἀπολογητές τοῦ κομμουνισμοῦ, ἡ παρουσία μας στίς ἐκλογές εἶναι ἀπαραίτητη. Ὄχι γιατί εἶναι ἡ εὐκαιρία νά πάρουμε ἕνα μεγάλο ἤ μικρό ποσοστό, μά γιατί εἶναι ἡ εὐκαιρία νά στηρίξουμε μιά ἐναλλακτική πρόταση γιά τήν πολιτεία. Εἶναι ἡ εὐκαιρία νά ἑδραιώσουμε τήν φυσιογνωμία μας, εἶναι ἡ εὐκαιρία νά ξεκοποῦ με ὁριστικά ἀπό μιά δεξιά πού ἐπ μένει νά μᾶς θεωρεῖ οὐρά της. Καί σ' αὐτούς τούς μεμψίμοιρους πού

Τό φοιτητικό κίνημα τῆς Ἀριστερᾶς ἐκφράζοντας τήν ἰδεολογία τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καί τῆς ἥ[…] σονος προσπαθείας, εἶναι ἕνα βασικό μέτωπο ἐναντίον τοῦ ὁποίου τό κίνημα τῆς νεολαίας θά πρ[έ]πει νά στραφεῖ μέ τήν προοπτική τῆς συγκρότησης μιᾶς ἐθνικῆς στρατηγικῆς ἀνάπτυξης

ἀνησυχοῦν ὅτι θά καταδικάσουμ[ε] τό κόμμα σέ ἐξαφάνιση, ἔχω ν[ά] τούς πῶ καί τό ἑξῆς: ὁ ἀγώνα[ς] μας θά εἶναι μακρύς, καί δέν θ[ά] κριθεῖ ἀπό τίς κοινοβουλευτικές ἐ[κ]λογικές ἀναμετρήσεις. Θά κριθ[εῖ] ἀπό τήν πίστη μας καί τήν ἀφ[ο]σίωσή μας, θά κριθεῖ ἀπό τήν ἀ[ν]τοχή μας καί τίς θυσίες μας. Κ[υ]ρίως δέ ἀπό τίς τελευταῖες. Για[τί] ὅπως εἶχε πεῖ κι ὁ EZRA POUN[D] «Ὅταν ἕνας ἄνθρωπος δέν δέχ[ε]ται νά θυσιαστεῖ γιά τίς ἰδέες το[υ] αὐτό μπορεῖ νά σημαίνει δ[ύο] πράγματα: εἴτε ὁ ἴδιος δέν ἀξίζε[ι] εἴτε οἱ ἰδέες του δέν ἀξίζουν».

Ἀγαπητοί συναγωνιστές,

Ἐλπίζω νά μπορέσουμε ν' ἀπο[δείξουμε] ὅτι τόσο ἐμεῖς ὅσο καί [οἱ] ἰδέες μας ἀξίζουμε καί μέ τό πα[ρα]πάνω.

ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ:

Ὁ δρόμος ἄνοιξε... κουράγιο ὅμως ὑπάρχει;

Τά γεγονότα τῶν τελευταίων ἑβδομάδων μέ τόν ραγδαῖο τους χαρακτήρα καί τήν ταχύτητα τῶν ἐξελίξεων, ἔχουν ἤδη δώσει στό πολιτικό «παιχνίδι» ἕναν χαρακτήρα προεκλογικό.

Ἡ ὀξύτητα τῆς ἐπίθεσης ἐνάντια στό ΠΑΣΟΚ, κυρίως μέ τό σκάνδαλο Κοσκωτᾶ, ὅπως εἴχαμε προβλέψει, ἔχει μετατραπεῖ σέ ἁλυσιδωτή ἀντίδραση ὅσον ἀφορᾶ πιά ὑψηλότατα κυβερνητικά στελέχη. Συμπαρασύρει δέ μαζί τους τήν ἀξιοπιστία τοῦ συνόλου τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας καί, κυρίως, τοῦ πολιτικοῦ συστήματος πού ἐπιτρέπει τή γέννηση, τήν ἐξέλιξη καί — ὅπως φαίνεται — τή διαιώνιση τέτοιων ἀσύδοτων προκλήσεων γιά τό λαό. Κι ὅμως, τήν ὥρα πού ἡ συμμορία τῶν Μαντζουράνηδων καί τῶν Μεταξάδων παρήλαυνε μέσω τῶν δημοσιογραφικῶν στηλῶν, ἐκθέτοντας ἀνεπανόρθωτα τούς σοσιαλιστές ὑπουργούς, ἐμφανίστηκε ἀναπάντεχα ἡ εὐκαιρία γιά μία ἀντεπίθεση, γιά μιά ἀκόμα μικρή νίκη: ἡ κυβέρνηση κέρδισε τήν πρόταση δυσπιστίας πού εἶχε ὑποβάλει ἐναντίον της ἡ ἀντιπολίτευση, ὁ πρωθυπουργός ἀποκεφάλισε, καταχειροκροτούμενος ἀπό τούς «Αὐριανιστές», τούς τρεῖς διαφωνοῦντες καί χάρηκε ἕναν μικρό καί ἀνούσιο θρίαμβο σέ μιά πραγματικά δύσκολη ὥρα γι' αὐτόν καί τήν παρέα του.

Ἀπό τήν ἄλλη, οἱ μέτριες συγκεντρώσεις τόσο τοῦ «Συνασπισμοῦ» ὅσο καί τῆς «Νέας Δημοκρατίας» δείχνουν ὅτι ὁ ἑλληνικός λαός δέν εἶναι ἀκριβῶς ἐνθουσιασμένος, οὔτε ἀπό τήν προοπτική μιᾶς ἰσχυρῆς μαρξιστικῆς Ἀριστερᾶς, μά οὔτε καί ἀπό τό ἐνδεχόμενο κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπό τήν Ν.Δ. Κι αὐτό εἶναι μιά ἀρκετά λογική ἀντίδραση: στόν βαθμό πού κανένα ἀπ' αὐτά τά τρία μέτωπα δέν ἀμφισβητεῖ τήν ἴδια τή λογική τοῦ συστήματος, στό βαθμό πού ὅλοι τους μέσα ἀπό τήν ἐξισορρόπηση καί τούς συσχετισμούς δυνάμεων ἔχτισαν τό ὑπάρχον σύστημα, ἔχουν ποσοστό εὐθύνης γιά τή σημερινή κατάσταση.

Καί ἡ προσπάθεια πού κάνει σήμερα ὁ «Συνασπισμός» νά παίξει τό ρόλο τῆς ἀξιόπιστης ἐναλλακτικῆς πρότασης ἐξουσίας, δέν μπορεῖ παρά νά πέσει στό κενό, ἀφοῦ ἡ Ἀριστερά μᾶς ἔχει δώσει ἀρκετά δείγματα γραφῆς γιά τό πῶς ἐννοεῖ τή δημοκρατία, τήν κοινωνική δικαιοσύνη καί τήν πρόοδο. Εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά ζήσουμε τήν ἀριστερή «πρόταση» στούς φοιτητικούς συλλόγους, νά τή δοῦμε νά διατυπώνεται ἀπό τούς ἐρυθροφρουρούς, νά ἐκφράζεται μέ τούς ξυλοδαρμούς τῶν Βορειοηπειρωτῶν ἀπό τούς Κνίτες καί τούς οἰκοδόμους τραμπούκους, νά συσπειρώνει καί νά ἐκπροσωπεῖ ὅ,τι χειρότερο καί ἄχρηστο ὑπάρχει στήν ἑλληνική κοινωνία. Μέ τά ποσοστά τῆς Ἀριστερᾶς μποροῦμε νά μετρήσουμε τό μέγεθος τῆς παρακμῆς καί τῆς σήψης τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας: ὅσο μεγαλύτερα εἶναι, τόσο περισσότερο βρισκόμαστε ἀπέναντι σέ μιά κοινωνία πού ὑποφέρει ἀπό τήν ἀνάπτυξη τοῦ καρκινώματος αὐτοῦ.

Ἀπό τήν ἄλλη, τό ΠΑΣΟΚ πιεζόμενο καί ἐναρμονίζοντας τήν ἀναγκαιότητα νά ἐκφραστοῦν μικρές, ἀλλά ὑπαρκτές δυνάμεις, παραχώρησε ἕνα ἐκλογικό σύστημα, πού χωρίς νά εἶναι δίκαιο καί ἀναλογικό, εἶναι δικαιότερο καί ἀναλογικότερο ἀπό τό προηγούμενο. Καί δύο εἶναι τά κύρια χαρακτηριστικά αὐτοῦ τοῦ συστήματος:) μέ 2% ἐκλέγονται 3 βουλευτές καί μέ 1% 1 βουλευτής, ἀνεξάρτητα ἀπό τά ἀδιάθετα ὑπόλοιπα, δηλ. ἐξασφαλίζεται μέ σχεδόν ἀπόλυτη βεβαιότητα τό ὅτι **τόσο ἡ ΔΗΑΝΑ ὅσο καί ἡ ΕΠΕΝ θά μποῦν στό Κοινοβούλιο** καί β) τό ὅτι μέ μεγάλη πιθανότητα δέν θά ὑπάρξουν αὐτοδύναμες κυβερνήσεις. Καί ἄρα, θά ὁδηγηθοῦμε σέ κυβερνητικές συνεργασίες.

Τά δύο αὐτά στοιχεῖα, δηλ. ἡ αὐξανόμενη δυσπιστία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπέναντι στίς δυνάμεις τοῦ πολιτικοῦ κατεστημένου, καθώς καί τό συγκεκριμένο ἐκλογικό σύστημα διαμορφώνουν μιά μοναδική εὐκαιρία γιά τόν ἐθνικιστικό χῶρο. Τοῦ ἐξασφαλίζουν τή συμμετοχή του στό πολιτικό παιχνίδι καί τόν μετατρέπουν σέ μιά παράμετρο τῆς ἑλληνικῆς πολιτικῆς ζωῆς.

Πάντα, ὅμως, σέ μιά προσπάθεια ὑπάρχουν δύο εἰδῶν παράγοντες πού θά κρίνουν τήν ἐπιτυχία της: οἱ ἀντικειμενικοί καί οἱ ὑποκειμενικοί. Καί ἄν σήμερα τό πολιτικό σκηνικό, ὡς ἀντικειμενικός παράγοντας, εἶναι εὐνοϊκό, τά ἐρωτηματικά παραμένουν ἀναπάντητα γιά τόν ὑποκειμενικό.

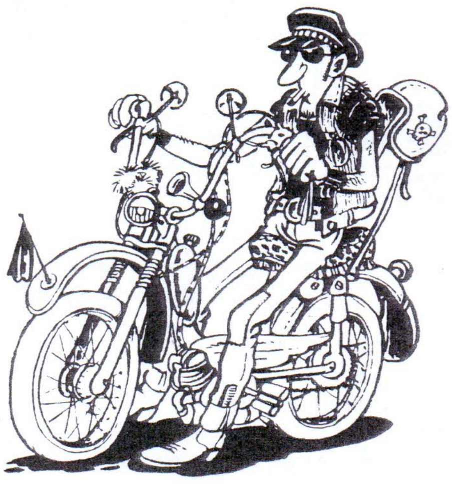
Θά μπορέσει ὁ ἑλληνικός ἐθνικισμός καί ὁ πολιτικός ἐκφραστής του, νά σταθεῖ μέ ἐπάρκεια ἀπέναντι στήν πολιτική πρόκληση; Θά ξεπεραστοῦν οἱ ἀντινομίες, ἐγγενεῖς πολλές φορές, ἔτσι ὥστε νά φτάσουμε σ' ἕνα θετικό ἀποτέλεσμα; Τά στελέχη τοῦ χώρου θά σταθοῦν στό ὕψος τῶν περιστάσεων;

Τό ἐλπίζουμε καί τό εὐχόμαστε ὁλόψυχα.

ΒΙΑ

ΚΑΙ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Τά τελευταῖα χρόνια ἡ ἔξαρση τῆς βίας στά γήπεδα ἔχει προκαλέσει τήν ἀνησυχία ὅλων τῶν πολιτικῶν καί κοινωνικῶν φορέων τῆς χώρας. Παρ' ὅλα αὐτά ἐάν ἐξαιρέσουμε ὁρισμένες μελέτες (ἄλλοτε σοβαρές καί ἄλλοτε ἄστοχες καί ἀφελεῖς) ἀπό διάφορες ἐφημερίδες καί κάποιες περιορισμένες βαρύγδουπες δηλώσεις ἐπώνυμων στελεχῶν τῆς κυβέρνησης, τίποτε δέν ἔχει ἀλλάξει ἐδῶ καί μερικά χρόνια πάνω στό θέμα αὐτό. Ἡ κυβέρνηση υἱοθετώντας διάφορα μέτρα, τά ὁποῖα πολλές φορές μόνο τά ἀντίθετα ἀποτελέσματα ἔφεραν, κατάφερε μέσα σέ λίγο χρονικό διάστημα νά χάσει τήν εὐκαιρία πού τῆς δόθηκε, δηλαδή νά πολεμήσει τό πρόβλημα αὐτό στήν πρώτη περίοδο τῆς ἐμφανίσεώς του. Ἔτσι τό μόνο μέσο στό ὁποῖο καταφεύγει τό κράτος σήμερα εἶναι ἡ βίαιη καταστολή τῶν ἐπεισοδίων πού πολλές φορές ἔχει σάν ἀποτέλεσμα ὑλικές ζημιές ἑκατομμυρίων καί συλλήψεις πολιτῶν πού σχεδόν πάντοτε, ἀφήνονται ἐλεύθεροι λόγω ἔλλειψης ἐνοχοποιητικῶν στοιχείων σέ βάρος τους.

Ὁ χουλιγκανισμός ὅπως τόν ξέρουμε σήμερα ξεκίνησε ἀπό τήν Ἀγγλία καί ἐξαπλώθηκε σιγά-σιγά σέ ὅλη τήν Εὐρώπη. Ἦταν ἕνα φυσικό, σχεδόν, ἀποτέλεσμα τῆς αὐξημένης ἀνεργίας καί τῆς συγκέντρωσης τοῦ πληθυσμοῦ στά μεγάλα βιομηχανικά κέντρα ἤ λιμάνια τῆς Ἀγγλίας. Οἱ ἀγγλικές κυβερνήσεις μέχρι σήμερα δέν ἔχουν μπορέσει νά πολεμήσουν αὐτό τό φαινόμενο στήν ρίζα του. Ἔτσι τόν τελευταῖο καιρό γνωρίσαμε μία ἔξαρσή του στό Χέηζελ ἡ ὁποία κόστισε στούς Ἀγγλικούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους τόν ἀποκλεισμό τους ἀπό τά Εὐρωπαϊκά Κύπελλα. Στήν Εὐρώπη ὑπάρχουν χῶρες πού οἱ χούλιγκανς δέν ὑστεροῦν σέ βιαιότητα καί ἐπεισόδια ἀπό τούς Ἄγγλους συναδέλφους τους. Οἱ Ἰταλοί, Ὀλλανδοί, Γερμανοί καί Ἕλληνες ἀποδείχτηκε ὅτι εἶναι ἀπό τούς πιό θερμόαιμους φίλαθλους στήν Εὐρώπη καί προκαλοῦν πολύ συχνά ἐπεισόδια.

Στήν Ἑλλάδα, τώρα, τό πρόβλημα αὐτό ὑπῆρχε ἀπό καταβολές ποδοσφαίρου στή χώρα μας ἀλλά οἱ περιπτώσεις βίας ἦταν μεμονωμένες καί ὀφείλονταν ἄλλοτε σέ σικέ παιχνίδια πού ἐξαγρίωναν τούς φίλαθλους (ποιός δέν θυμᾶται τήν καταστροφή τοῦ γηπέδου τῆς Λεωφόρου κατά τή διάρκεια διεξαγωγῆς τελικοῦ μεταξύ τοῦ Ὀλυμπιακοῦ-Παναθηναϊκοῦ ὅπου ὁ ἀγώνας διεξαγόταν γιά τρίτη συνεχῆ φορά λόγω ἰσόπαλων ἀποτελεσμάτων), καί ἄλλοτε σέ κόντρες τοπικιστικές, δηλαδή μία κάποια «ἔχθρα» μεταξύ δύο πόλεων π.χ. Ἀθήνας καί Θεσσαλονίκης. Σήμερα ὅμως τό πρόβλημα ἔχει πάρει μεγάλες διαστάσεις κα[illegible] πρίν ἕνα χρόνο χάθηκε ἡ ζωή ἑνό[illegible] ἀνθρώπου στή Λάρισα στό παιχνί[illegible]δι μεταξύ τῆς τοπικῆς ὁμάδας μ[illegible] τήν ὁμάδα τοῦ ΠΑΟΚ. Εἶναι λι[illegible]πηρό ἀλλά ἀπό ἐκείνη τή θλιβερ[illegible] ἡμέρα μέχρι σήμερα, ἡ πολιτεία ὄ[illegible]χι μόνο δέν μπόρεσε νά χαλιναγω[illegible]γήσει τό φαινόμενο ἀλλά ὁ ἔλε[illegible]χος τῆς κατάστασης ξέφυγε ἀπ[illegible] τά χέρια της. Αὐτό τό βλέπουμ[illegible] κάθε Κυριακή στά ἔκτροπα πο[illegible] γίνονται πρίν, μετά καί κατά τ[illegible] διάρκεια τῶν ἀγώνων κάθε Κυ[illegible]ριακή.

Προσπαθώντας νά προσδιορ[illegible]σουμε λοιπόν αὐτό τό πρόβλημ[illegible] πρέπει νά ἐντοπίσουμε μιά περίε[illegible]γη σχέση πού ὑπάρχει μεταξύ τεσ[illegible]σάρων παραγόντων τοῦ φαινομ[illegible]νου τῆς βίας οἱ ὁποῖοι εἶναι: πρῶ[illegible]τα ἀπό ὅλα ἡ ΙΔΕΑ, ἡ ὁποία εἶν[illegible] ἡ ὁμάδα (ΑΕΚ, ΠΑΟ, ΠΑΟΚ[illegible] ΟΣΦΠ, κ.λπ.), ὕστερα ἔρχεται [illegible] ΠΑΕ δηλαδή ἡ διοίκηση τῆς κάθ[illegible] ὁμάδας ὅπως καί οἱ διάφοροι πα[illegible]ράγοντες πού κινοῦνται μέσα [illegible] αὐτή. Τρίτος παράγοντας εἶναι [illegible] ποδοσφαιριστές πού ἄλλοτε ἀντ[illegible]μετωπίζονται σάν θεοί καί ἄλλο[illegible] ἐκδιώχνονται ἀπό τήν ὁμάδα. Φ[illegible]σικά οἱ ποδοσφαιριστές σήμερ[illegible] εἶναι ἐπαγγελματίες καί ἀμείβο[illegible]ται πλουσιοπάροχα ἄν λάβουμε [illegible]πόψη μας τά πρίμ. Δέν τούς ἐ[illegible] διαφέρει ἡ ὁμάδα οὔτε παίζουν γ[illegible] τήν φανέλα ὅπως ἔκαναν οἱ παλι[illegible] παίκτες. Τελευταίους ἄφησα το[illegible]

ὀπαδούς οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ ὑπερασπιστές τῆς ΙΔΕΑΣ καί αὐτό τό ἀποδεικνύουν ἔμπρακτα μέ τό ξυλοφόρτωμα αὐτῶν τῶν ὁποίων θά καταφερθοῦν ἐναντίον της. Οἱ ὀπαδοί ἀκολουθοῦν τήν ὁμάδα τους παντοῦ ἐνῶ ξέρουν ὅτι σέ μερικές περιπτώσεις θά ἀπειληθεῖ καί ἡ ἴδια τους ἡ ζωή. Ὁ πρόεδρος καί οἱ διάφοροι παράγοντες θέλουν νά ἔχει ἡ ὁμάδα τους ὑποστήριξη ἐντός ἀλλά καί ἐκτός ἕδρας. Ἔτσι ὑποκινοῦν τούς ὀπαδούς νά ὀργανωθοῦν καί νά φτιάξουν συνδέσμους οἱ ὁποῖοι βοηθοῦνται οἰκονομικά ἀπό τόν πρόεδρο ὁ ὁποῖος ξέρει ὅτι περισσότεροι ὀπαδοί θά φέρουν καί περισσότερα χρήματα ἀλλά καί ἠθική ὑποστήριξη στήν ὁμάδα. Ἔτσι, ἄν ἀνέβει ἀγωνιστικά ἡ ὁμάδα καί κατακτήσει τό πρωτάθλημα, αὐτόματα θά προβληθεῖ σημαντικά καί τό πρόσωπο τοῦ προέδρου. Φυσικά, οἱ ἑκάστοτε πρόεδροι ἐπιδιώκοντας τήν προβολή τους, ἀψηφοῦν τίς συνέπειες τῶν πράξεών τους ὅπως εἶναι ἡ βία στά γήπεδα. Αὐτή ἡ σχέση μεταξύ τῶν τεσσάρων εἶναι σπουδαία γιά νά μπορέσουμε νά κατανοήσουμε τούς συνδετικούς κρίκους πού ἑνώνουν ὅλα τά μέρη πού ἀποτελοῦν ἕνα σύνολο, δηλαδή τήν ὁμάδα.

Ὁ ἀθλητικός τύπος στήν Ἑλλάδα παίζει ἕνα πολύ σημαντικό ρόλο στό φαινόμενο τῆς βίας καί ἔχει ἕνα μεγάλο ποσοστό εὐθύνης πάνω στό πρόβλημα αὐτό. Εἶναι μεροληπτικός καί λυπᾶμαι πού τό ἀναφέρω, ἀλλά ἀκόμα καί ἕνα μικρό παιδί μπορεῖ νά τό διαπιστώσει διαβάζοντας τίς διάφορες ἀθλητικές ἐφημερίδες. Ἕνα ἄλλο μελανό σημεῖο τῶν ἐφημερίδων πού θά ἤθελα νά θίξω εἶναι οἱ πηχαῖοι τίτλοι πού ἔχουν σάν στόχο νά ἐρεθίσουν τό ἀναγνωστικό φίλαθλο κοινό γιά νά τίς ἀγοράσει, πού ὅμως τελικά καταφέρνουν καί κάτι ἄλλο, νά φανατίσουν κάποιους ἀνεγκέφαλους καί ἀπροβλημάτιστους ὀπαδούς, μέ ἀποτέλεσμα τήν Κυριακή νά «τά κάνουν ὅλα λίμπα». Δέν θά προχωρήσω ἄλλο μέ τίς ἀθλητικές ἐφημερίδες γιατί δέν ὑπάρχει σ' αὐτές σοβαρότητα, ἦθος, καί κατά συνέπεια ποιότητα.

Ἡ πολιτεία βλέποντας ὅλη αὐτή τήν κατάσταση δέν υἱοθετεῖ μέτρα δραστικά καί μακροχρόνια γιά τήν καταπολέμηση τοῦ φαινομένου ἐνῶ τά ἡμίμετρα τά ὁποῖα παίρνει, τίς περισσότερες φορές, φέρνουν τό ἀντίθετο ἀποτέλεσμα. Αὐτό εἶναι φυσικό ἀφοῦ δέν ὑπάρχει εἰδικευμένο προσωπικό τό ὁποῖο θά μπορεῖ νά ἐλέγξει τήν κατάσταση καί νά δώσει σταθερές λύσεις, ἀφοῦ: 1) ἀντιμετωπίζει τούς χούλιγκανς σάν τρομοκράτες καί ἐπιθυμεῖ νά τούς ἐξοντώσει γιά νά μήν δημιουργοῦνται

προβλήματα τώρα πού πλησιάζουν καί οἱ ἐκλογές, 2) προσπαθεῖ νά καταπολεμήσει τή βία ἀντιπαραθέτοντας τή δικιά της βία τῶν ΜΑΤ. Πολλές φορές ὅμως ἡ παρουσία τους προκαλεῖ ὄχι μόνο τούς χούλιγκανς ἀλλά καί τό σύνολο τῶν φιλάθλων πού νιώθουν ἀσφυξία ἀπό τή μεγάλη ἀστυνόμευση πού ὑπάρχει σήμερα στά γήπεδα, 3) τό μόνο πού ἐνδιαφέρει τήν πολιτεία σήμερα εἶναι νά δείξει στόν κόσμο καί εἰδικότερα στούς ψηφοφόρους ὅτι παίρνει μέτρα ἔστω καί ἀναποτελεσματικά, δηλαδή τήν ἐνδιαφέρει ἡ βιτρίνα καί ὄχι ἡ ουσία. Ἔτσι φτάσαμε στό σημεῖο νά περιμένουμε σέ κάθε ποδοσφαιρική συνάντηση καί τά ἀνάλογα κρούσματα βίας πού θά ἀκολουθήσουν καί νά εὐχόμαστε νά μήν εἶναι μεγάλη ἡ ἔκταση τῶν καταστροφῶν πού θά προξενήσουν οἱ χούλιγκανς.

Θά ἤθελα νά σταθῶ λίγο στή μεγάλη ἀναστάτωση πού προκάλεσε στήν πολιτική, οἰκονομική καί κοινωνική ζωή τοῦ τόπου ὁ μεγαλοαπατεώνας Γιώργος Κοσκωτᾶς καί πού φυσικά δέν ἄφησε ἀνεπηρέαστο τό χῶρο τοῦ ποδοσφαίρου ἀφοῦ γιά περίπου ἕνα χρόνο ἔγινε τό ἀφεντικό τῆς ΠΑΕ Ὀλυμπιακός. Ὅλος ὁ κόσμος ἔμεινε ἄναυδος μέ τά δις πού ξοδεύτηκαν ὄχι μόνο γιά τίς μεταγραφές ἀλλά γιά τήν πραγματοποίηση τοῦ «εὐρύτερου Ὀλυμπιακοῦ φάσματος» ὅπως μᾶς ἔλεγε τότε ὁ μεγαλοαπατεώνας. Τό βασικό σημεῖο αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως εἶναι ἡ ἀδράνεια, ἄν ὄχι ἡ ὑποστήριξη τοῦ κράτους στίς αὐτοκρατορικές βλέψεις τοῦ μεγαλοαπατεώνα. Ἡ κραυγαλέα ἀνοχή τῆς πολιτείας γιά μιά ἀκόμα φορά φανέρωσε τό παιχνίδι πού παίζεται γύρω ἀπό τό ἄθλημα πού λέγεται ποδόσφαιρο. Μέ τήν ἀποκάλυψη τοῦ ἀπατεώνα, πού οἱ περισσότεροι περίμεναν, ἀνατέθηκε σέ μιά πενταμελῆ ἀνακριτική ἐπιτροπή ὁ ἐντοπισμός καί ἡ παραπομπή στή δικαιοσύνη τῶν ὑπαιτίων. Ἡ ἐπιτροπή κάλεσε γνωστά ὀνόματα ἀπό τό χῶρο τοῦ ποδοσφαίρου γιά τήν διενέργεια ἀνακρίσεων. Τί γίνεται μέ αὐτήν τήν ἱστορία; Ἡ ἀπάντηση εἶναι τίποτα. Μέχρι τώρα, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν, δέν ἔχουν προκύψει λόγοι γιά νά τιμωρηθεῖ κάποιος παράγων ἤ ποδοσφαιριστής. Δέν θά ἐπεκταθῶ πάνω στό θέμα αὐτό γιατί εἶναι τεράστιο μέ βαθιές πολιτικοοικονομικοκοινωνικές προεκτάσεις. Ἁπλῶς θέλω νά δείξω ὅτι, ὅπως λέει ὁ λαός, «τό ψάρι βρωμάει ἀπό τό κεφάλι» καί γιά νά καταπολεμηθεῖ τό φαινόμενο τῆς βίας στά γήπεδα πρέπει πρῶτα νά ἐξαφανιστοῦν κάποια ἄλλα φαινόμενα πολύ πιό σοβαρά στό χῶρο αὐτό.

Θά ἤθελα ἐδῶ νά σκιαγραφήσω τούς χούλιγκανς καί τήν ἄγρια συμπεριφορά τους, πού ἔχει προκαλέσει πονοκέφαλο σέ ὅλους τούς Ἕλληνες (βέβαια, μερικοί ἀπ᾽ αὐτούς πού κατηγοροῦν τούς χούλιγκανς ἔχουν συμπεριφερθεῖ ἀνάλογα ὄχι μόνο σέ ἀθλητικούς χώρους ἀλλά καί σέ πολιτικές καί ἄλλες κοινωνικές ἐκδηλώσεις ὅπου ἔχουμε περίπου ἴδιες συνθῆκες μέ αὐτές ἑνός γηπέδου. Οἱ χούλιγκανς λοιπόν ἔχουν ἡλικία ἀπό 15 ἕως 22 ἐτῶν τό ἀνώτερο καί ἡ μόρφωσή τους εἶναι λιγοστή. Ὡς ἐπί τό πλεῖστον εἶναι ἄνεργοι, ἐνῶ μερικοί εἶναι ἐργάτες (οἰκοδόμοι, τεχνίτες κ.λπ.). Στά μεγάλα ἀστικά κέντρα ὅπου ἐμφανίζεται τό φαινόμενο αὐτό, διαπιστώνουμε ὅτι δέν εἶναι κάτι τό ξέχωρο ἀπό τήν κοινωνική ζωή ἄν σκεφτοῦμε τά ἐπεισόδια μέ τούς ἀναρχικούς, τίς βιαιότητες στίς συναυλίες ρόκ ἀλλά καί τήν κατάσταση ὁρισμένων συνοικιῶν ὅπως τά Ἐξάρχεια. Αὐτό ἀποδεικνύεται εὔκολα ἀφοῦ στά ἐπεισόδια αὐτά μετέχουν τά ἴδια ἄτομα μέ αὐτά πού λαμβάνουν μέρος στίς βιαιότητες τῶν γηπέδων. Οἱ χούλιγκανς δέν δροῦν μεμονωμένα ἀλλά μαζί μέ τό πλῆθος καί λίγοι ἀπό αὐτούς μποροῦν νά παρασύρουν ὁλόκληρη ἐξέδρα. Συνήθως βρίσκονται ὀργανωμένοι σέ διάφορους συνδέσμους οἱ ὁποῖοι διατηροῦνται ἀπό τά σωματεῖα πού θέλουν συμπαράσταση στήν ὁμάδα ἐντός ἀλλά καί στά ἐκτός ἕδρας παιχνίδια. Φυσικά δέν ἐνδιαφέρονται γιά νά δοῦν ἕναν καλό ἀγώνα ἀλλά ἀγαποῦν τήν ὁμάδα

τους καί τήν ἀκολουθοῦν ὅπου κα
ἄν πηγαίνει. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ο
χούλιγκανς χρησιμοποιοῦν διάφο
ρα ἐμβλήματα ὅπως σβάστικες
ἀλλά ἐπίσης, καί ἀναρχικά σήμα
τα· δέν μποροῦμε ὅμως νά ἰσχυρ
στοῦμε ὅτι εἶναι ἰδεολογικά συνε
δητοποιημένοι. Μέ τά πάσης φ
σεως ἐμβλήματα θέλουν νά προξ
νήσουν φόβο ἀλλά καί νά προκα
λέσουν τήν κοινωνία γενικότερ
χωρίς νά ξέρουν τήν σημασία τ
συμβόλων αὐτῶν. Αὐτή ἡ παρατ
ρηση ἰσχύει ἀκόμα περισσότερ
ἀφοῦ οἱ πιό πολλοί ἀπ᾽ αὐτούς κ
νουν χρήση ναρκωτικῶν ὅπ
διάφορα εἴδη βαρβιτουρικῶν,
ὁποῖα τούς κάνουν νά μήν μπ
ροῦν νά σκεφθοῦν λογικά ἀλ
καί νά λειτουργήσουν φυσιολο
κά. Ἄν τούς ἐξετάσουμε μεμον
μένα θά δοῦμε ὅτι ζητοῦν τήν α
τοπροβολή καί ἀναγνώρισή το
ἀπό τούς ὑπόλοιπους χούλιγκαν
ὅτι θέλουν νά εἶναι «ἄτομα π
μετρᾶνε». Αὐτό θά τό καταφέρο
μέσα ἀπό τίς συγκρούσεις τους
τήν ἀστυνομία ἀλλά καί μέ ἀν
παλους ὀπαδούς. Θέλουν νά κ
ταλάβουν μιά θέση ἀναμε

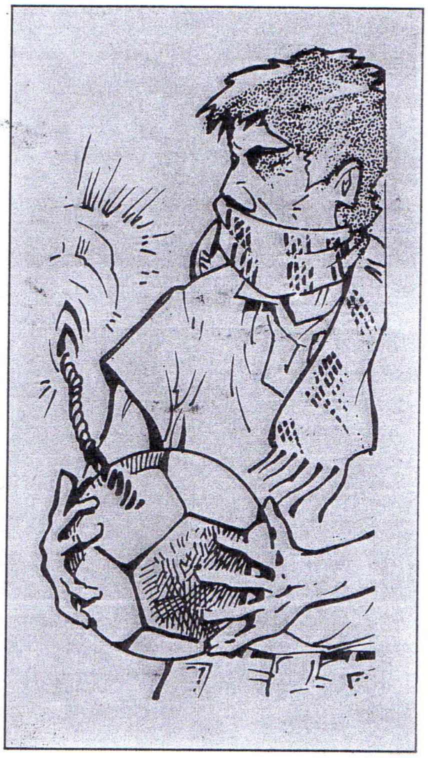
στούς «σπουδαίους» τῆς ἑκάστοτε θύρας πού ὅλοι τούς γνωρίζουν ἀπό διάφορα παρατσούκλια πού ἔχουν καί τά βλέπουμε γραμμένα στούς τοίχους μαζί μέ τόν ἀριθμό τῆς θύρας στήν ὁποία ἀνήκουν.

Δέν εἶναι ὅμως μόνο οἱ χούλιγκανς οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν τά ἐπεισόδια. Ἔχουμε καί τό πλῆθος τό ὁποῖο τούς ἀκολουθεῖ καί συμμετέχει στίς ἐκδηλώσεις τῆς ἑκάστοτε θύρας. Ἡ ψυχολογία τῆς θύρας εἶναι ἀκριβῶς ἡ ψυχολογία τῆς μάζας, δηλαδή ὅλοι αὐτοί πού ἀποτελοῦν μία θύρα ἔχουν κοινά αἰσθήματα, βρίσκονται κάτω ἀπό τήν ἴδια συγκίνηση, ἔχουν μεταπραπεῖ σέ ἕνα συλλογικό ψυχολογικό ὄν. Τά ἄτομα χάνουν τήν προσωπικότητά τους καί οἱ μεταξύ διαφορές καί ἀποχρώσεις ἐξαφανίζονται. Ἀντιδροῦν ἑνιαία, συλλογικά καί ὁμοιόμορφα. Αὐτή ἡ μάζα ἀνθρώπων πού βρίσκονται σέ κάθε θύρα ἔχει ὁρισμένα χαρακτηριστικά: 1) τήν ἀνάγκη τοῦ ἀρχηγοῦ δηλαδή κάποιου πού θά κάνει τήν ἀρχή σέ ὅλα καί αὐτή τή θέση παίρνει ὁ χούλιγκαν. 2) Ἡ μάζα αὐτή δέν ἔχει λογική κρίση. Δρᾶ μέ βάση συγκινήσεις, πάθη καί συναισθήματα, γι᾽ αὐτό καί εἶναι αὐθόρμητη καί ἀνόητη. 3) Στή μάζα κυριαρχεῖ τό πολεμικό ἔνστικτο καί αὐτό ἐξηγεῖται γιατί ἡ συγκέντρωση πολλῶν ἀτόμων σέ ἕναν ὁρισμένο χῶρο δημιουργεῖ τό συναίσθημα τῆς μεγάλης δύναμης. 4) Οἱ συγκινήσεις στή μάζα μεταδίδονται αὐτόματα μέ ἀστραπιαῖα ταχύτητα. 5) Ὁ φανατισμός εἶναι τέλος τό κυρίαρχο χαρακτηριστικό τῆς μάζας τῶν ὀπαδῶν γιατί ὅλοι πιστεύουν στή συγκεκριμένη ὁμάδα τους καί ἀπορρίπτουν ὅλες τίς ἄλλες. Μέσα λοιπόν σ᾽ αὐτή τή θύρα-μάζα δροῦν οἱ χούλιγκαν παρασύροντας μαζί τους τό πλῆθος τῶν ὀπαδῶν πού κυριαρχεῖται ἀπό τό ἔνστικτο τῆς ἀγέλης. Ὁ ὀπαδός μέσα στό πλῆθος νιώθει ὅτι ἀνήκει κάπου καί πιστεύει σέ κάτι τό ὁποῖο πιστεύουν ὅλοι αὐτοί πού βρίσκονται στόν ἴδιο χῶρο. Ἔτσι εἶναι πολύ δύσκολο νά προβλεφθοῦν οἱ ἐνέργειες τῆς μάζας γιατί οἱ παράγοντες πού συντελοῦν στή συμπεριφορά τῆς θύρας εἶναι πολλοί καί καθόλου εὐδιάκριτοι.

Τά αἴτια τοῦ χουλιγκανισμοῦ καί κατ᾽ ἐπέκταση τῆς βίας στά γήπεδα εἶναι ἀρκετά καί εἶναι παρόμοια μέ ἄλλα λυπηρά φαινόμενα τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ κοινωνική κρίση εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό σημαντικά αἴτια. Εἰδικότερα ἡ κοινωνικοποίηση δηλαδή ἡ πολύπλοκη διεργασία πού ἐντάσσει τόν ἄνθρωπο στόν κοινωνικό τρόπο ζωῆς καί πού ἔχει ἀφετηρία της τήν οἰκογένεια, κλονίζεται συνεχῶς. Ἡ ἀντικοινωνικότητα πού χαρακτηρίζει τούς περισσότερους ἀνθρώπους βρίσκεται στίς σχέσεις μεταξύ γονιῶν καί παιδιῶν. Εἶναι δύσκολο ὁ ἐνήλικος στούς σημερινούς καιρούς νά ἔχει ἤδη εὐτυχισμένη ζωή καί ἔτσι νά δημιουργήσει μιά ἀνάλογη διάθεση καί στό παιδί. Ἐπικρατεῖ μιά βαριά ἀτμόσφαιρα δυσαρέσκειας καί τά αἴτια εἶναι οἰκονομικά, πολιτικά, μορφωτικά, κοινωνικά καί ψυχολογικά.

Δέν πρέπει ποτέ ἕνας λαός νά ξεχνᾶ τίς ρίζες του καί τίς παραδόσεις του γιατί αὐτή εἶναι ἡ ταυτότητά του. Ἀντίθετα, ἀναγνωρίζοντας τί ὀφείλει στά περασμένα, ἐξασφαλίζει τήν ἱστορική του κληρονομιά καί ἑπομένως τά νέα δημιουργήματά του θά ἔχουν τά παλιά σάν βάση. Σήμερα ἡ μίμηση τῶν ξένων προτύπων, ὅπως εἶναι ὁ χουλιγκανισμός, βρίσκονται στήν πρώτη θέση στήν ψυχολογία τοῦ Ἕλληνα. Ὁ Ἕλληνας πιά δέν ἐνδιαφέρεται γιά τή συνέχιση τῆς παράδοσης τοῦ ἴδιου τοῦ ἔθνους ἀλλά μιμεῖται ὅποιο ξένο πρότυπο βλέπει.

Παραπονιοῦνται σήμερα οἱ κάτοικοι τῶν μεγαλουπόλεων γιά τήν ἐντατική, μονότονη καί ἄχαρη ζωή πού περνοῦν. Οἱ σημερινές πόλεις μοιάζουν μέ πελώριες φυλακές. Τόννοι μπετόν, ἀναρίθμητα αὐτοκίνητα καί μολυσμένος ἀέρας εἶναι τά κύρια γνωρίσματα. Τό ἀποτέλεσμα αὐτῆς τῆς ἀστυφιλίας εἶναι ἡ ἀποπροσωποίηση. Οἱ ἄνθρωποι μεταξύ τους δέν ἔχουν καμία σχέση πέρα ἀπό τίς τυπικές συναλλαγές. Ὁ καθένας βρίσκεται μόνος του μεταξύ χιλιάδων

ἄλλων ἀνθρώπων, ἑπομένως θέλει νά ἀνήκει κάπου, σέ κάποιο κοινωνικό σύνολο πού θά ἔχει τίς ἴδιες ἀπόψεις καί θά πιστεύει στό ἴδιο πρᾶγμα. Ἔτσι δημιουργοῦνται καί οἱ θύρες στά γήπεδα, εἶναι ἄνθρωποι πού πιστεύουν στήν ἴδια ὁμάδα καί ἔχουν κοινό στόχο, νά δοῦν τήν ὁμάδα τους νά εἶναι πρώτη στόν ποδοσφαιρικό χῶρο.

Ὁ χουλιγκανισμός εἶναι γέννημα τῆς ἐποχῆς μας, εἶναι ἡ ἐνστικτώδικη, καί γι᾽ αὐτό ἐξαγριωμένη, ἔκφραση τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀνθρώπου γιά ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητάς του μέσα σ᾽ ἕνα σύνολο μέ τό ὁποῖο τόν συνδέουν κοινά στοιχεῖα, κοινοί δεσμοί, πρᾶγμα πού ὁ καταναλωτικός τρόπος ζωῆς του ἀρνεῖται. Ἡ λύση τοῦ προβλήματος δέν εἶναι οὔτε εὔκολη οὔτε ἄμεση. Περνάει μέσα ἀπό τόν συνολικό ἐπαναπροσδιορισμό τοῦ ρόλου τοῦ ἀνθρώπου σέ σχέση μέ τήν κοινωνία, μέσα ἀπό τήν ἀνατροπή τῆς κρατούσας οἰκονομοκρατικῆς καί ἰσοπεδωτικῆς λογικῆς. Μέχρις ὅτου αὐτό τό κατορθώσουμε, βοηθάει ὡστόσο, πιστεύουμε, νά γνωρίζουμε τίς πραγματικές αἰτίες τοῦ προβλήματος, ὅπως παρουσιάστηκαν σ᾽ αὐτό τό ἄρθρο.

«Νέος σέ Ὥρα Δουλειᾶς» τοῦ Albrecht Dürer

Γλυπτό γιά ἕνα μνημεῖο ἀπό τόν Fritz Klinsch, τό 19

Ἐνέργεια, τεχνική, κινητικότητα καί ὑπέρβαση μιᾶς νέας ἡρωϊκῆς ἀντίληψης γιά τή ζωή: Ἡ «Μορφή τοῦ Δουλευτῆ», κεντρική ἰδέα στό ἔργο τοῦ Erns Jünger, προαναγγέλλει τήν ἔλευσ μιᾶς νέας γενιᾶς ἐλεύθερων ἀνθρώπων

Ἡ Μορφή τοῦ «Δουλευτῆ»

τοῦ Alain de Benoi
(Μετάφραση ἀπό τό περιοδικό Élément

Ἀπ' αὐτόν τόν «περιπλανώμενο μονόλιθο», πού συνιστᾶ στό ἐσωτερικό τοῦ ἔργου του Ἔρνστ Γιοῦγκερ ἡ ἐργασία μέ τόν τίτλο «ὁ δουλευτής», ὁ Ἀρμίν Μολέρ ἔγραψε: εἶναι περισσότερο ἀπό φιλοσοφικό· εἶναι μιά ποιητική δημιουργία.

Ἡ λέξη εἶναι σωστή, ἰδίως ἄν θημηθοῦμε ὅτι ὅλη ἡ ἀληθινή ποίηση εἶναι θεμελίωση καί ὅτι ἀποτελεῖ συγχρόνως τήν ἐκλογίκευση τοῦ κόσμου καί τήν ἀποκάλυψη τῶν θεῶν. Βιβλίο «μεταλλικό» (θά μπαίναμε στόν πειρασμό νά μιλήσουμε γιά «ἀτσάλινο ὄργανο»), ὁ δουλευτής κατέχει πράγματι μιά σημασία καθεαυτό μεταφυσική, καί ξεπερνᾶ κατά πολύ τήν ἱστορική καί πολιτική συγκυρία μέσα στήν ὁποία γεννήθηκε. Καί τοῦτο γιατί ἡ δημοσίευσή του σημειώ μιά κεφαλαιώδη ἡμερομηνία στήν ἱστορία τῶν ἰδε πού δέ θά μπορῦσε κανένας νά τήν ξεπεράσει σιωπ λά, ἄν ἤθελε νά ἀπαντήσει στό ἐρώτημα: «Τί εἶναι ἐργασία;»

Στό πρῶτο μέρος τοῦ βιβλίου, ὁ Γιοῦγκερ ἐκθέ καταρχήν τή θεωρία του περί τῆς Gestalt: τοῦ σχήμ τος ἤ τῆς μορφῆς. Δέν εἶναι ἔννοια εὔκολη στόν κ θορισμό της, πρέπει νά δοῦμε σ' αὐτήν μιά συνολικ τητα, μιά ὁλότητα. Ἡ μορφή, γράφει ὁ Γιοῦγκερ ναι «ἕνα σύνολο πού περιλαμβάνει περισσότερα ἀ

ὅσα τό σύνολο τῶν μερῶν του (ein Ganzes das mehr als die Summe seine Teile umfasst). Ἀντιδρῶντας ἐναντίον τῆς διαλυτικῆς λογικῆς τῆς ἀναλυτικῆς ἤ διαλεκτικῆς σκέψεως, ὁ Γιοῦγκερ ἀποδεικνύεται πλήρως ἀντισυναγωγικός. Ἡ μορφή ἀποκτᾶ σημασία ἐπειδή ἀκριβῶς συνιστᾶ ἕνα σύνολο, προικισμένο μέ ἰδιότητες, πού δέν ἀνευρίσκονται σέ κανένα ἀπό τά στοιχεῖα της. Βλέπουμε παρευθύς τήν ἀναλογία μέ τήν ἀρχή πού συστηματοποιήθηκε ἀπό τήν ψυχολογία τοῦ σχήματος (Wolfgang Kohler). Ἀλλά ἐδῶ δέν βρισκόμαστε μπροστά σέ μιά ψυχολογική ἔννοια. Ἡ Gestalt εἶναι μιά «ὀργανική ἔννοια» (Organischers Begriff). Ἕνα φυτό εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό ἄθροισμα κυττάρων, ἕνας λαός εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό τήν πρόσθεση τῶν ἀτόμων. Κατά τόν αὐτό τρόπο, μιά μορφή ἀποτελεῖ ἕνα ζωντανό σύνολο. Κατ' αὐτόν τόν τρόπο ὁ Γιοῦγκερ τονίζει τήν ζωή. Προτείνει μιά δυναμική ἀντίληψη καί ὄχι πιά στατική τοῦ κόσμου.

Ἡ μορφή, ὡς πηγή ἐννοίας, ἀποτελεῖ ἕνα «κινούμενο μέγεθος μέ μεταφυσική ἀξία». Εἶναι μιά «προσχηματισμένη δύναμη» (orgeformte Macht). Εἶναι ἐκείνη ἡ πεπρωμένη δυναμικότητα, πού δέν προσχωρεῖ στό εἶναι, παρά μόνο μέ τή θέληση τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος συναισθάνεται τήν «πρόσκλησή της». Δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τόν ἄνθρωπο νά καταστήσει τήν μορφή ἄλλο πρᾶγμα ἀπ' ὅτι αὐτή εἶναι —μιά μορφή εἶναι καί δέν ὑπάρχει ἐξέλιξη πού θά μποροῦσε νά τήν αὐξήσει ἤ νά τήν μειώσει—, ἀλλά ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτόν νά φθάσει αὐτή πλήρως στό ἐπίπεδο τῆς ὑπάρξεώς της, νά προικιστεῖ πλήρως μέ τή διάστασή της, τοῦ βάθους.

«Λέγοντας μορφή», γράφει ὁ Γιοῦγκερ, «ὑποδεικνύουμε μιά ἀνώτερη πραγματικότητα πού δίνει μία ἔννοια στά φαινόμενα. Τό ζήτημα τῆς ἐννοίας (τῆς σημασίας) ἀποτελεῖ βεβαίως τό θεμελιῶδες ζήτημα, ἡ δέ ἔννοια, ἐν προκειμένω, ἀποτελεῖ σχετική ἔννοια πού ἔχει ἀπόλυτη ἀξία. Ἡ μορφή δέν δίνει ἔννοια στήν παραδοχή τῆς κλασσικῆς αἰτιότητας ἀλλά μᾶλλον μέ τόν τρόπο ἑνός ἐκμαγείου. Ἄν ἡ ἐνοχή ἔχει μιά ἔννοια, τοῦτο ὀφείλεται στό ὅτι ἔχει σημειωθεῖ) σάν μέ σφραγίδα ἀπό μιά δεδομένη μορφή. Ὁ Heidegger ἀπευθυνόμενος στόν Γιοῦγκερ, θά γράψει: «ἡ μορφή ἔτσι μένει γιά σᾶς αὐτό πού δέν εἶναι προσιτό παρά μόνο μέ τό βλέμμα». Πρόκειται γιά τό «βλέμμα τό ὁποῖο οἱ Ἕλληνες ἀποκαλοῦν ἰδεῖν, λέξη τήν ὁποῖα ὁ Πλάτων χρησιμοποιεῖ γιά μιά ματιά πού θεωρεῖ, ὄχι ὡς τήν μεταβοή της αἰσθητῆς ἀντιλήψεως ἀλλά τό ἀκίνητο στήν ὕπαρξη, τήν ἰδέα...»

Πρέπει νά συνηθίσουμε νά σκεπτόμαστε τή μορφή ὡς συγχρόνως ἀκίνητη καί ἐντοπισμένη. Ἡ σχέση της πρός τήν ἱστορία εἶναι ἐξάλλου περίπλοκη. Ἡ μορφή δέν εἶναι τό προϊόν τῆς ἱστορίας ἀλλά, ἀντίθετα, αὐτό πού ἐπιτρέπει στήν ἱστορία νά ὑπάρχει. Μένοντας τελείως ἀκίνητη καθορίζει τήν κίνηση τῆς ἱστορίας: «Μιά ἱστορική μορφή εἶναι, στή βαθύτερη ἔννοιά της, ἀνεξάρτητη ἀπό τόν χρόνο καί τίς περιστάσεις ἀπό τίς ὁποῖες φαίνεται ὅτι γεννιέται...»

Ἡ ἱστορία αὐτή καθεαυτή σχετίζεται μέ τή μεταφυσική τοῦ εἶναι. Στήν διατριβή του «Ἀντάρτη», ὁ Γιοῦγκερ θά ἐξηγήσει ὅτι ἡ ἐποχή μας εἶναι πτωχή σέ μεγάλους ἄνδρες ἀλλά πλούσια σέ μορφές.

Ὡς φιλοσοφία τῆς γνώσης, ἡ μορφή προσανατολίζει φυσικότατα πρός ἕνα νέο καθορισμό τῆς ἀξίας. Ἀλλά αὐτή ἡ αξία δέν μπορεῖ νά ἐκτιμᾶται μέ τό τρέχον μέτρο. Ἡ μορφή βρίσκεται πέραν τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ. Ὄχι μόνο δέν ὑπόκειται αὐτή στήν ἠθική, ἀλλά δέν μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ ἠθική παρά μόνο ξεκινῶντας ἀπό μιά δεδομένη μορφή. Ἡ μορφή «δέν κρίνεται μέ τό τριπλό κριτήριο τῆς ἀλήθειας, τῆς ὡραιότητος καί τῆς ἠθικότητας· ἀντίθετα αὐτή καί μόνη καθορίζει τούς αἰσθητικούς, ἐπιστημονικούς καί ἠθικούς κανόνες». Ὁ ρόλος τοῦ θεωρητικοῦ δέν εἶναι λοιπόν νά ἐκφέρει μιά ἠθική κρίση γιά τήν μορφή πού ἐπικρατεῖ σέ μιά ἐποχή, ἀλλά νά προσπαθήσει νά τήν ἀναγνωρίσει ἔμφυτα. «Τό οὐσιῶδες... δέν εἶναι νά γνωρίζουμε ἐάν ἕνα πρᾶγμα εἶναι καλό ἤ κακό, ὡραῖο ἤ ἄσχημο, ἀληθινό ἤ ψεύτικο, ἀλλά νά ἀναζητοῦμε σέ ποιά μορφή ἀνήκει». Δέν ὑπάρχει οὔτε ἀξία, οὔτε ἠθική, οὔτε παγκόσμιο ἰδεῶδες ἀλλά ἱστορικές μορφές ταυτισμένες καί ἐννοούμενες «ἡρωϊκά». Ἡ συνειδητοποίηση τῆς μορφῆς εἶναι συνυφασμένη μέ τήν πραγματοποίησή της. Ἡ σύλληψή της, ἡ ὁλική ταύτισή της ἀποτελεῖ μιά «ἐπαναστατική πρᾶξη», πού ἀποδίδει στή ζωή ὅλη τήν πληρότητα καί τήν ἀναγνωρίζει ὡς τέτοια».

Τό πρόβλημα τῆς ἐλευθερίας λύνεται μέ τόν ἴδιο τρόπο. Ὅπως ἡ μορφή δέν εἶναι ὑποχρεωμένη νά συμμορφώνεται πρός ἕνα ἠθικό πρότυπο, ἀλλά ἡ ἠθική εἶναι ἐκείνη πού ὀφείλει νά πραγματοποιεῖται μέσω τῆς μορφῆς, ἔτσι καί ἡ ἐλευθερία δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ καί νά πραγματωθεῖ παρά μόνο στό ἐσωτερικό μιᾶς βαθιᾶς προσκόλλησης σέ κεῖνο πού ἐξειδικεύει τήν μορφή. «Δέν ὑπάρχει τελικός σκοπός ἀλλά μιά ἐσωτερική ὤθηση στήν ὁποία εἶναι ἀνάγκη νά ὑπακούωμε (Decombis). Ἡ ἐπίδραση τοῦ Νίτσε εἶναι προφανής κατά τοῦτο, ὅτι ὁ Γιοῦγκερ δέ στηρίζεται στή θέληση τῆς δυνάμεως, τήν ὁποία ἐξάλλου ἑρμηνεύει ὡς τό αἴσθημα μιᾶς ἔλλειψης, ἀλλά στήν προσκόλληση σέ μιά μορφή πού συνεπάγεται τήν ἐμφάνιση ἑνός νέου τύπου.

Ποιά λοιπόν εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα μορφή τοῦ καιροῦ μας; Ὁ Γιοῦγκερ ἀπαντᾶ χωρίς δισταγμό: «Εἶναι ἡ ἐργασία». Καί στή συνέχεια, ἡ μορφή τοῦ δουλευτή συνιστᾶ τόν «τύπο τῆς γενιᾶς πού γεννιέται».

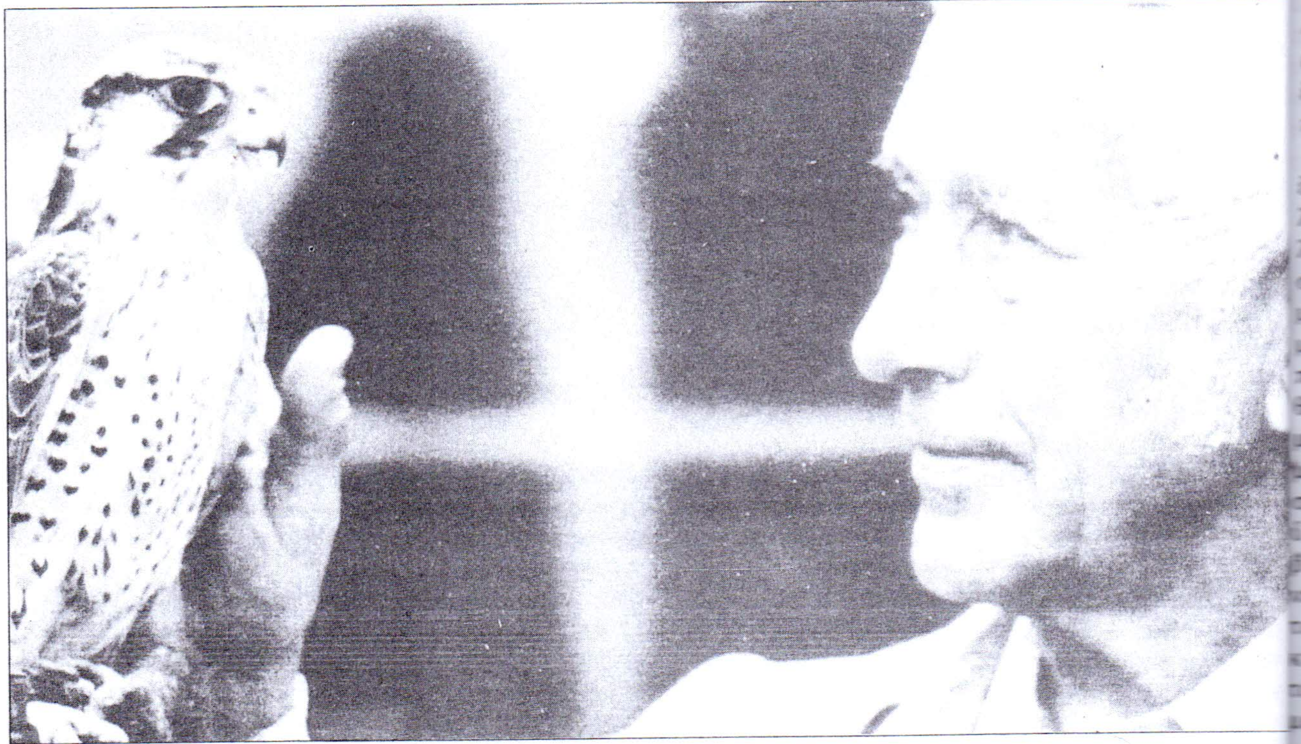
Ἡ ἐργασία δέν εἶναι οὔτε μέσο παραγωγῆς, οὔτε «νόμος τῆς ἀνθρωπότητας». Δέν σχετίζεται μέ κανόνες τῆς οἰκονομίας, ἐπειδή τό κέρδος, καί ἄν ἦταν δυνατόν ν' ἀποτελεῖ μιά ἀπό τίς συνέπειες, δέ θά μποροῦσε νά συστήσει τόν σκοπό. Δέν καθορίζεται λοιπόν ἀπό τήν ὑπεραξία τῶν ἐμπορικῶν τόκων ἤ τήν δαπάνη. Οὔτε ἐπιπλέον εἶναι τό ἀποτέλεσμα ἑνός «ἀρχικοῦ λάθους», τό σημάδι μιᾶς «ἀλλοτριωτικῆς κατάστασης». Ὡς μορφή τοῦ καιροῦ μας βρίσκεται πέραν τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ. Ἀντιπροσωπεύει μιά ἀρχή πού δέν ἔχει ἀρνητικό ἀντίβαρο.

Βρισκόμενη πέραν τῶν ἀντιθέτων, ξεπερνάει καί ἐπιλύει ὅλες τίς ἀντιφάσεις. Ἐν συντομία, εἶναι μιά καθαρή δημιουργία, ἔστω καί ἄν συνεπάγεται κάποτε τόν θάνατο.

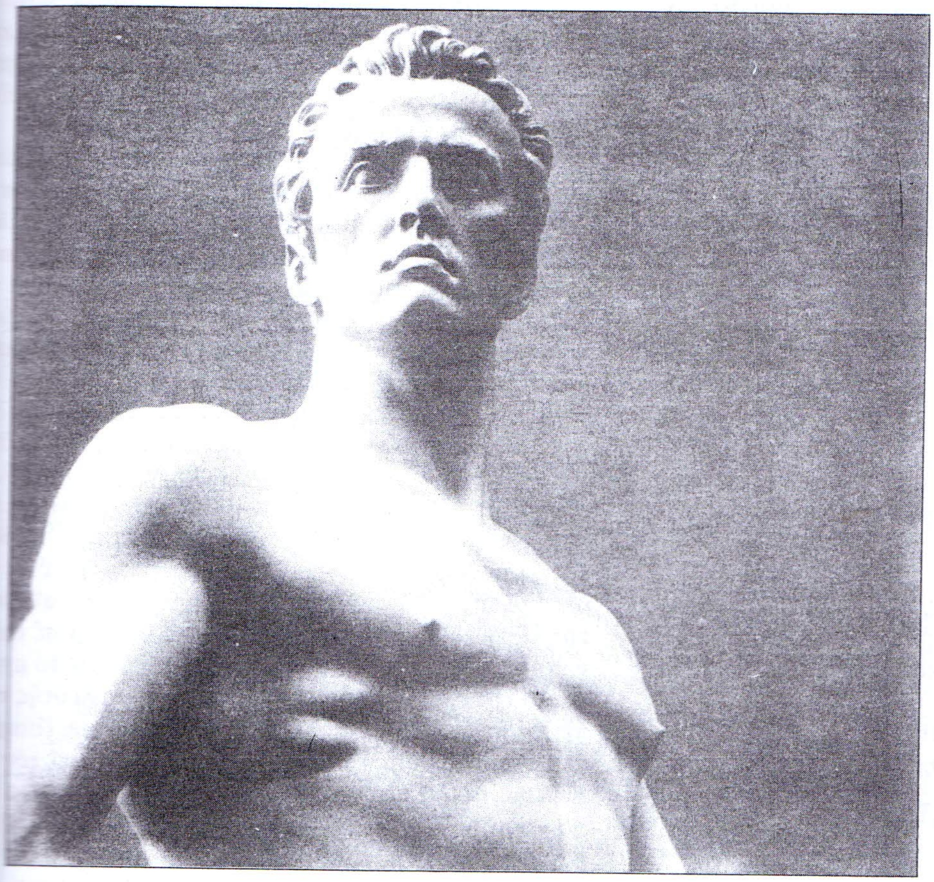
Σ' αὐτήν τήν ἐπικρατοῦσα βιοτική μορφή, ὅπως εἶναι ἡ ἐργασία, ὁ Γιοῦγκερ διαβλέπει ἐπίσης μιά αἰώνια καί παγκόσμια διαδικασία. Ὁ ὅρος «ἐργασία» καλύπτει συνεχῶς κάθε εἶδους κατάφαση καί ἐνέργεια. Ἡ ἐργασία, καθορίζει ἐπακριβῶς ὁ Γιοῦγκερ, εἶναι «ἡ ἔκφραση μιᾶς ἰδιαίτερης ὕπαρξης (der Ausdruck eines besonderen Seins) πού προσπαθεῖ νά γεμίσει τό διάστημά της, τούς καιρούς της καί τούς νόμους της». Ὁ Γιοῦγκερ προσθέτει, ὅτι σήμερα δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει τίποτα πού νά μήν γίνεται ἀντιληπτό ὡς ἐργασία: «ὁ ρυθμός τῆς πυγμῆς, τῆς σκέψεως καί τῆς καρδιᾶς, ἡ ζωή πού συνεχίζεται μέρα καί νύχτα, ἡ Ἐπιστήμη, ὁ ἔρωτας, ἡ τέχνη, ἡ πίστη, ἡ λατρεία, ὁ πόλεμος, ὅλα εἶναι ἐργασία. Ἐργασία εἶναι καί ἡ δόνηση τῶν ἀτόμων καί ἡ δύναμη πού κινεῖ τά ἄστρα καί τά ἡλιακά συστήματα».

Ὅσο γιά τόν δουλευτή (1), ἡ ἰδέα ὅτι ἡ οὐσιαστική ἰδιότητά του εἶναι οἰκονομικῆς φύσης ἀποτελεῖ γιά τόν Γιοῦγκερ ἕνα «μῦθο», τυπικό προϊόν μιᾶς οἰκονομικῆς σκέψης ἀστικῆς καταγωγῆς. Ἡ ἀστική κοινωνία (bourgeoisie), πράγματι, δέν μπορεῖ νά καταλάβει τίποτα γιά μιά μορφή πού, γι' αὐτήν, ἀποτελεῖ κάτι τό ἀπόλυτα ἄλλο: «δίνοντας τόν ὁρισμό τοῦ δουλευτή, ὡς οἰκονομικοῦ πράκτορα δέν κάνει τίποτε ἄλλο παρά νά ἐκφράσει τήν «δικτατορία» τοῦ τρόπου τῆς σκέψεώς της». «Δέν πρέπει», γράφε Γιοῦγκερ, «νά ἐννοήσουμε μέ τόν ὅρο τοῦ δουλει οὔτε μιά κατάσταση μέ τήν παλιά της ἔννοια, ο μιά τάξη μέ τήν ἔννοια τῆς ἐπαναστατικῆς, διαλεκ κῆς τοῦ 19ου αἰῶνα». Ὁ δουλευτής δέν εἶναι «ὁ ἀ πρόσωπος μιᾶς νέας τάξεως, μιᾶς νέας κοινωνί μιᾶς νέας οἰκονομίας, καί τοῦτο διότι αὐτός δέν εἶ τίποτα ἄν δέν εἶναι κάτι περισσότερο ἀπό ὅλα αὐ Δηλαδή εἶναι ὁ ἐκπρόσωπος μιᾶς ἰδιαίτερης μορ πού ἐνεργεῖ μέ τούς δικούς της νόμους ἀκολουθ τας μιά δική του ἀποστολή καί ἔχοντας τή δική ἐλευθερία. Ἡ ἰδιότητα τοῦ δουλευτή, (arbeitert βρίσκεται σέ ἀντίθεση κατά ριζικό τρόπο μέ ἐκε τοῦ «προλετάριου». Ἡ ἰδέα τῆς ἐργασίας πρέπει τροποποιηθεῖ: πρέπει νά δοθεῖ στόν ὅρο μιά ἀπήχ ὄχι οἰκονομική ἀλλά ἡρωϊκή.

Μορφή οὔτε κοινωνιολογική, οὔτε καθαρά ἱστ κή, ὁ δουλευτής, ὅπως παρατήρησε σχετικά ὁ μπρεχτ Ἔριχ, Γκύντερ (Deutsches Volkstum, νουάριος 1833) ἀποτελεῖ μιά μεταφυσική μορφή. μορφή τοῦ δουλευτή», γράφει ὁ Γιοῦγκερ, «βρί ται ξαπλωμένη καί ἀκίνητη μέσα στό εἶναι, κ τρόπο πολύ πιό βαθύ ἀπό ὅλες τίς τάξεις καί τά σ βολα μέσω τῶν ὁποίων ἐπιβεβαιώνεται αὐτή, πιό θιά ἀπό τά Συντάγματα καί τά ἔργα των, ἀπό ἀνθρώπους καί τίς κοινότητές τους, αὐτές πού ε τά μεταβαλλόμενα χαρακτηριστικά μιᾶς μορφῆς ὁποίας ὁ θεμελιακός χαρακτήρας ὑφίσταται κ τρόπο ἀμετασχημάτιστο».

*Ὁ **Ernst Jünger**, ὁ πιό μεγάλος Γερμανός σύγχρονος συγγραφέας, ζεῖ σήμερα σέ μιά περιοχή ἀνάμεσα στό Δούναβη και Μέλανα Δρυμό, στήν **Haute-Souabe**. Οἱ βασικές σκέψεις του γιά τήν ἐποχή μας μένουν τρομερά ἀνεπίκαιρες: Τό ἔργ προηγεῖται τῆς πραγματικότητας*

Καταργώντας τήν ἀστική διάσταση, ἡ διάσταση τῆς ἐργασίας θά γονιμοποιήσει μιά νέα ἀντίληψη περί ἐλευθερίας: Ὁ ἄνθρωπος θά εἶναι τόσο περισσότερο ἐλεύθερος, ὅσο θά συμμετέχει μέ τήν ἐλεύθερη βούλησή του στή «Μορφή τοῦ Δουλευτῆ».

Δίπλα: «Ἡρωϊκή Μορφή», ἕνα ἄγαλμα τοῦ Arno Breker.

Ἡ ἔλευση τῆς μορφῆς τοῦ δουλευτή συνδέεται πρός μιά νέα κατάσταση τῆς κοινωνίας στήν ὁποία ὁ Γιοῦγκερ δίνει τό ὄνομα τῆς συνολικῆς κινητοποίησης (totale Mobilmachung). Ἡ ἔκφραση αὐτή ἐξηγεῖται σ' ἕνα δοκίμιο πού δημοσιεύτηκε μέ τόν ἴδιο τίτλο καί πού ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος «προλόγου» στόν δουλευτή. Ἔστω κι ἄν ἡ ἔκφραση πρέπει νά ἐκληφθεῖ μέ τήν ἔννοια πού ὑπερβαίνει τή στρατιωτική ἀπήχηση τῆς λέξης, ὄχι λιγότερο ἡ ἀνάπτυξη τῆς τεχνικῆς τοῦ πολέμου βρίσκεται στή ρίζα τῆς συνολικῆς κινητοποίησης. Στή διάρκεια τοῦ Α παγκόσμιου πολέμου, ἰδίως μετά τό 1916 τό «πνεῦμα τοῦ πολέμου» καί «τό πνεῦμα τῆς προόδου συνῆψαν μιά «στενή συμμαχία», πού ἑρμηνεύτηκε μέ τή προτεραιότητα πού προσδόθηκε στήν τελική καί στή θέση σέ κίνηση ὅλο καί σημαντικότερων ποσοτήτων ἐνέργειας. Στά χαρακώματα ὁ Γιοῦγκερ εἶδε τήν κλασσική μάχη νά ἐξελίσσεται σέ σφαγή ὑλικοῦ (Franz Schauwecker), σέ μάχη ὑλικοῦ. Ὁ πόλεμος ἀπό τότε «διαποτίζεται ὁλοκληρωτικά ἀπό τό πνεῦμα πού κατασκευάζει τίς μηχανές». Παράλληλα, οἱ παραδοσιακές διακρίσεις μεταξύ τοῦ μαχομένου καί τοῦ ἀμάχου, τοῦ στρατιωτικοῦ καί τοῦ πολίτη, τῆς πρώτης γραμμῆς καί τῶν μετόπισθεν σβήστηκαν. Δέν ὑπάρχει πλέον οὔτε πόλεμος οὔτε εἰρήνη, ἀλλά μιά ὁλοκληρωτική διαρκής μάχη πού παίρνει διάφορες μορφές καί κινητοποιεῖ τό σύνολο τοῦ λαοῦ. Στίς σύγχρονες μάχες ὅλοι κινητοποιοῦνται· αὐτή ἀκριβῶς ἡ κινητοποίηση εἶναι ἐκείνη πού σημειώνει τήν είσοδο στόν αἰῶνα τῆς ἐργασίας.

Ἡ διαδικασία τῆς κινητοποίησης δέν εἶναι μόνο τεχνική. Εἶναι ἐπίσης πνευματική. Μιά «ἑτοιμότητα» (Bereitschaft) στήν κινητοποίηση ἐμφανίζεται, προσβάλλει ἀκόμη καί τούς εἰρηνιστές. Ὅλο καί περισσότερο, ἡ ἱκανότητα κινητοποίησης ἐμφανίζεται ὡς ὁ παράγοντας κλειδί τοῦ πεπρωμένου τῶν λαῶν. «Ἡ τεχνική πλευρά τῆς συνολικῆς κινητοποίησης δέν συνιστᾶ τήν ἀποφασιστική ὄψη, ὑπογραμμίζει ὁ Γιοῦγκερ. Ἡ ἀρχή του, ὡς ἡ προϋπόθεση κάθε τεχνικῆς, κρύβεται πιό βαθιά. Τήν προσδιορίζουμε ὡς τήν διαθεσιμότητα πρός κινητοποίηση».

Ἡ μεταμόρφωση τοῦ πολέμου συνεπαγόταν μιά γενική μεταμόρφωση τῆς κοινωνίας. «Ἡ εἰκόνα τοῦ πολέμου, πού τόν παρουσιάζει ὡς ἔνοπλη δράση, ἐπικαλύπτεται ὁλοένα καί περισσότερο πρός ὄφελος μιᾶς πολύ εὐρύτερης ἀναπαραστάσεως πού τόν ἀντιλαμβάνεται ὡς μιά γιγαντιαία διαδικασία ἐργασίας».

Ὁ Γιοῦγκερ προσθέτει: «Ἡ συνολική κινητοποίηση ἀλλάζει ἔδαφος ἀλλά ὄχι ἔννοια, ὅταν ἀντί τῶν στρατιῶν κινητοποιεῖ τίς μάζες καί ἐξαπολύει τή διαδικασία τοῦ πολιτικοῦ πολέμου». Αὐτή ἡ «γιγαντιαία διαδικασία τῆς ἐργασίας μετασχηματίζει τό σύμπαν σέ ἕνα τοπίο-ἐργοτάξιο», σέ ἕνα «χαλκουργεῖο τοῦ Ἡφαίστου». Ὁ κόσμος, ἀπό δῶ καί πέρα εἶναι συγχρόνως κινητός καί κινητοποιούμενος.

Τέλος, ἐάν «τό ριζοσπαστικό αἴτημα», θεωρεῖ τόν παγκόσμιο πόλεμο ἕνα ἱστορικό συμβάν πού «ξεπερνάει σέ σημασία τήν γαλλική ἐπανάσταση», εἶναι γιατί ὁ πόλεμος αὐτός γέννησε ἕνα καινούργιο ἄνθρωπο. Ὁ μεγάλος πόλεμος παρήγαγε τόν τύπο τοῦ «σφυρηλατημένου ἀνθρώπου καί μαζί μ' αὐτόν ἕνα νέο τύπο δράσεως. Από το γεγονός τῆς συνολικῆς κινητοποίησης οἱ μορφές τοῦ δουλευτή καί τοῦ στρατιώτη συσχετίστηκαν: «τό μέτωπο τοῦ πολέμου καί τό μέτωπο τῆς ἐργασίας εἶναι ταυτόσημα». Ὁ στρατιώτης ἔγινε δουλευτής, ὁ δουλευτής ἔγινε στρατιώτης. Ἀκριβέστερα, ἡ μορφή τοῦ στρατιώτη ἔδωσε τόν τύπο σέ κείνη τοῦ δουλευτή, πού διατηρεῖ τά μύρια χαρακτηριστικά αὐτῆς ἀλλά δίνοντάς τους μιά γενικότερη σημασία. Ὁ δουλευτής, γράφει ὁ Γιοῦγκερ, δέν θεωρεῖ τόν στρατιωτικό νόμο σάν ἐξαίρεση, ὑπακούει σ' αὐτόν· καί αὐτή ἡ ἀπόφαση εἶναι ἐκείνη πού τοῦ ἐξασφαλίζει μιά ἀναμφισβήτητη ἀνωτερότητα.

Μέ τόν Α Παγκόσμιο Πόλεμο ἀρχίζει ἐπίσης ὁ καιρός τοῦ συλλογικοῦ «ἐμεῖς» (Wirzeit), σέ ἀντίθεση μέ ἐκεῖνον τοῦ ὑποκειμενικοῦ «ἐγώ» (Kchreit). Ὁ Γιοῦγκερ ἐκτιμᾶ ὅτι ὁ χρόνος τοῦ ἀτόμου ἔληξε. Ἀπαριθμεῖ τά χαρακτηριστικά τῆς κοινωνίας πού εἶναι ἐξίσου παράγοντες ἑνοποίησης: ἡ παρακμή τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα, ἡ ἐξέλιξη τῆς τεχνικῆς καί τῶν δικτύων τῶν αὐτοκινητοδρόμων, ἡ ἐμφάνιση τῶν συλλογικῶν διασκεδάσεων, ἡ ἐξέλιξη τῶν κομμάτων, ἡ ὀπισθοχώρηση τοῦ θεάτρου ἔναντι τοῦ κινηματογράφου, τῆς σκηνῆς ἔναντι τοῦ βήματος, τοῦ πορτραίτου ἔναντι τῆς φωτογραφίας, ἡ ἐπανεμφάνιση τῆς προφάσεως γιά «ὠφελιμιστικούς» σκοπούς, ἡ σημασία πού προσλαμβάνει το σχέδιο στή ζωή τῶν ἐθνῶν, ἡ εὐθυγράμμιση τῆς ἀξίας τῶν νομισμάτων, ἡ ἑνοποίηση τῆς παραγωγῆς, ἡ ἐξόγκωση τῆς στατιστικῆς καί τῆς τυπολογίας, ἡ «μεταλλική« σταθερότητα (ἀρσενική), ἡ «κοσμιτική» (θηλυκή) τῶν προσώπων, οἱ ἀπαγορεύσεις πού ἐπιφέρονται ἀπό τόν αὐτοματισμό στίς ἀτομικές ἐλευθερίες, ἡ σύγκληση τῶν προσπαθειῶν πρός οἰκονομικούς ἀντικειμενικούς σκοπούς πού ξεπερνοῦν τό πλαίσιό τους, ἡ συνεργασία τῶν ἐπιτελείων καί τῆς βιομηχανίας κ.λ.π. Παντοῦ, «τό ἑνιαῖο καί τό τυπικό» ἀντικαθίστανται ἀπό «τό μοναδικό καί ὑποκειμενικό». Μιά τέτοια ἐξέλιξη, ἄς τό ὑπογραμμίσουμε, εἶναι θετική στά μάτια τοῦ Γιοῦγκερ, ὁ ὁποῖος γιά νά ἐπικαλεστεῖ τή δύναμη τῶν μηχανῶν ἀνευρίσκει τόνους πού θυμίζουν ἐνίοτε τόν ιταλικό φουτουρισμό.

Μακριά ἀπό τοῦ νά ἐλεηνολογήσει τήν «παρακμή τοῦ ἀτόμου», ὁ Γιοῦγκερ ἀντίθετα «ἐπιχαίρει» ἀνοιχτά. Ἀλλά αὐτό τό ἄτομο γιά τό ὁποῖο μιλᾶ, δέν εἶναι τό ὑποκειμενικό πρόσωπο. Πρόκειται γιά τό ἀστικό ὑποκείμενο (Individuum), πού προέρχεται ἀπό τήν σκέψη τοῦ διαφωτισμοῦ (Aufklarung) γιά τήν ὁποία τό ζήτημα σέ ἀντίθεση πρός τό προσωπικό ὑποκείμενο (der Einzelne) τοῦ ὁποίου ἡ ταυτότητα εἶναι ἀδιαχώριστη ἀπό τήν κληρονομιά του, τήν καταγωγή του καί ἀπό τά κεκτημένα του.

Ἡ ἀφηρημένη ἐλευθερία εἶναι ἕνας μύθος ἤ μιά πάτη. Ἡ ἐλευθερία δέν ἔχει σέ τίποτα νά προσβλέ οὔτε, ἀκόμα, μέ τήν ἄνεση πού παράγει ἡ οικονομι ἀφθονία (ἡ ὁποία μπορεῖ ἐπίσης νά ἀποκαλυφθεῖ σκέτη ἀλλοτρίωση).

Ὁ δουλευτής ὅταν μάχεται γιά τήν ἀληθινή ἐλευ ρία του μάχεται κατά πρῶτον λόγο γιά τήν ἴδια δυνατότητα τῆς ἐργασίας του. Ἡ ἐργασία καί ἡ ἐλ θερία του εἶναι ἀδιαχώριστες. Ὁ Γιοῦγκερ παρα ρεῖ ὅτι «ὁ ἄνθρωπος παρέχει τό ἀνώτατο δυνατό σό τῆς ἐνέργειας, παντοῦ ὅπου βρίσκεται στήν ὑ ρεσία μιᾶς διοικήσεως». Ὅταν τοῦ δίνονται τά μ καί «ἄρχεται» ἐκ τῶν ἄνω, τότε δίνει τό μέγιστο ἑαυτοῦ του. Ἡ ἐλευθερία δέν μπορεῖ λοιπόν νά μένει σέ μιά ἀπελευθέρωση ἀπό κάθε ἐξαναγκασ Βρίσκεται ἀντίθετα, σέ μιά ἠθελημένη προσκόλ ση, σέ μιά μορφή μέσω τῆς ὁποίας οἱ ἱκανότητες καθενός μποροῦν νά ἐκφραστοῦν πλήρως. Ἡ ὁ τῆς ἐλευθερίας ἀκολουθεῖ ἀναγκαστικά τήν ὁδό ὑπηρεσίας: «Δέν μπορεῖ κανείς νά ἔχει τό αἴσθ τῆς ἐλευθερίας παρά μόνο ὅταν συμμετέχει σέ μι νοποιημένη ζωή καί κατά πλήρη ἔννοια. Μέ τό μη νισμό τῆς ἐλευθερίας - συμμετοχῆς, ὁ δουλευτής πει νά πραγματοποιήσει τή συγχώνευσή του (Ein derung) στή γενική δομή πού πραγματοποιεῖ τόν πο του, ὁλοκλήρωση πού ἀγγίζει ὅλες τίς ὄψεις χαρακτῆρα καί τῆς προσωπικότητάς του. Ὁ ἄνθ πος δέν πρέπει πλέον νά θεωρεῖται ὡς ἕνα ἄτομο θεαυτό ἀλλά ὡς ἡ ἐνσάρκωση μιᾶς μορφῆς πού προσφέρει τήν ἐλευθερία του. Ἀντίθετα ὁ ἄνθρω θά εἶναι ἐλεύθερος, στό ἀκριβές μέτρο κατά τό ὁ θά συμμετάσχει στή μορφή τοῦ δουλευτή. Στήν λουσα κοινωνία ἡ θέση τοῦ καθένα δέ θά καθορίζ οὔτε ἀπό τή γέννησή του, οὔτε ἀπό τήν περιου οὔτε ἀπό τήν σειρά του ἀλλά ἀπό τό βαθμό τῆς ἐπ κειάς του σέ σχέση μέ τήν Μορφή. Τό κατιδίαν σωπο θά εἶναι ἕνας δουλευτής ἤ δέ θά εἶναι τίπ

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤ

ΕΣΝΑΜ

('Επιστημονικός Σύλλογος Νέων 'Αμπελοκήπων)

'Αγώνας γιά τόν 'Ελληνισμό γιά τήν ἐπιστήμη γιά τόν ἄνθρωπο

'Η «Νέα Τάση» ἔχει ἐπανειλημμένα καταγγείλει τήν ἀλλοτροίωση καί τήν ἀποπροσωποίηση πού χαρακτηρίζει τήν ζωή στίς σύγχρονες μεγαλουπόλεις καί τήν ἀνάγκη γιά τήν ἐπανασύνδεση μέ τήν ἔννοια τῆς κοινότητας καί, εἰδικότερα στίς πόλεις, τῆς γειτονιᾶς. Θετική καί ἀξιόλογη δράση σέ αὐτή τήν κατεύθυνση ἔχει ἀναπτύξει ὁ 'Επιστημονικός Σύλλογος Νέων 'Αμπελοκήπων (Ε.Σ.Ν.Α.Μ.).

'Ο Ε.Σ.Ν.Α.Μ. δημιουργήθηκε ἀπό μιά ὁμάδα νέων φοιτητῶν καί ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι ἀφοῦ ἐκτίμησαν τίς τοπικές συνθῆκες, ἀνησύχησαν γιά τά προβλήματα τῆς νεολαίας καί διαισθάνθηκαν τήν ἀνάγκη ὑπάρξεως ἑνός Συλλογικοῦ, ἐπιστημονικοῦ, δυναμικοῦ καί ἀκομμάτιστου φορέως.

Ἔκτοτε ὁ ΕΣΝΑΜ ἀγωνίζεται μέ ὅλη του τήν δύναμη καί τό πάθος γιά τόν 'Ελληνισμό καί τήν 'Επιστήμη.

Μιά σύντομη ἀναφορά στούς στόχους τοῦ ΕΣΝΑΜ καί ἕνας μικρός ἀπολογισμός τῶν δραστηριοτήτων του στήν τρίχρονη παρουσία του ἔχει ὡς ἀκολούθως:

1. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΣΤΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ.

α. 'Εκδόθηκαν φυλλάδια γιά τό Γλωσσικό πρόβλημα στήν 'Ελλάδα, τήν 'Ιστορία καί τά ἐθνικά μας Συμφέροντα στό Αἰγαῖο καί τήν προστασία τοῦ Περιβάλλοντος.

β. 'Εκδόθηκε τό περιοδικό «ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ» μέ καθαρά ἐπιστημονική ὕλη (κοινωνικά-ἱστορικά-πολιτιστικά καί τεχνολογικά θέματα).

γ. Παρουσιάσθηκε ποικιλία ἐπιστημονικῶν διαλέξεων στό Πνευματικό Κέντρο τοῦ Δήμου 'Αθηναίων στήν Πλατεία 'Αγ. Θωμᾶ ('Αμπελοκήπων) ἀπό μέλη τοῦ ΕΣΝΑΜ, καθηγητές Πανεπιστημίων καί ἄλλες προσωπικότητες τοῦ ἐπιστημονικοῦ καί κοινωνικοῦ μας βίου (Βλ. σχετικό κατάλογο).

δ. Παρουσιάσθηκαν ἄρθρα καί ἐπιστημονικές μελέτες μέσω τῆς τοπικῆς ἐφημερίδας τῶν 'Αμπελοκήπων, «ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ» τῆς ὁποίας ἡ προσπάθεια γιά τήν ἐνημέρωση πάνω στά τοπικά θέματα τῶν 'Αμπελοκήπων ἀλλά καί γενικότερα πάνω στήν ἐπιστημονική παρουσίαση ποικίλων θεμάτων εἶναι πραγματικά τεράστια.

ε. 'Ανακοινώσεις-διαμαρτυρίες στόν ἡμερήσιο Τύπο κυριώτερες τῶν ὁποίων εἶναι:

—Γιά τήν κατάσταση στήν 'Ανωτάτη 'Εκπαίδευση μέ ἀφορμή τήν κατάσταση τῆς 'Εκπαιδεύσεως στό Πανεπιστήμιο Πατρῶν (Μάρτιος 1985).

—Γιά τήν παραμονή τῶν Τουρκικῶν Στρατευμάτων κατοχῆς στήν Κύπρο, καί τό δράμα τῶν ἀγνοουμένων ('Ιούλιος 1986).

—Γιά τήν κατάργηση τῆς διδασκαλίας τῶν 'Αρχαίων 'Ελληνικῶν καί τίς ἐπιπτώσεις της στήν Μέση 'Εκπαίδευση (Μάϊος 1986).

ΕΞΥΨΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΓΕΝΟΥΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΛΑΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ.

α. Ἔκδοση βιβλίου γιά τήν 'Ανατολική Ρωμυλία (Α. Κόρμαλης).
(βραβεῖο ΕΣΤΙΑΣ Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ 1986).

β. Ἔκδοση βιβλίου γιά τόν Πόντο (Δ. 'Εφραιμίδης).
(βραβεῖο ΕΣΤΙΑΣ Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ 1987).

γ. Πρόταση στόν Δῆμο 'Αθηναίων γιά ὀνομασία Κέντρου Νεότητος τῆς περιοχῆς 'Αμπελοκήπων μέ τό ὄνομα τοῦ Κυπρίου ἀγωνιστοῦ καί 'Εθνομάρτυρα «ΕΥΑΓΟΡΑ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΔΗ», καί τοποθέτηση προτομῆς του. 'Η πρόταση αὐτή ἔγινε ἀποδεκτή ἀπό τό Δ.Σ. τοῦ 7ου Διαμερίσματος τοῦ Δήμου 'Αθηναίων.

δ. Συνεργασία μέ ἄλλους πολιτιστικούς καί κοινωνικούς φορεῖς καί κοινή προσπάθεια γιά τήν μή καταστροφή τοῦ Δελφικοῦ τοπίου ἀπό τήν δημιουργία ἐργοστασίου 'Αλουμίνας.

ε. Συμμετοχή μέλους τοῦ ΕΣΝΑΜ (Α. Κόρμαλης) στό Δ.Σ. τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου Γκύζη, σάν ἐκ-

προσώπου τῶν πολιτιστικῶν φορέων τῶν νέων τοῦ 7ου Διαμερίσματος.

στ. Ἐκθέσεις βιβλίων καί φωτογραφικῶν σχετικῶν μέ τήν Βόρειο Ἤπειρο, Πελαγονία, Ἀνατ. Ρωμυλία, Ἀν. Θράκη, Ἴμβρο-Τένεδο, Κων/πολη, Μικρά Ἀσία, Ἰωνία, Κύπρος (ΑΛΥΤΡΩΤΕΣ ΠΑΤΡΙΔΕΣ - Ἱστορία καί Λαογραφία - Μάϊος 1986).

—Παρουσίαση τῶν δημιουργημάτων τοῦ Ἴωνος Δραγούμη «Ἴδα». Ἀναλυτική παρουσίαση κάθε βιβλίου καί λεπτομερής ἀναφορά στόν Μακεδονικό Ἀγώνα. Ἐπιλογές ἀπό τά φλογερά κείμενα τοῦ Δραγούμη καί ἀναφορές στό μεγαλεῖο καί τήν θυσία του (ΜΝΗΜΗ ΙΩΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗ - Ἰούλιος 1985).

—Παρουσίαση πλουσίου ὑλικοῦ σέ βιβλία σχετικά μέ τήν Ἱστορία τῆς Μακεδονίας, τήν ἐπιβολή ἐναντίον της καί τήν ἡρωϊκή περίοδο τοῦ Ἀγῶνος. Ἀναφορά στούς ἥρωες Μακεδονομάχους καί στήν πρόσφατη ἀνακίνηση τοῦ λεγομένου «Μακεδονικοῦ» (ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΑΓΩΝ - Μάρτιος 1988).

—Ἔκθεση φωτογραφίας γιά τό φυσικό περιβάλλον, τήν συστηματική ἐξόντωσή του καί τήν ζωή στίς μεγαλουπόλεις (ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΖΩΗ - Ἰούλιος 1988).

η. Συμμετοχή σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις συμπαραστάσεως γιά τήν ΚΥΠΡΟ, τήν ΒΟΡ. ΗΠΕΙΡΟ, τήν ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ κ.λπ.
(διαλέξεις καί ἀγωνιστικές κινητοποιήσεις).

θ. Συμμετοχή στίς ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας γιά τίς ἐπισκέψεις Ὀζάλ καί Νταλλάν.

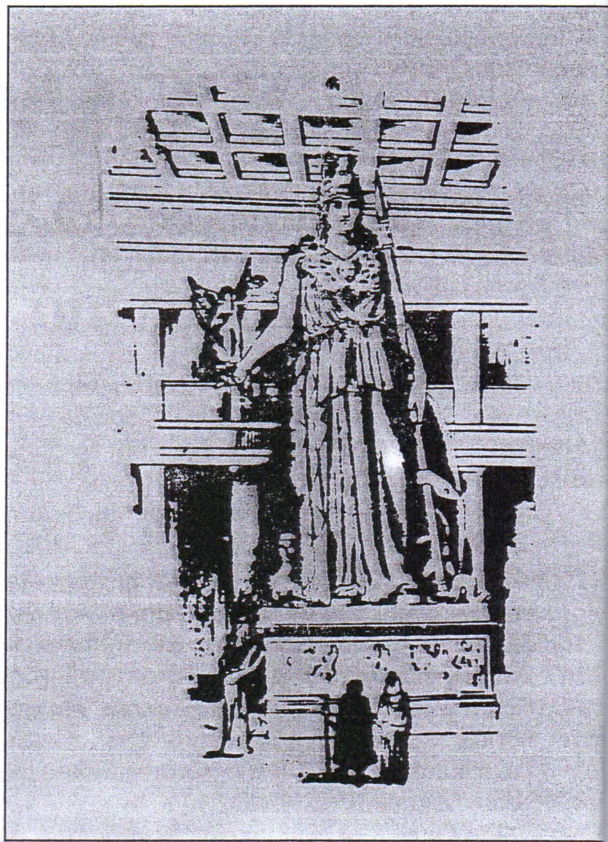
ι. Συνδρομή στό ἔργο τοῦ «Κέντρου Ἐρεύνης καί Μελέτης Ἑλληνισμοῦ» (Κ.Ε.Μ.Ε.) μέ τήν προσφορά 30 βιβλίων γιά τήν ἐνίσχυση τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν Ἑλληνοφώνων τῆς Νοτ. Ἰταλίας (Σεπτέμβριος 1987), καί στήν γενικώτερη προσπάθεια πού κατέληξε στήν ἀποστολή Ἕλληνος Δασκάλου στήν Ἀπουλία.

ια. Κοινή δράση καί προσπάθεια μέ φορεῖς ἀναλόγων ἀρχῶν μέ τόν ΕΣΝΑΜ. Ἀπό τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1986 συνεργάζεται μέ τόν Φιλολογικό Σύλλογο «Παρνασσός».

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

α. Ἐκδρομή στούς Δελφούς (Μάϊος 1986 καί Ἀπρίλιος 1987).

β. Ἐκδρομή στήν Βραυρώνα (Αὔγουστος 1986).

γ. Ἐκδρομή στίς Μυκῆνες-Ἄργος-Ναύπλιο (Μά 1988).

Οἱ Ἐκδρομές περιελάμβαναν ξεναγήσεις στού στορικούς χώρους καί ἐνημέρωση τῶν ἐκδρομέ

Ἀπό ὅσα ἐκτέθηκαν πιό πάνω γίνεται φανερό ὁ ΕΣΝΑΜ καί τά μέλη του χαρακτηρίζονται τόσο πό ὄρεξη καί κέφι γιά δουλειά, ὅσο καί ἀπό πατρ τισμό καί ἐθνικές ἀνησυχίες. Ἄν σκεφτοῦμε πό «πολιτιστικοί» σύλλογοι τριτοκοσμικῆς καί ἐν γ εἰσαγόμενης κουλτούρας ἔχουν ξεφυτρώσει σέ κ γειτονιά, ὁ ΕΣΝΑΜ ἀποτελεῖ μιά παρουσία ἐλπί πού τονώνει κάθε Ἕλληνα πατριώτη. Ἄς σταθο πλάϊ του καί ἐμεῖς, ἄς τόν στηρίξουμε μέ τήν συμ τοχή καί τήν παρουσία μας ὥστε ἡ προσπάθεια α νά ἔχει τήν ἀπήχηση καί τήν ἐπιτυχία πού δικαιω τικά ἀξίζει.

῾Ο Σεργκέι Κίρωφ σέ μιά χαρακτηριστική φωτογραφία τοῦ 1911. Γεννημένος τό 1886, ὁ Κίρωφ ἐντάχθηκε στό κόμμα τῶν Μπολσεβίκων τό 1904.

Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΣΕΡΓΚΕ'Ι' ΜΙΡΟΝΟΒΙΤΣ ΚΙΡΩΦ

Γράφει ὁ Πενθεύς

Μέρος 2ο

IV
ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΩΝ ΜΑΓΙΣΣΩΝ

῾Ο πρῶτος πού ἐνημερώθηκε στή Μόσχα ἀναφορικά μέ τήν δολοφονία τοῦ Kirov ἦταν ὁ Stalin. Βρισκόταν στό γραφεῖο του, στό Κρεμλίνο καί δούλευε πάνω στήν τελική μορφή ἑνός διατάγματος σύμφωνα μέ τό ὁποῖο ἡ ἀστυνομία ἔπρεπε νά ἐντατικοποιήσει τίς προσπάθειες γιά τόν ἐντοπισμό ὅλων ἐκείνων πού ἦσαν ὕποπτοι γιά τρομοκρατικές δραστηριότητες. Οἱ ἔνοχοι μάλιστα ἔπρεπε νά ἐκτελεστοῦν δίχως τήν παραμικρή καθυστέρηση.

῾Η ἀπόφασή του νά ἀναλάβει προσωπικά τίς ἀνακρίσεις καί ἡ βιαστική ἀναχώρησή του γιά τό Λένινγκραντ δείχνει ξεκάθαρα ὅτι ὁ ἄρχοντας τοῦ Κρεμλίνου φοβᾶται κάποιους λανθασμένους χειρισμούς τοῦ θέματος ἀπό πλευρᾶς τῶν συνεργατῶν του.

Καθ' ὕλη ἁρμόδιος γιά τίς ἀνακρίσεις εἶναι ἀναμφισβήτητα ὁ Genrich Jagoda, ὁ 'Επίτροπος τοῦ Λαοῦ γιά τίς ἐσωτερικές ὑποθέσεις. ῾Ο Jagoda ὅμως, γνωστός στό παρελθόν γιά τήν συμμετοχή του στή «δεξιά» ἀντιπολίτευση τοῦ Μπουχάριν δέν προσφέρει τίς ἀπαραίτητες ἐγγυήσεις.

῾Ο Stalin ἀποφάσισε νά ἀνακρίνει προσωπικά τόν Nikolaev. Πίστευε ὅτι μπροστά του ὁ φανατικός αὐτός δέν θά τολμοῦσε νά ἀναφέρει τά ὀνόματα τῶν πραγματικῶν δολοφόνων, ἀλλά θά φορτωνόταν ὅλες τίς εὐθύνες μέ τήν ἐλπίδα νά κερδίσει τήν αἰώνια «δόξα». ῾Ο κρατούμενος ὁδηγήθηκε στό Smol'eyi.

῾Ο Stalin ρώτησε:

— 'Εσεῖς σκοτώσατε τόν Kirov;

— Ναί ἐγώ... εἶπε ὁ Nikolaev καί ἔπεσε στά γόνατα.

— Γιατί τό κάνατε;

῾Ο Nikolaev ἔδειξε τούς λειτουργούς μέ τήν στολή τῆς N.K.V.D.

πού ἔστεκαν πίσω ἀπό τήν πολυθρόνα τοῦ Stalin.

— Αὐτοί μέ ὑποχρέωσαν! Γιά τέσσερεις μῆνες μέ ἐκπαίδευαν στήν σκοποβολή. Μοῦ εἶχαν πεῖ ὅτι...

Δύο ἄτομα ξεχώρισαν ἀπό τήν ἀκολουθία τοῦ Stalin καί ἄρχισαν νά χτυποῦν μέ τίς λαβές τῶν πιστολιῶν τους τό κεφάλι τοῦ «φλύαρου».

Ὁ Nikolaev ἄρχισε νά καταρρέει ἀλλά ὁ Stalin μέ ἕνα χτύπημα τῆς μπότας του τόν ἀνάγκασε νά ξανασηκωθεῖ.

Ἄν ὁ Nikolaev ὁμολογοῦσε ὅτι εἶχε ἀκολουθήσει τίς ὁδηγίες τοῦ Zinov'ev ἤ τοῦ Bucharin (ἔτσι γιά νά κάνουμε μιά τυχαία ὑπόθεση) ὁ Stalin θά σταματοῦσε τούς φρουρούς του;

Ἀρχικά ἡ ὑποψία γιά τήν ἠθική αὐτουργία στή δολοφονία τοῦ Kirov στρέφεται ἐνάντια στούς Λευκοφρουρούς. 37 ἄτομα πού ἤδη βρίσκονται στίς φυλακές τοῦ Λένινγκραντ δικάζονται συνοπτικά στίς 4 Δεκεμβρίου καί καταδικάζονται σέ θάνατο. Ἡ ἐκτέλεση γίνεται τήν ἑπομένη.

Στίς 22 Δεκεμβρίου ἡ Pravda πληροφορεῖ τόν ρωσικό λαό ὅτι τό πιστόλι τοῦ Nikolaev εἶχε σημαδεύσει τήν καρδιά τοῦ κόμματος ὕστερα ἀπό ἐντολή τοῦ Ζινοβιέφ-τροτσκιστικοῦ κέντρου τοῦ Λένινγκραντ. Ἡ N.K.V.D. ἔχει ἐντοπίσει τούς δικούς της ἠθικούς αὐτουργούς ἀνάμεσα στά στελέχη τῆς Komsomol τῆς ἐποχῆς τοῦ Zinov'ev.

Στίς 28 Δεκεμβρίου δεκατρεῖς ἀπό αὐτούς δικάζονται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν μαζί μέ τόν Nikolaev. Ὅλοι καταδικάζονται σέ θάνατο καί ἐκτελοῦνται. Στίς 15 Ἰανουαρίου καινούργια δίκη μέ καινούργιους ἔνοχους. Στά ἑδώλεια τῶν κατηγορουμένων ὁ Zinov'ev, ὁ Kamenev καί ἄλλα 17 στελέχη τῆς ὀργάνωσης τοῦ Λένινγκραντ.

Οἱ δύο παλιοί σύμμαχοι τοῦ Stalin ἀπό τήν ἐποχή τῆς τριανδρίας ἀρνοῦνται κάθε συμμετοχή στό ἔγκλημα ἀλλά ὁμολογοῦν τήν ὕπαρξη «παράνομων κέντρων». Ὅλοι καταδικάζονται σέ ποινές φυλάκισης ἀπό 5-10 χρόνια.

Στίς 23 Ἰανουαρίου γίνεται μία ἀκόμα δίκη μέ κατηγορούμενους 12 ἀξιωματικούς τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λένινγκραντ. Ἀνάμεσά τους καί ὁ ὑποδιοικητής τῆς N.K.V.D. (ἀπό τόν Ἰούνιο τοῦ 1934) Zaporozec. Ἡ κατηγορία εἶναι μιά καί μόνη: πλημμελής προστασία τοῦ Γραμματέα Kirov. Δίκη δίχως ἐνδιαφέρον καί δίχως ἐκπλήξεις. Οἱ ἔνοχοι τιμωροῦνται μέ φυλάκιση 2-3 χρόνων.

Μέ ἐξαίρεση τίς χιλιάδες πολιτῶν τοῦ Λένινγκραντ πού συνελλήφθησαν γιά διάφορους λόγους μέσα στούς ἑπόμενους μῆνες ὁ Stalin δέν θέλησε νά δώσει παραπέρα ἔκταση στήν ὅλη ὑπόθεση. Ἀπό τίς ἀρχές τοῦ 1935 τά πράγματα φαίνονται νά ξαναπαίρνουν τόν πρῶτο τους δρόμο. Στήν πράξη ἡ N.K.V.D., αὐτό τό ἀπέραντο ἐργοτάξιο παραγωγῆς ὁμολογιῶν γιά ὁποιδήποτε ὑποθετικό ἔγκλημα, δέν ἔχει πάψει νά ἀναζητεῖ καινούργιους ἐνόχους.

V

Η ΔΙΚΗ ΤΩΝ 16

Τό λαϊκό δικαστήριο θά λάβει ὑπ' ὄψη του τήν προλεταριακή ὀργή, ἀνοίγοντας τόν δρόμο στόν ἥρωα λαό, αὐτός θά σᾶς διαλύσει καί θά σας καταδικάσει στήν ἀφάνεια.
D. Bjednyi. Κανένας οίκτος
Pravda 21.8.36

Στά χέρια μου, ἀκόμη καί ὁ Κάρλ Μάρξ θά ὁμολογοῦσε ὅτι ἦταν πράκτορας τοῦ Βίσμαρκ.
Lavrenti Berija

Τό μεσημέρι τῆς 19ης Αὐγούστου στή μικρή αἴθουσα τοῦ «Ὀκτώβρη» πού μέ δυσκολία χωρᾶ 200 ἄτομα, ἀρχίζει ἡ δίκη ἐνάντια στούς πραγματικούς ἠθικούς αὐτουργούς τῆς δολοφονίας τοῦ Kirov.

Πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου εἶναι ὁ Ulrich, ἕνας χοντρός μέ γουρουνίσια μάτια καί σβέρκο πού ξεχωρίζει πληθωρικά ἀπό τό κολάρο τῆς στολῆς του. Στά δεξιά του κάθεται ὁ Matulevich, ὁ ἐκτελεστής τῶν λευκοφρουρῶν τοῦ Λένιγκραντ, καί στά δεξιά του ὁ I.I. Nikitchenko.

Στόν ρόλο τοῦ εἰσαγγελέα εἶν ὁ Viscinskij, ὁ ἄνθρωπος πού θά π ράσει στήν ἱστορία σάν ὁ «νεκρ θάφτης τῆς παλιᾶς φρουρᾶς».

Στά ἑδώλια τῶν κατηγορουμ νων ἐμφανίζονται δίπλα στόν Κ menev καί τόν Zinov'ev σημαίνο τα κομματικά στελέχη. Ὁ Bak iev, ὁ Evdokimov, ὁ Mrakovskij, I. Smirnov, ὁ Dreitser, ὁ Pickel, Reingold, ὁ Ter Vaganian, ὁ Da ὁ Holzmann, ὁ Mose καί ὁ Nath Lurie, ὁ Olberg καί ὁ Yurin.

Σύμφωνα μέ τό κατηγορητή οἱ 16 δέν εὐθύνονται μόνο γιά τ δολοφονία τοῦ Kirov ἀλλά καί πολλές ἀκόμα τρομοκρατικές ἀντικομματικές πράξεις μέ ἀπ κορύφωμα τόν σχεδιασμό δολοφ νιῶν ἀνώτατων κομματικῶν στ λεχῶν ὅπως ὁ Stalin, ὁ Voloscilo ὁ Kaganovic, ὁ Zhdanov, ὁ Kossi καί ὁ Posticev. Ἡ τρομοκρατικ αὐτή ὁμάδα κάτω ἀπό τήν καθ δήγηση τοῦ Trockij καί μέ τήν ο κονομική βοήθεια τῆς Γερμανί καί τῆς Ἰαπωνίας εἶχε σάν ἀπ στολή, σύμφωνα πάντα μέ τό κ τηγορητήριο, νά ἀνατρέψει τό κ θεστώς καί νά διαμελίσει τ χώρα.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Δικαστηρί Ulrich ἀπευθύνεται στούς κατηγ ρούμενους. Ζητᾶ νά μάθει ἄν ἐπ θυμοῦν κάποια ἔνσταση ἀναφορ κά μέ τήν σύνθεση τοῦ δικαστ ρίου καί ἄν χρειάζονται συνηγ ρους ὑπεράσπισης.

Ὅλοι ἀπαντοῦν ἀρνητικά κ στά δύο ἐρωτήματα.

Σέ ἕνα καινούριο ἐρώτημα τ προέδρου ἄν ἀποδέχονται τό κ τηγορητήριο ὅλοι μέ ἐξαίρεση τ Smirnov καί τόν Holzman ἀπα τοῦν καταφατικά σκύβοντας κεφάλι. Γιά νά κάμψει τήν διάθε ἀντίστασης τοῦ Smirnov πού ἐν δέχεται τήν συμμετοχή του σ τροτσκιστικό κέντρο ἀρνεῖται κ τηγορηματικά κάθε ἀνάμειξη σ σχεδιαζόμενες τρομοκρατικές νέργειες, ὁ Viscinskij ζητᾶ τήν βο θεια τοῦ κατηγορουμένου Mrac kovsky ὁ ὁποῖος πρόθυμα ὁμολο τήν εὐθύνη τοῦ Smirnov στήν ὅλη πόθεση. Φορτώνεται μέ τή σει του κάθε ἐγκληματική πρόθε καί στρεφόμενος πρός τόν Πρ

Πάν

δρο, φωνάζει ὑστερικά: «Εἶμαι προδότης τοῦ Κόμματός μου, ἕνας προδότης πού πρέπει νά τουφεκιστεῖ».

Ὁ Evdokimov ἐπιχειρεῖ νά ἐξηγήσει ὅσο πειστικότερα μπορεῖ τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ὀργανώθηκε ἡ δολοφονία τοῦ Kirov κάνοντας μέ τή σειρά του καθετί πού θά μποροῦσε νά ἐπιβαρύνει τήν θέση του.

Ἀναγνωρίζει σάν ἄμεσους συνεργάτες του τόν Bakayev, τόν Zinov'ev καί τόν Kamenev καί ἀνακαλύπτει τά σχέδιά τους γιά τήν δολοφονία τοῦ Stalin. Διαβεβαιώνει ὅτι ὁ Bakayev εἶχε προειδοποιήσει τόν δολοφόνο Nikolaev νά μήν προχωρήσει στήν ἀπόπειρα δίχως τό «πράσινο φῶς» τοῦ Zinoviev καί δίχως νά ἐρωτηθεῖ, μπλέκει στήν ὑπόθεση τόν Grigori Sokolnikov μέλος του Politburo καί τῆς Κεντρικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Dreitzer διευρύνει τόν κύκλο τῶν ὑποψηφίων θυμάτων τῆς ἀντικομματικῆς ὁμάδας προσθέτοντας καί τό ὄνομα τοῦ Voroscilov.

Ὁ Reingold ἀφοῦ πρῶτα ἐπιβαρύνει τόν ἑαυτό του μέ τίς πλέον παράλογες ἐγκληματικές προθέσεις, ἐπιβαρύνει ἀκόμα περισσότερο τή θέση τοῦ Kamenev . «Ὁ Kamenev, ἰσχυρίζεται, εἶχε πρόθεση ν' ἀνοίξει τόν δρόμο γιά τήν ἐξουσία σκαρφαλώνοντας σέ σωρούς πτωμάτων». Ὁ Reingold δέν περιορίζεται στόν Kamenev. Ἀποκαλύπτει αὐθόρμητα τήν ὕπαρξη δύο ἀκόμη τρομοκρατικῶν κέντρων πού ἐξακολουθοῦν νά διευθύνονται ἀπό τούς Μπουχαρινιακούς Slepkov καί Eismont καί ἐπιχειρεῖ νά διαφωτίσει τίς σχέσεις τῶν τρομοκρατῶν μέ ἀνθρώπους ὅπως ὁ Bucharin, ὁ Rikov καί ὁ Tomskij.

Ὁ Holzman ὁμολογεῖ τά πάντα καί δηλώνει: «Εἶμαι συντροφιά μέ δολοφόνους, ὄχι μέ κοινούς δολοφόνους ἀλλά μέ φασίστες δολοφόνους. Δεν ζητῶ ἐπιείκεια».

Ὁ Pickel, ὁ Bakajev, ὁ Ter Vaganian, ὁ Davil ἀκολουθεῖ μέ τή σειρά τους τά παραδείγματα τῶν προηγουμένων. Ὁ Nathan Lurie δικαιολογεῖ τίς πράξεις του μέ τό σκεπτικό ὅτι ἦταν πράκτορας τοῦ Himmler.

Στήν πρωϊνή συνεδρίαση τῆς 21 Αὐγούστου τόν λόγο ἔχει ὁ Kamenev. Στήν ἀρχή κάνει μιά προσπάθεια νά ὑπερασπισθεῖ τόν ἑαυτό του μέ κάποια ἀξιοπρέπεια ἀλλά σύντομα διαπιστώνει ὅτι ὅλα αὐτά εἶναι ἀνώφελα.

Θεωρεῖ χρέος του νά στιγματίσει τήν συμπεριφορά του Smirnov πού τόλμησε νά ἀρνηθεῖ τό κατηγορητήριο καί ὁμολογεῖ ὅτι ἡ στάση του αὐτή «μόνο γέλια προκαλεῖ».

Στή συνέχεια ἀπαντᾶ πρόθυμα στίς ἐρωτήσεις τοῦ εἰσαγγελέα.

Πάνω (ἀπό ἀριστερά): Ὁ Kirov, ὁ Ordzonikidze καί ὁ Mikojan στήν ἐποχή τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ἀπό τό Φεβρουάριο τοῦ 1919, ὁ Kirov γίνεται μέλος τῆς Στρατιωτικῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς XI Μεραρχίας.

VISCINSKIJ: Ἐσεῖς εἴσαστε αὐτός πού προετοίμασε τήν δολοφονία τοῦ Kirov;
KAMENEV: Ναί, τό Φθινόπωρο.
VISCINSKIJ: Παραδέχεσθε λοιπόν ὅτι ὑπῆρχε ἀνάμεσά σας αὐτό τό τερατῶδες σχέδιο;
KAMENEV: Ναί, τό παραδέχομαι.
VISCINSKIJ: Ἡ δολοφονία τοῦ Kirov ἦταν ἀποκλειστικά δικό σας ἔργο;
KAMENEV: Ναί.
VISCINSKIJ: Πῶς κρίνετε τά ἄρθρα καί τίς δηλώσεις πού κάνατε στό 1933 μέσα ἀπό τίς ὁποῖες ἐκφράζατε τήν ἀφοσίωσή σας στό κόμμα; Ἕνα ψέμα;
KAMENEV: Ὄχι, χειρότερο ἀπό ψέμα.
VISCINSKIJ: Δολιότητα;
KAMENEV: Χειρότερο.
VISCINSKIJ: Χειρότερο ἀπό ψέμα, χειρότερο ἀπό δολιότητα. Βρῆτε λοιπόν τήν λέξη. Προδοσία μήπως;
KAMENEV: Τό εἴπατε.
VISCINSKIJ: (Προς Zinoviev) Κατηγορούμενε Zinoviev τό ἐπιβεβαιώνετε;
ZINOVIEV: Ναί.

Ἀπολογούμενος ὁ Kamenev παραδέχεται δίχως περιστροφές:

«Ὁδηγηθήκαμε ἀπό μιά ἀχαλίνωτη δραστηριότητα ἐνάντια στήν διευθύνουσα ὁμάδα καί ἀπό τη δίψα μας γιά ἐκείνη ἀκριβῶς τήν ἐξουσία στήν ὁποία κάποτε βρισκόμασταν τόσο κοντά... Γιά δυό φορές μοῦ χαρίστηκε ἡ ζωή. Ὅλα ὅμως ἔχουν κάποιο ὅριο. Καί ἡ γενναιοφροσύνη τοῦ προλεταριάτου ἔχει καί αὐτή τά ὅριά της, ὅρια πού ἐμεῖς ξεπεράσαμε».

Ὅταν ἔρχεται ἡ σειρά τοῦ Zinoviev ὅλοι διαπιστώνουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός εἶναι ἕνα ψυχικό ἐρείπιο. Αὐτός ὁ χαρισματικός ρήτορας μοιάζει σάν χαμένος καί ἡ δυσκολία του στήν ἄρθρωση λόγου εἶναι ἐμφανέστατη. Θεωρεῖ μέ τήν σειρά του χρέος νά ἐπιτεθεῖ στόν Smirnov πού χάλασε τήν ὡραία εἰκόνα τῆς δικαστικῆς παράστασης.

«Σ' αὐτά τά θέματα εἶχα συναντήσεις μέ τόν Smirnov ὁ ὁποῖος ἐδῶ μέ κατηγόρησε πολλές φορές σάν ψεύτη. Ναί, συχνά εἶπα ψέματα. Ἀπόκτησα αὐτή τή συνήθεια ἀπό τή στιγμή πού στράφηκα ἐνάντια στό Μπολσεβικικό Κόμμα. Ἀπό τή στιγμή πού καί ὁ Smirnov ἀκολούθησε τόν δρόμο τῆς σύγκρουσης μέ τό Κόμμα, λέει κι' αὐτός ψέματα. Ἡ διαφορά ἀνάμεσα σ' αὐτόν καί σέ μένα, εἶναι ὅτι ἐγώ ἀποφάσισα σταθερά καί ἀμετάπειστα νά πῶ τήν ἀλήθεια ἔστω καί τώρα, τήν τελευταία στιγμή, ἐνῶ αὐτός υἱοθέτησε διαφορετική τακτική».

Στόν βωμό τῆς ἀλήθειας ὁ Zinov'ev αὐτοδηλώνεται προδότης καί δολοφόνος καί ἐξηγεῖ ὅσο μπορεῖ καλύτερα τό παρασκήνιο τῆς ἄθλιας συμπεριφορᾶς του.

«Ἀπό τόν Τροτσκισμό κατέληξα στόν Φασισμό. Ὁ Τροτσκισμός εἶναι μιά παραλλαγή τοῦ φασισμοῦ, ὁ Ζινοβιεφισμός εἶναι μιά παραλλαγή τοῦ Τροτσκισμοῦ».
VISCINSKIJ: Ἐσεῖς λοιπόν ὀργανώσατε τήν δολοφονία τοῦ Kirov;
ZINOVIEV: Μάλιστα.
VISCINSKIJ: Ἐσεῖς δολοφονήσατε τόν Kirov;
ZINOVIEV: Μάλιστα.

Ὕστερα ἀπ' ὅλες αὐτές τίς ἀβίαστες ὁμολογίες ὁ ρόλος τοῦ Εἰσαγγελέα Viscinskij εἶναι ὑπερβολικά εὔκολος.

«Μισητή καί ἀπαίσια εἶναι ἡ ἁλυσίδα τῶν ἐγκλημάτων αὐτῶν ἐνάντια στή σοσιαλιστική μας πατρίδα· κάθε ἕνας τους ἀξίζει τήν αὐστηρότερη ποινή. Μισητό καί ἀπαίσιο εἶναι τό σύνολο ὅλων αὐτῶν τῶν ἐγκληματιῶν καί δολοφόνων πού σήκωσαν τό χέρι ἐνάντια στούς ἡγέτες τοῦ Κόμματός μας, ἐνάντια στούς σύντροφους Stalin, Vorosilov, Zdanov, Kaganovic, Ordzonikidze, Kossior καί Postijsev, ἐνάντια στούς λειτουργούς τοῦ σοβιετικοῦ Κράτους. Ζητῶ αὐτά τά λυσσασμένα σκυλιά νά τουφεκισθοῦν μέχρι καί τοῦ τελευταίου.

★ ★ ★

Ἡ ἀπόφαση τοῦ δικαστηρίου στίς 24 Αὐγούστου δέν δημιουργεῖ ἐκπλήξεις. Ὅλοι οἱ κατηγορούμενοι κρίνονται ἔνοχοι καί καταδικάζονται σέ θάνατο. Οἱ ἀφελεῖ[ς] πού πίστεψαν τίς διαβεβαιώσει[ς] τῆς N.K.V.D. ἀναφορικά μέ τί[ς] οὐσιαστικότερες σκοπιμότητε[ς] τῆς δημόσιας αὐτῆς δίκης, ὑπο[-] γράφουν τήν αἴτηση «χάριτος» γι[ά] νά ὑποστοῦν ἕνα ἀκόμη ἐξευτελ[ι-] σμό, μιά ἀκόμη ἀπογοήτευση. Τ[α] χαράματα τῆς ἑπόμενης μέρας [οἱ] μελλοθάνατοι ὁδηγοῦνται στό[ν] τόπο τῆς ἐκτέλεσης στήν αὐλ[ή] τῆς Lubianka:

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ALEXEIEV KIRILL: I VERI NEMI[C]I DEL POPOLO RUSSO, SPERLING [&] KUPFER, MILANO

A. ANTONOV-OVSEENKO: POTRE[…] TIRANA, KRONIKA PRESS, NE[W] YORK 1980

ARALDI VINICIO: URSS, IL SAGI[T]TARIO, BOLOGNA 1968

AVERALDI G.: I GRANDI PR[O]CESSI DI MOSCA 1936-1937-193[8] RUSCONI, MILANO 1977

BROVE PIERRE: STORIA DEL PA[R]TITO COMUNISTA DELL' URS[S] SUGAR, MILANO

BRUHAT JEAN: HISTOIRE DE [L'] URSS, PRESSES UNIVERSITAIR[ES] DE FRANCE, PARIS

DEUTSCHER ISAAC: IL PROFET[A] ARMATO, LONGANESI, MILAN[O]

FISCHER LOUIS: I PROCESSI [DI] MOSCA E LE CONFESSION[I] SPERLING & KUPFER, MILANO

LABIN SUZANNE: STALIN IL TE[R]RIBILE, GARZANTI, MILANO

MACLEAN FITZROY: EASTER[N] APPROACHES, LONDON 1941

MEDVEDEV R.A.: LO STALINISM[O]

PETROV V.: IT HAPPENS [IN] RUSSIA, LONDON 1951

SPIRIDOVIC A.: HISTOIRE D[U] TERRORISME RUSSE, PAYO[T] PARIS

STRONG ANNA LUISA: L' ERA [DI] STALIN, PARENTI, FIRENZE

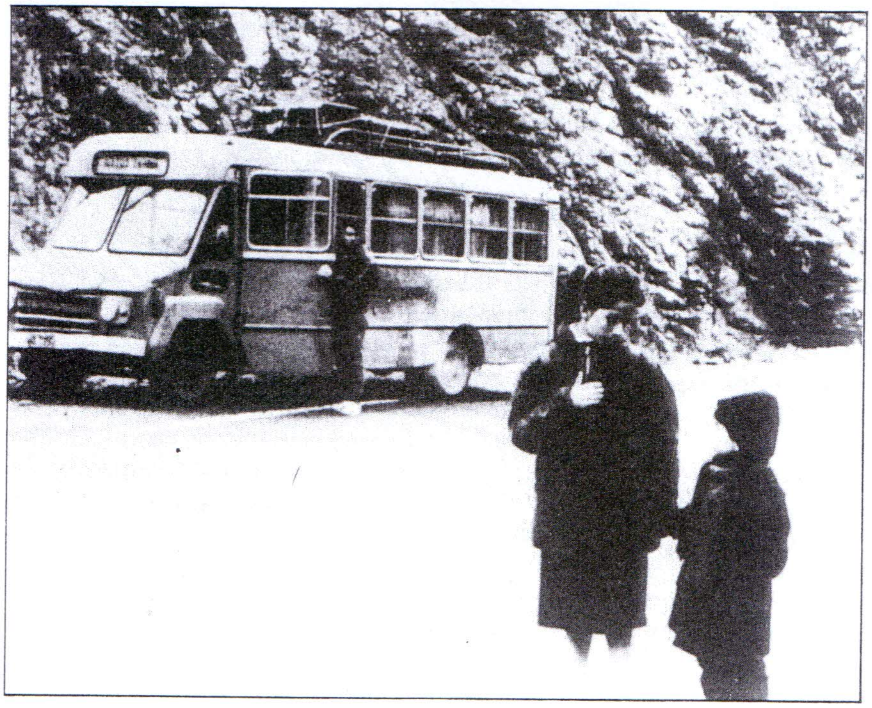
URALOV ALESSANDRO: STAL[IN] AL POTERE, CAPPELLI, BO[LO]GNA

WEISSBERG ALEXANDER: CO[N]SPIRACY OF SILENCE, LOND[ON] 1952

WOLFE, BERTRAM D.: THR[EE] WHO MADE A REVOLUTI[ON] PENGUIN, LONDON 1966.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Οἱ μικροί Τάνια Παλαιολόγου καί Μιχάλης Τέκι, μέ φόντο τόν Στράτο Γζώρτζογλου καί τό ὄχημα τοῦ θιάσου

Σάν εἰσαγωγή

Καθώς ἡ φετεινή κινηματογραφική παραγωγή δέν ἔχει παρουσιάσει ἀκόμα τό μεγάλο ἔργο (πλήν ἴσως τοῦ «Tucker», τοῦ Φ.Φ. Κόππολα), κρίνεται σκόπιμη μιά ἀναφορά στίς Ἑλληνικές ταινίες, παραγωγῆς 1988, πού ἔχουν προβληθεῖ μέχρι στιγμῆς στίς κινηματογραφικές αἴθουσες. Ἀπό αὐτήν τή θεώρηση καλό εἶναι νά ἐξαιρεθοῦν οἱ ἀνάξιες λόγου ταινίες τοῦ Σ. Ψάλτη καί τοῦ Γ. Κωνσταντίνου, πού στό κάτω - κάτω στοχεύουν ἀποκλειστικά στήν ἀγορά τοῦ video. Καλό ἐπίσης εἶναι νά ἐξαιρεθοῦν τά «Ἰσόβια», ὁ «Λιποτάκτης...», ἡ «Φανέλα μέ τό νούμερο 9» καί οἱ «Ἀκατανίκητοι ἐραστές»· ταινίες δηλαδή πού ἔχουν ἤδη σχολιαστεῖ στό προηγούμενο ἄρθρο (βλ. Φεστιβάλ Θεσ/νίκης 1988) καί πού μερικές ἀπ' αὐτές δέν ξεπέρασαν τά 2.000 εἰσιτήρια. Συνέπεια τοῦ παραπάνω ἀποκλεισμοῦ εἶναι ἡ κριτική προσέγγιση καί ἡ ἀνάλυση δύο μονάχα ταινιῶν πού παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, χάρη στό παρελθόν τῶν δημιουργῶν τους καί στήν προνομιακή θέση πού κατέχουν στόν Ἑλληνικό κινηματογράφο: «Τοπίο στήν ὁμίχλη» λοιπόν, τοῦ Θ. Ἀγγελόπουλου καί «Ἡ γυναίκα πού ἔβλεπε τά ὄνειρα», τοῦ Νικ. Παναγιωτόπουλου.

«Τοπίο στήν ὁμίχλη ἤ ... ... τρικυμία ἐν κρανίῳ».

Ἡ τελευταία δημιουργία τοῦ Θόδωρου Ἀγγελόπουλου ἔρχεται νά ὁλοκληρώσει τή γνωστή πλέον «τριλογία τῆς σιωπῆς». Ὁ κινηματογραφιστής, ἄν καί βασιζόμενος αὐτή τή φορά σέ συγκεκριμένο μύθο-παραμύθι, ἀποδεικνύει καί πάλι τήν ξεχωριστή του εὐαισθησία στό νά μετατρέπει τίς ἁπλές καθημερινές εἰκόνες σέ ποιητικό ρεαλισμό. Σ' αὐτή του τήν προσπάθεια εἶναι ἀπαραίτητη ἡ μνεία, τόσο τῆς μουσικῆς τῆς Καραΐνδρου, ὅσο καί τῆς μοναδικῆς φωτογραφίας τοῦ πολυβραβευμένου Ἀρβανίτη.

Ἡ ταινία συνδέθηκε ἀπόλυτα μέ τήν παρελθοῦσα φιλμογραφία τοῦ Ἀγγελόπουλου καί αὐτός ἦταν ὁ κύριος ἄξονας γύρω ἀπό τόν ὁποῖο κινήθηκαν οἱ ἑρμηνευτικές προσεγγίσεις τοῦ κοινοῦ. Ἡ δέ ὕπαρξη τοῦ μύθου, πού λίγο πολύ τηροῦσε τίς ἀρχές τῆς γραμμικῆς ἀφήγησης, μέ τήν ἀρχή, τή μέση, τό τέλος, τούς ἥρωες καί ὅλα τά ὑπόλοιπα γνωστά χαρακτηριστικά, ἔκανε τούς πιό ἀφελεῖς νά τήν χαρακτηρίσουν σάν τήν πιό κατανοητή καί εὐκολοδιάβαστη ταινία του.

Στήν οὐσία ὅμως συμβαίνει ἀκριβῶς τό ἀντίθετο.

῾Ο ᾽Αγγελόπουλος ἀρκέστηκε πολύ ἁπλά στήν φορμαλιστική καταγραφή ὁρισμένων σκέψεων καί προβληματισμῶν του, πού χάρις στήν ὀξυμμένη εὐαισθησία του ἀποτύπωσε μέ ἐπιτυχία πάνω στήν ἐμουλσιόν τοῦ φίλμ. ᾽Από ἐκεῖ καί πέρα, κανείς δέν μπορεῖ μέ πεποίθηση νά ἰσχυριστεῖ ὅτι ἡ ταινία ὑπηρέτησε μία συγκεκριμένη προβληματική. Γι᾽ αὐτόν τό λόγο κανείς κριτικός καί πολύ περισσότερο ἀναλυτής τοῦ κινηματογράφου, δέν θά μποροῦσε νά θεωρήσει τήν ἑρμηνευτική του προσέγγιση ἐπιτυχή!

Κι ἔτσι ὁ δημιουργός περνώντας ἀπό τό «Ταξίδι στά Κύθηρα» καί τόν «Μελισσοκόμο», φτάσει στό «Τοπίο στήν ὁμίχλη», πού πραγματικά μπορεῖ νά γίνει ἕρμαιο ἀνάλυσης τοῦ καθενός, ἀνάλογα μέ τή διάθεσή του. Αὐτή ἡ ταινία μπορεῖ νά μιλήσει γιά τή γνώση, τήν ἐλπίδα, τήν ἀλήθεια, τήν πρωτόγονη δημιουργία, τήν ἱστορία, τήν πολιτική, τή μοῖρα, τό Θεό, τόν πολιτισμό. Γιά ὅλα μαζί ἤ γιά καθένα χωριστά καί γι᾽ ἄλλα πολλά.

῞Ομως τότε ὁ δημιουργός αὐτόματα πέφτει στή μεγάλη παγίδα τῆς σημειολογίας. ῞Οπου κάθε ἔργο, πού δέν ἔχει συγκεκριμένες ἀναφορές, πέφτει στά χέρια τῶν σημειολόγων, πού τό ἀναλώνουν καί τό ἀποδυναμώνουν, διϋλίζοντας τόν κώνωπα καί ἐφευρίσκοντας κυριολεκτικά τά σημαινόμενα. Σ᾽ αὐτήν τήν περίπτωση ὅμως, σέ τί διαφέρει τό μεγαλύτερο κινηματογραφικό ἀριστούργημα ἀπό τήν ἀθλιότερη κινηματογραφική παραγωγή, ὅταν καί τά δύο μποροῦν νά πέσουν θύματα μιᾶς θεωρητικῆς καί ἀφηρημένης σημειολογικῆς ἀνάλυσης;

῞Ενα ἀκόμη σημαντικό σφάλμα τοῦ ῞Ελληνα σκηνοθέτη εἶναι ὁ ὑπερβολικός ναρκισσισμός του. ᾽Ενῶ δέν βρίσκεται ἀκόμη στή θέση τοῦ Φελίνι, πού ὁλοκληρώνει τόν κύκλο τῆς δημιουργίας καί τῆς παραγωγικότητάς του καί πού ἡ πολύχρονη ἀνεκτίμητη κινηματογραφική προσφορά του, τοῦ ἐπιτρέπει τήν πολυτέλεια μιᾶς τόσο προσωπικῆς «Συνέντευξης»(Intervista), παρ᾽ ὅλα αὐτά ὁ ᾽Αγγελόπουλος ἔρχεται ὡς νέος Χίτσκοκ, νά ἀποκαλύψει μέσα στίς ταινίες του, ὄχι τή μορφή του, ἀλλά τό παρελθόν ἔργο του, προϋποθέτοντας ἔτσι a priori τή «ρατσιστική» μεταχείριση τοῦ θεατή, πού δέν προνόησε νά δεῖ ὅλες τίς ταινίες τοῦ ᾽Αγγελόπουλου. Αὐτός ὁ θεατής βρίσκεται σέ μειονεκτική θέση σέ σχέση μέ τούς μυημένους εἰς τήν ᾽Αγγελοπουλικήν τέχνη, ἐφ᾽ ὅσον πολύ συχνά βλέπει πλάνα πού ἔχουν σημεῖο ἀναφορᾶς παλιές ταινίες τοῦ σκηνοθέτη καί πού εἶναι αὐθαίρετα καί ἀντίθετα μέ τό ὅλο σύνολο.

Κατακριτέα εἶναι ἐπίσης ἡ ἐμμονή τοῦ δημιουργοῦ στίς «δύσκολες» ταινίες. ῾Ο ἴδιος ὑποστηρίζει πώς ὁ καθένας ἔχει τό ὕφος του καί πώς δέν θά μποροῦσε νά κάνει ἄλλου εἴδους ταινίες. Δηλώνει ἀπερίφραστα πώς ἀποτελεῖ τό πολιτιστικό ἄλλοθι τῆς Εὐρώπης, πώς ἔχει ἕνα σημαντικό κοινό σ᾽ ὅλον τόν κόσμο καί ὑπονοεῖ πώς τό μεγάλο κοινό εἶναι αὐτό πού ὀφείλει νά ἀνεβάσει τό ἐπίπεδό του καί νά ἀποστασιοποιηθεῖ ἀπό τόν χαρακτηριστικό τρόπο ἀνάγνωσης τῆς κλασσικῆς πιά ἀμερικάνικης κινηματογραφικῆς γραφῆς. ῾Η ἔπαρση πού χαρακτηρίζει αὐτή του τήν τοποθέτηση, ὑποδηλώνει ἕναν ἄκρατο ἐλιτισμό, μέ ὅλες τίς βραχυπρόθεσμες αὐτοκαταστροφικές συνέπειες πού συνήθως συνεπάγεται αὐτός. ῾Η εὕρεση τῶν κεφαλαίων καί τῶν παραγωγῶν καθησυχάζει καί κάνει τόν δημιουργό νά θέσει σέ δεύτερη μοίρα τό ζήτημα τῆς ἐπικοινωνίας ἀνάμεσα στό ἔργο καί στό κοινό. ῾Ο ᾽Αγγελόπουλος, χάρη σ᾽ αὐτήν τήν ἐπικοινωνιακή διάσταση ἔργου - κοινοῦ, ἔχει μυθοποιηθεῖ, μέ τήν ἀναμφίβολη συνδρομή ὁρισμένων κύκλων. ῾Η πιθανή μεταστροφή του στόν κατανοητό κινηματογράφο, αὐτόματα θά σημάνει τήν ἀπομυθοποίησή του, κάτι πού σίγουρα δέν ἐπιθυμεῖ. Πρός χάρη λοιπόν προσωπικῶν φιλοδοξιῶν καί ἀγωνιώδους image, ὁ ῾Ελληνικός κινηματογράφος στερεῖται ἕναν ἀκόμα δημιουργό καί τό κοινό ἐξαφανίζεται ἀπό τίς αἴθουσες μέ ἀκόμα μεγαλύτερη ἀγωνία.

Εἶναι πραγματικά κρίμα, πού ἕνας τόσο προικισμένος σκηνοθέτης, ἀρνεῖται συνειδητά νά καθοδηγήσει ἀνοδικά τό κινηματογραφόφιλο κοινό καί ἀντίθετα, περιφρονεῖ τό συνδετικό κρίκο καί ἀρκεῖται στίς 40.000 εἰσιτήρια καί στήν ἀφ᾽ ὑψηλοῦ παθητική θέαση τῆς ὅλο καί περισσότερο αὐξανόμενης ῾Ελληνικῆς κινηματογραφικῆς συρρίκνωσης. Καί τό «Τοπίο στήν ὁμίχλη», ἀντικατοπτρίζει αὐτή ἀκριβῶς τή λογική. Μία ἄψογη εἰκαστική καί φορμαλιστική ἀπεικόνιση, μέ ὕφος ποιητικοῦ ρεαλισμοῦ, πού ὅμως δέ σέβεται τίς ἀδυναμίες τοῦ ἁπλοῦ θεατή καί πού ἡ σιωπή της θά μποροῦσε νά λέει τά πάντα.

«῾Η γυναίκα πού ἔβλεπε τά ὄνειρα» τοῦ Νίκου Παναγιωτόπουλου.

῾Ο Νίκος Παναγιωτόπουλος μετά ἀπό τά «Χρώματα τῆς ἴριδος», τούς «Τεμπέληδες τῆς εὔφορης κοιλάδας», τό «Μελόδραμα» καί τό «Βαριετέ», ἐπιστρέφει στό προσκήνιο πού ἐπιβεβαιώνει τή δεξιοτεχνική ἄνεσή του νά ἐκφράζεται μέ εἰκόνες. ᾽Αναμφίβολα, σημαντικό ρόλο σ᾽ αὐτό κατέχει καί ἡ ἄριστη φωτογραφία τοῦ ἔμπειρου ῎Αρη Σταύρου. ῾Η σκηνοθετική ἄποψη εἶναι φανερή, ἀλλά ἐξαντλεῖται μέσα στίς ἀποτυχημένες ἑρμηνεῖες (κυρίως τῆς Μυρτῶς Παράσχη) καί στόν ἄρρυθμο καί δαιδαλῶδες σενάριο. ᾽Ενῶ δηλαδή ἡ ταινία δείχνει ἀρχικά, ὅτι ἔχει τήν πρόθεση νά ἐρευνήσει φιλοσοφικά τή σχέση ζωῆς, ὀνείρου καί κιν/φου μέ τήν πραγματικότητα καί τούς μεταξύ τους δεσμούς, ἀργότερα ἀναδιπλώνεται, θέτοντας σέ δεύτερη μοῖρα τήν παραπάνω προβληματική καί ἀναλαμβάνοντας πιά ξεκάθαρα τήν ἀνάλυση τῆς ἀμφίδρομης σχέσης ἀνάμεσα σέ δύο τελείως διαφορετικούς ἀνθρώπους, πού ἔτυχε νά ἀποτελοῦν ζευγάρι. ᾽Εκεῖνος (ὁ Γιάννης Μπέζας), παρουσιάζεται σάν ἕνας πετυχημένος δικηγόρος, πού καθημερινά ἀγωνίζεται νά ἀναδειχθεῖ ὅλο καί περισσότερο, πασχίζει νά πραγματώσει τίς μεγαλεπίβολες φιλοδοξίες του, νά ἀποκτήσει κοινωνική ἀναγνώριση καί πλοῦτο. Κουβαλάει μαζί του τό παρελθόν τῆς ἀστικῆς καταγωγῆς του καί αὐτό δίνεται ἔντονα μέ-

Ἡ Μυρτώ Παράσχη εἶναι «Ἡ γυναίκα πού ἔβλεπε τά ὄνειρα»

σα ἀπό τίς συχνές ἀναφορές στίς συμβουλές τοῦ πατέρα του. Εἶναι πολυάσχολος. Ἔχει ἐλάχιστο διαθέσιμο χρόνο γιά τή γυναίκα του. Δείχνει ἀπόλυτα ἀλλοτριωμένος καί πολύ εὔκολα ὑποκρίνεται τόν εὐδιάθετο στά ὁποῖα coctail - party και B.B.Q. Ἀντιλαμβάνεται τή γυναίκα του σάν κάτι τό πολύ ἀγαπητό, πού τόν συνδέει μέ τήν φυσική καταγωγή του καί πού τοῦ θυμίζει τήν ὀμορφιά τῆς ἀνέμελης καί «ἐλαφριᾶς» ζωῆς. Γρήγορα ὅμως κουράζεται, ἀγανακτᾶ μαζί της καί μέ τόν ἑαυτό του καί ἐπιστρέφει στήν δικιά του «πραγματικότητα».

Ἐκείνη (ἡ Μυρτώ Παράσχη), παρουσιάζεται σάν ὀνειροπόλα, τόσο γιά τά ὄνειρα πού βλέπει κάθε βράδυ, ὅσο καί γιά τόν τρόπο πού σ' ἀντιμετωπίζει τήν ἑπόμενη ἡμέρα. Εἶναι μικροαστή καί δείχνει νά μήν συμμερίζεται τίς ἀγωνίες καί τίς φιλοδοξίες τοῦ συζύγου της. Μᾶλλον ἀποκομμένη καί ἀπογοητευμένη ἀπό τό ἐξωτερικό περιβάλλον, ἀποφεύγει κάθε κοινωνικότητα καί ἀπολαμβάνει τίς ὀνειροπολήσεις της. Ζεῖ σέ καθαρά ἐσωτερικούς ρυθμούς καί τό παράδοξο εἶναι ὅτι μέ παιδική ἀφέλεια βασανίζεται νά ἑρμηνεύσει τά ὄνειρά της καί νά τά βιώσει σάν μιά δικαιολογημένη ἀντικατάσταση τῆς πραγματικότητας. Εἶναι ἀπελπισμένη ἀπό τήν κοινωνία, τῆς ὁποίας κύριος ἐκπρόσωπος εἶναι ὁ ἄντρας της καί στιγμιαῖα καταλαμβάνεται ἀπό τό δίλημμα τῆς ἐπαναστατικῆς ὁδοῦ. Μιᾶς ὁδοῦ, πού σχετίζεται ἄμεσα μέ τήν καταγωγή της καί μέ τόν ἐπαναστάτη θεῖο.

Ἡ ταξική διαφορά λοιπόν καί ἡ ἔλλειψη ἐπικοινωνίας πού προκύπτει ἀπ' αὐτήν. Ὁ Παναγιωτόπουλος ἐπιστρέφει μέ τό προσφιλές του θέμα καί μᾶς μιλάει μέ ἕναν πιό ἔμμεσο καί διακριτικό τρόπο γιά τήν ἴδια θεματική τῶν «Τεμπέληδων τῆς εὔφορης κοιλάδας», 1978. Μόνο πού τότε, τό μήνυμα ἦταν σέ τελική ἀνάλυση αἰσιόδοξο. Ἡ ὑπηρέτρια (Ὄλγα Καρλάτου) ἔβγαζε ἀπό τή διαρκή σήψη τόν μικρό ἀδελφό. Στήν τελευταία του ταινία ὅμως ἡ κάθαρση ἀναβλήθηκε ἐπ' ἀόριστον καί ἔμεινε σέ ἐκκρεμότητα ἡ ἀσυνεννοησία καί ἡ σύμβαση τῆς ἀνάγκης καί τῆς ὑποκρισίας.

Κάθε σεκάνς τοῦ ἔργου εἶναι μελετημένη μέ μεγάλη προσοχή καί παραπέμπει κάπου. Τό ὄνειρο ἀναδεικνύει τό δολοφόνο καί ἡ σεκάνς τῆς ἐτυμηγορίας ἔρχεται ἁπλά καί μόνο νά σαρκάσει τό ἀέναο ἐρώτημα τοῦ Ἀμερικάνικου ἀφηγηματικοῦ κινηματογράφου: «Ποιός εἶναι ὁ δολοφόνος;» Τά πρόσωπα εἶναι χαρακτηριστικοί φορεῖς ἤθους καί ἰδεολογίας· ἀκόμα καί τά πιό ἀσήμαντα. Ὁ ἀγχωμένος καί καταπιεσμένος δημοσιογράφος, ὁ συμβιβασμένος καί ἀλλοτριωμένος φοιτητής, ὁ ἐπαναστάτης θεῖος.

Ὅλα αὐτά ὅμως κρύβονται κάτω ἀπό μιά στεγνή καί ἐπίπεδη ἀφήγηση, προϊόν ἑνός ἀποτυχημένου σεναρίου. Τό εἰδικό βάρος κάθε λεπτομέρειας καί μηνύματος, ἐξαφανίζεται κάτω ἀπό τό γενικό βάρος τοῦ συνόλου. Ὅταν τό ἔργο τελειώσει, ὁ θεατής ἀναρωτιέται τί ἔβλεπε τίς δύο προηγούμενες ὧρες καί ἀνησυχεῖ γιά τόν ἑαυτό του. Κάποιος ἔγραψε ὅτι εἶναι μία κλασσική περίπτωση ἰψενικοῦ τριγώνου, μέ τά ὄνειρα νά καταλαμβάνουν τή θέση τοῦ ἐραστῆ. Ὁ ἴδιος ὁ Παναγιωτόπουλος σέ μία συνέντευξη πού παραχώρησε στόν Μηνᾶ Ταταλίδη στό 33ο τεῦχος τῆς «ΟΘΟΝΗΣ» ἀναφέρει ὅτι: «εἶναι ἡ πρώτη φορά, πού ὁ τίτλος τῆς ταινίας δέν εἶναι παραπλανητικός, συγκρινόμενος μέ ἄλλους τίτλους ταινιῶν μου». Κι ἄν ἀκόμα ὁ τίτλος τῆς ταινίας δέν εἶναι παραπλανητικός, τί γίνεται ὅμως μέ τό περιεχόμενό της;

Τό τέλος τοῦ ἔργου ἔρχεται νά ἐπιβεβαιώσει τήν ἀντίληψη πού διαπνέει ὅλη τήν ταινία, ἀπό τήν ἀρχή της μέχρι τό τέλος. Ἡ γυναίκα γιά εὐνόητους λόγους ἐγκαταλείπει τήν προσπάθεια τῆς «ἐπιβολῆς» τῶν ὀνείρων της στόν ἄντρα της καί στόν ἐξωτερικό κόσμο, ἀλλά δέν παύει οὔτε γιά μία στιγμή νά ὀνειρεύεται κρυφά, συμβιβασμένη μέν, ἐσωτερικά ἐλεύθερη καί ψυχικά ἰσορροπημένη δέ. Ἡ τελευταία ταινία τοῦ Ν. Παναγιωτόπουλου ἦταν μία φιλόδοξη προσπάθεια, μέ ὅλες τίς προϋποθέσεις τῆς ἐπιτυχίας καί μέ πολλές ἀρετές, ἀλλά μέ ἄνισο ἀποτέλεσμα.

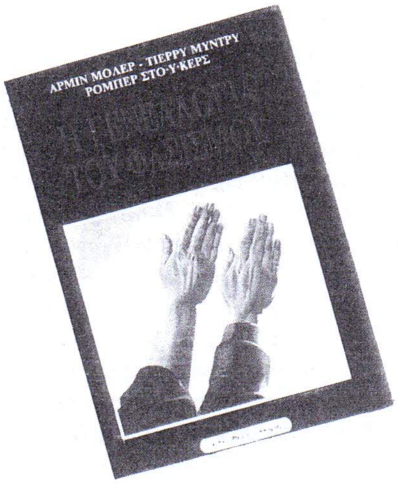

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ

Γράφει ὁ Φαίδων Δημόπουλος

«Ἡ Γενεαλογία τοῦ Φασισμοῦ»
τῶν Armin Mohler, Tierry Mudry, Robert Steuckers.
Ἐκδόσεις Ἐλεύθερη Σκέψη, Ἀθήνα 1988.

Ἴσως κάποια φίλοι ἀναγνῶστες ἀπορήσουν μέ τήν ἐπιλογή τοῦ παραπάνω βιβλίου σάν ἀντικείμενο τῆς κριτικῆς μας. Καί τοῦτο, ἐπειδή συνήθως ὁτιδήποτε ἀναφέρεται στόν φασισμό ἤ τόν ἐθνικοσοσιαλισμό χωρίς νά τούς καταδικάζει μέ παράλληλη μνεία γενοκτονιῶν, στρατοπέδων συγκέντρωσης, φούρνων κ.λπ., θεωρεῖται αὐτόματα ὕποπτο, ἐξτρεμιστικό καί ὅ,τι ἄλλο μοχθηρό, σκοτεινό καί ἀπαίσιο μπορεῖ κανείς νά φανταστεῖ. Γι' αὐτό θά μᾶς ἐπιτραπεῖ νά σταθοῦμε λίγο σ' αὐτό τό σημεῖο καί νά διευκρινίσουμε τήν θέση μας, πρός ἀποφυγήν παρεξηγήσεων σέ ὁποιαδήποτε κατεύθυνση.

Πιστεύουμε ὅτι κάθε καλόπιστος ἀναγνώστης τοῦ περιοδικοῦ μας, εἴτε μᾶς παρακολουθεῖ ἀπό καιρό εἴτε μᾶς γνώρισε μέσα ἀπό αὐτό τό τεῦχος, θά ἔχει ἀντιληφθεῖ ἀρκετά καθαρά ὅτι ἡ «Νέα Τάση» δέν ἀποτελεῖ (οὔτε καί πρόκειται) ὄργανο κάποιων πολιτικῶν ἀπολιθωμάτων πού ἐπιχειροῦν νά ξαναζήσουν ἤ καί νά ξαναστήσουν ὁποιαδήποτε κατάσταση τοῦ παρελθόντος. Εἴμαστε νέοι, φτιάχνουμε τόν δικό μας δρόμο πιστοί στίς ἀρχές καί τίς ἰδέες μας καί δέν ἔχουμε ἀνάγκη νά ἀπολογηθοῦμε γιά κανέναν καί γιά τίποτα. Ὡστόσο, ἐπιφυλάσσουμε γιά τόν ἑαυτό μας τό δικαίωμα τῆς κριτικῆς σκέψης καί τῆς ψύχραιμης ἀνάλυσης τῶν γεγονότων, πέρα ἀπό τίς κραυγές καί τίς πρόχειρες ἐντυπώσεις. Τό κατά πόσο, βέβαια, εἶναι οἱ ἀναλύσεις καί τά συμπεράσματά μας ἐπιτυχημένα, θά τό κρίνουν οἱ ἀναγνῶστες. Ὅμως, «ἀπαγορευμένα» θέματα γιά μᾶς δέν ὑπάρχουν καί στά πλαίσια αὐτῆς τῆς λογικῆς ἐντάσσεται καί ἡ κριτική τοῦ συγκεκριμένου βιβλίου, ὅπως καί ἡ ἐν γένει προσέγγιση τῶν φαινομένων τοῦ φασισμοῦ καί τοῦ ἐθνικοσοσιαλισμοῦ, τά ὁποῖα πιστεύουμε ὅτι ἀξίζουν τουλάχιστον τήν ἴδια προσοχή ὅσο π.χ. καί ἡ ρωσική Ἐπανάσταση τοῦ 1917, μόλο πού, βέβαια, κάτι τέτοιο γενικῶς δέν συμβαίνει.

Ἡ «Γενεαλογία τοῦ Φασισμοῦ» ἀποτελεῖ μία ἀκόμα μεταφραστική δουλειά τῆς Ἐλεύθερης Σκέψης. Στήν οὐσία πρόκειται γιά μία συν-ἔκδοση τριῶν διαφορετικῶν μελετῶν πάνω στό ἴδιο ἀντικείμενο, δηλ. ἀφ' ἑνός τό βιβλίο τοῦ Ζέεβ Στέρνχελ, καθηγητή τῆς Πολιτειολογίας στό Ἑβραϊκό Πανεπιστήμιο τῆς Ἱερουσαλήμ μέ τίτλο «Οὔτε δεξιά, οὔτε ἀριστερά. Ἡ ἰδεολογία τοῦ Φασισμοῦ στήν Γαλλία» γιά τό ὁποῖο γράφουν ὁ Mohler καί ὁ Steuckers. Καί ἀφ' ἑτέρου τό βιβλίο «Φασισμός» τοῦ Νόελ Ο' Σάλλιβαν γιά τό ὁποῖο γράφει ὁ Mudry. Ἐδῶ θά πρέπει νά ἐντοπίσουμε ἕνα βασικό ἐμπόδιο πού συναντάει ὁ ἀναγνώστης: οἱ μελέτες τῶν Mohler, Mudry καί Steuckers ἔχουν τόν χαρακτῆρα κριτικῆς ἄλλων ἔργων, ἡ γνώση τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιά τήν κατανόησή της. Ὅμως τό πρόβλημα εἶναι ὅτι τά ἔργα ἀναφορᾶς παραμένουν ἄγνωστα στήν Ἑλλάδα.

Ἡ συμβολή τοῦ Στέρνχελ στήν μελέτη τοῦ ἱστορικοῦ φαινομένου τοῦ φασισμοῦ κρίνεται κατά τούς Mohler καί Steuckers, σάν ἰδιαίτερα σημαντική. Ἐκεῖνο πού διαφοροποιεῖ κατ' ἀρχήν τήν προσέγγιση τοῦ Στέρνχελ ἀπό ἄλλες στό ἴδιο θέμα εἶναι ὅτι αὐτός θεωρεῖ σάν γεννέτηρα τῆς φασιστικῆς ἰδεολογίας τήν Γαλλία καί ὄχι τήν Γερμανία ἤ τήν Ἰταλία ὅπως θά περίμενε κανείς. Καί τοῦτο ἐπειδή ἀκριβῶς ὁ φασισμός στήν Γαλλία οὐδέποτε ἔφτασε στήν ἐξουσία καί ἐπομένως «δέν ὑπερέβη ποτέ τό στάδιο τῆς θεωρίας καί δέν ὑπέφερε ποτέ ἀπό τόν ἐξαναγκασμό στίς ἀναπόφευκτες συνδιαλλαγές, οἱ ὁποῖες ἀλλοιώνουν πάντα, κατά τό ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο, τήν ἐπίσημη

ἰδεολογία ἑνός καθεστῶτος. Ἔτσι, εἶναι δυνατόν νά διεισδύση κανείς στήν βαθειά του ἔννοια καί, συλλαμβάνοντας τήν φασιστική ἰδεολογία στίς ρίζες της, στήν διαδικασία ἐγκυμοσύνης της, νά φθάση σέ μιά πιστότερη ἀντίληψι τῆς νοοτροπίας καί τῆς συμπεριφορᾶς της. Ἔτσι, ὅπως φαίνεται, γίνονται καλύτερα ἀντιληπτές οἱ πολύπλοκες καταστάσεις καί οἱ διφορούμενες συμπεριφορές πού συνθέτουν τήν δεκαετία τοῦ τριάντα».

Ὅμως ὁ Στέρνχελ δέν σταματάει ἐκεῖ. Ἀκόμα πιό σημαντικό εἶναι ὅτι θεωρεῖ τόν φασισμό, ὅπως ἐμφανίστηκε στήν δεκαετία τοῦ '30, σάν μιά ἰδεολογία ὅπως οἱ ἄλλες, μιά νόμιμη πολιτική ἐπιλογή μέ ἀπήχηση σαφῶς εὐρύτερη ἀπό τόν συγκεκριμένο κύκλο τῶν ἐπώνυμων φορέων της. Εἶναι ἀντίθετος μέ ἐκείνους πού προσπαθοῦν νά παρουσιάσουν τόν φασισμό σάν ἱστορικό «ἀτύχημα» ἤ συλλογική παράνοια. Ἀκόμα περισσότερο δέν θεωρεῖ ὅτι ὁ Φασισμός εἶναι προϊόν κρίσεων, ἰδίως οἰκονομικῶν, παρά μόνον ἐνδεχομένως κρίσεων ἀξιῶν ἤ κρίσεων πού πλήττουν ἕναν πολιτισμό στό σύνολό του. Αὐτά τά ἰδιαίτερα στοιχεῖα προσδίδουν στό ἔργο τοῦ Στέρνχελ, σύμφωνα μέ τούς κριτές του, πρωτοτυπία καί ἰδιαίτερα βαρύτητα.

Ἐκεῖνο τό ὁποῖο πιστεύουμε ὅτι ἀξίζει νά προσέξει ἰδιαίτερα ὁ ἀναγνώστης στήν «Γενεαλογία τοῦ Φασισιμοῦ» εἶναι ἡ σύντομη μέν ἀλλά περιεκτική ἱστορική ἀναδρομή στούς σταθμούς τῆς ἐξέλιξης τοῦ Γαλλικοῦ ἐθνικισμοῦ, ἡ ὁποία γίνεται στήν μελέτη τοῦ Steuckers, μέ ἀφορμή τήν ἀντίστοιχη κατάταξη πού ἐπιχειρεῖ ὁ Στέρνχελ. Πραγματικά, ἄν κάποια πράγματα εἶναι γνωστά στήν Ἑλλάδα γιά τήν ἱστορία τοῦ ἐθνικισμοῦ σέ ἄλλες χῶρες τῆς Εὐρώπης (κατεξοχήν τήν Ἰταλία καί τήν Γερμανία), ὡστόσο ἡ Γαλλική ἐθνικιστική κουλτούρα ἀγνοεῖται παντελῶς παρ' ὅλο πού ἔχει νά ἐπιδείξει κορυφαῖες μορφές ὅπως τόν Μπαρρές καί ἰδιαίτερα τόν Μωρράς. Σ' αὐτό τό σημεῖο ἐπεμβαίνει θετικά ἡ «Γενεαλογία», ἔχοντας ἕνα χαρακτῆρα κύρια ἐνημερωτικό.

Ἄν οἱ ἀπόψεις τοῦ Στέρνχελ παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον, δέν μποροῦμε νά ποῦμε τό ἴδιο καί γιά τόν Ν. Ο' Σάλλιβαν, τίς ἀπόψεις τοῦ ὁποίου γιά τόν Φασισμό, ὅπως διαφαίνονται μέσα ἀπό τήν μελέτη τοῦ Τ. Mudry, θά τίς χαρακτηρίζαμε ἀπό περίεργες ὡς ἐκκεντρικές. Συγκεκριμένα, ὁ Σάλλιβαν ἐπιχειρεῖ νά ἀναζητήσει τίς ρίζες τοῦ φασισμοῦ στίς πολιτικές θεωρίες τοῦ Ζάν-Ζάκ Ρουσσώ. Θεωρεῖ ὅτι ὁ Ρουσσώ θέτει τίς βάσεις τῆς «πολιτικῆς δράσεως» ἡ ὁποία τείνει στήν συνεχή κινητοποίηση τῶν μαζῶν χωρίς νά τούς δίνει ἀκριβεῖς σκοπούς. Πιστεύω ὅτι μιά τέτοια προσέγγιση τοῦ φασισμοῦ δέν μπορεῖ παρά νά χαρακτηριστεῖ σάν ἐπιφανειακή καί περιγραφική, ἀφοῦ ὁρίζει σάν οὐσία τοῦ φαινομένου τά ἐξωτερικά χαρακτηριστικά του, τά ὁποία στήν πραγματικότητα εἶναι ἀποτελέσματα τῆς ἐσωτερικῆς ἰδεολογικῆς δυναμικῆς του. Ἀκόμα περισσότερο θεωροῦμε ὅτι ἀπαιτεῖται ἐξαιρετική φαντασία γιά νά βρεθεῖ ὁποιαδήποτε σχέση ἀνάμεσα στόν φιλελεύθερο Ρουσσώ τοῦ «Κοινωνικοῦ Συμβολαίου» καί στόν Φασισμό. Χωρίς νά θέλουμε νά κουράσουμε τούς ἀναγνῶστες μέ πράγματα ἤδη γνωστά, θά θυμίσουμε ὅτι ὁ Ρουσσώ διαχωρίζει τήν δράση τοῦ ἀνθρώπου μέσα στήν κοινωνία σέ πολιτική καί ἀστική. Καί θεωρεῖ ὅτι αὐτοί πού ἀσκοῦν ἐξουσία τήν ἀπέκτησαν ὕστερα ἀπό «σύμβαση» μέ τόν λαό (τό «Κοινωνικό συμβόλαιο»). Ἀντίθετα ὁ φασισμός θεωρεῖ τόν ἄνθρωπο σάν ἑνιαία ὕπαρξη, δέν διαχωρίζει τήν πολιτική ἀπό τήν ὑπόλοιπη κοινωνική του δραστηριότητα καί φυσικά δέν πιστεύει ὅτι κανενός εἴδους «συμβόλαιο» συνδέει ἄρχοντες καί ἀρχομένους. Δέν θά ἐπεκταθοῦμε σέ ἄλλες λεπτομέρειες οἱ ὁποῖες ἄλλωστε περιττεύουν. Τό πόσο ἀτυχής εἶναι ἡ θέση τοῦ Ν. Ο' Σάλλιβαν εἶναι σχεδόν προφανές.

Τελειώνοντας, θά χαρακτήριζα τό ἔργο «Ἡ Γενεαλογία τοῦ Φασισμοῦ», στό σύνολό του σάν ἐνδιαφέρον. Παρά τόν ἀποσπασματικό καί περιληπτικό χαρακτῆρα του, ἀποτελεῖ ἕνα χρήσιμο ἐνημερωτικό βοήθημα γιά τίς ἱστορικές καταβολές τῶν γαλλικῶν ἐθνικιστικῶν κινημάτων. Ἐλπίζουμε ὅμως ὅτι στό μέλλον θά δοῦμε νά ἐκδίδεται κάτι πιό συγκεκριμένο καί πιό σημαντικό, ἴσως κάποιο ἔργο τοῦ Μπαρρές, τοῦ Μωρράς, τοῦ Μπραζιλιάκ...

Ὁ Charles Maurras στό γραφεῖο του τῆς μοναρχικῆς ἐφημερίδας «Γαλλική Δράση», μία ἀπό τίς σημαντικότερες μορφές τοῦ γαλλικοῦ κινήματος στίς ἀρχές τοῦ αἰῶνα. Τά ἔργα του διαβάζονται ἀκόμη καί σήμερα καί τροφοδοτοῦν συζητήσεις καί ἀναζητήσεις

Πρός

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΝΕΑ ΤΑΣΗ»
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 11
ΑΘΗΝΑ

ΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Στίς ἐκλογές πού ἔγιναν σέ πολλά κράτη τῆς Εὐρώπης σέ τοπικό ἐπίπεδο ἤ γενικό παντοῦ ἔχουμε ἄνοδο τῶν ἐνθικιστῶν τῆς Δεξιᾶς. Τή μεγάλη ἔκπληξη ἀποτέλεσε ἡ νίκη γιά πρώτη φορά τοῦ κόμματος τῶν Ρεπουμπλικάνων πού ἕως τώρα ἦτανε στήν παρανομία καί ξαφνικά πέρασε τό φράγμα τοῦ 5% καί ἔφτασε 8%. Πῆρε 100.000 ψήφους στό Βερολίνο ἐνῶ εἶχε μόνο 1.000 μέλη. Τό κόμμα αὐτό ἱδρύθηκε ὅπως ἡ ΕΠΕΝ στά τέλη τοῦ 1983. Τό 1984 ἄρχισε τήν δράση του. Τό κύριο σύνθημα τῶν ἐθνικιστῶν ἦτανε «ΕΞΩ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΑΠΟ ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ».

Τό Βερολίνο ἔχει πάρα πολλούς ξένους ἐργάτες (πάνω ἀπό 200.000 Τούρκους) οἱ ὁποῖοι ζοῦν παρασιτικά, ἀπομονωμένοι σέ γκέτο καί εἶναι ὑπεύθυνοι γιά τήν ὑψηλή ἐγκληματικότητα τῆς περιοχῆς. Τό κόμμα τῶν Ρεπουμπλικάνων ἐκμεταλλεύτηκε τά ὀξυμένα κοινωνικά προβλήματα τοῦ Δ. Βερολίνου ὅπως τήν ἀνεργία, τό πρόβλημα τῆς στέγασης, τούς ξένους ἐργάτες καί γι' αὐτό σημείωσε τήν πιό μεγάλη ἐπιτυχία στίς ἐργατικές συνοικίες ὅπου ὑπάρχουν νέοι ἄνεργοι. Ἀκόμη στράφηκε πρός τούς ἀναποφάσιστους νέους ψηφοφόρους. Τό κόμμα παρουσίασε ἕνα καταπληκτικό τηλεοπτικό σόου τό ὁποῖο δημιούργησε ὁ ἀρχηγός τοῦ κόμματος, πρώην στρατιωτικός καί τώρα τελευταία δημοσιογράφος τῆς τηλεόρασης.

Ὁ ἀρχηγός λέγεται ΦΡΑΝΣ ΣΟΕΝΧΟΥΜΠΕΡ, 66 ἐτῶν, ξεκίνησε στό Μόναχο μαζί μέ τόν ΣΤΡΑΟΥΣ. Τό 1983 διαφωνεῖ καί ἱδρύει τό Ρεπουμπλικάνικο κόμμα. Οἱ Ρεπουμπλικάνοι θέλουν νά ἐπιβάλλουν τίς πρωσσικές ἀρχές στήν δημόσια διοίκηση, τήν ἄμεση ἀπέλαση ὅσων ζητοῦν ἄσυλο καί τήν ἀπόρριψη τῶν αἰτήσεών τους, θέλουν ἰσόβια κάθειρξη γιά τούς ἐμπόρους ναρκωτικῶν, ἀστυνομία καλλίτερα ἐξοπλισμένη γιά τήν πάταξη τῆς μεγάλης ἐγκληματικότητας. Γι' αὐτό στούς 11 ἐκλεγμένους βουλευτές οἱ 3 εἶναι ἀστυνομικοί ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἕνας φύλακας φυλακῶν. Δώσανε μεγάλη σημασία στό σύνθημα ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΗ, πού τόσο πολύ ἀπασχολεῖ τούς φιλήσυχους Βερολινέζους.

Ὁ ἀρχηγός τῶν ἐθνικιστῶν, πρώην ἀξιωματικός Φράνς Σοενχούμπερ, ἀρχηγός μέ ἱκανότητες ὀργανωτικές καί διορατικές ἔπιασε τόν σφυγμό τῶν Γερμανῶν ἀφοῦ κατόρθωσε στό Μόναχο νά φτάσει τό 4%. Ἀκόμη, δίδοντας τό παράδειγμα ὁδήγησε τήν νεολαία σέ διαδηλώσεις ἐναντίον τῶν Τούρκων καί συμμετεῖχε σέ πολλές συγκρούσεις. Ὁ Γερμανικός λαός βλέποντας τίς τρομοκρατικές ἐνέργειες τῶν διαφόρων ἀκροαριστερῶν ὀργανώσεων, τίς απαγωγές, τίς δολοφονίες, βλέποντας τήν Γερμανική κεντροδεξιά νά συνεργάζεται μέ τούς τρομοκράτες καί νά δίνει στόν Καντάφι χημικά ὅπλα, στρέφεται στούς ΕΘΝΙΚΙΣΤΕΣ γιατί εἶναι οἱ μόνοι πού ἐγγυῶνται τήν ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ.

Ἄξιο παρατηρήσεως εἶναι ὅτι σέ σφυγμομέτρηση πού ἔγινε σέ Γερμανικά σχολεῖα τό 60% τῶν μαθητῶν δηλώσανε ὅτι ἐμφοροῦνται ἀπό συντηρητικές ἀρχές, μέ πνεῦμα ἐναντίον τῶν ξένων πού εὐθύνονται γιά τήν ἀνεργία καί τήν ἐγκληματικότητα, μέ ἐθνικιστικές θέσεις καί ἀρχές. Ἀκόμη τό 60% τῶν μαθητῶν πιστεύουν ὅτι ἔγινε μεγάλη διαστρέβλωση στά τελευταῖα ἱστορικά γεγονότα.

Ὅλοι μας πιστεύουμε ὅτι τό παράδειγμα τῶν Γερμανῶν θά παραδειγματίσει καί τούς Ἕλληνες οἱ ὁποῖοι στίς 18 Ἰουνίου θά δικαιώσουν τόν ΑΓΩΝΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΕΝ.

ΤΑΣΟΣ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΛΑΡΙΣΑ

ΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Συνάντηση σ' ἐπίπεδο κορυφῆς ἔγινε στό Στρασβοῦργο, στά κόμματα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Δεξιᾶς. Ὁ Le Pen, ὁ Fini, καί ὁ Δημητριάδης συζήτησαν γιά τίς προεκλογικές τους προβλέψεις, γιά τίς συμμαχίες πού πρέπει νά καλλιεργήσει ἡ Εὐρωπαϊκή Δεξιά καί γιά τή μορφή πού θά πάρει ὁ προεκλογικός ἀγώνας.

Ἡ Συνομοσπονδία τῶν Νέων τῆς Εὐρώπης ἀποφάσισε νά δεχτεῖ σάν ἱδρυτικό μέλος της τή νεολαία τοῦ Ἰσπανικοῦ Frente National κατά τή συνεδρίασή της στήν Πάντοβα.

Ἔντονη δραστηριότητα ἀναπτύσσει τό ΚΕΜΕ (Κέντρο Ἔρευνας καί Μελέτης τοῦ Ἑλληνισμοῦ) μέ ἐκθέσεις φωτογραφίας, ὁμιλίες κ.λπ. Μιά ἐνδιαφέρουσα δουλειά γιά τά ἐθνικά μας προβλήματα πού ἀξίζει νά παρακολουθήσετε.

Νέος (γιά μιά ἀκόμη φορά) Εὐρωβουλευτής τῆς Ε.Π.ΕΝ. ὁ κ. Σπ. Ζουρνατζῆς. Τή γνώμη μας γιά τούς «περιστρεφόμενους» Εὐρωβουλευτές νά μήν τήν ποῦμε καλύτερα.

Ἡ ἑπόμενη σύνοδος τῆς Συνομοσπονδίας τῶν Νέων τῆς Εὐρώπης θά γίνει στήν Ἰσπανία μέσα στόν Ἀπρίλιο.

Μιά νέα πολιτική δύναμη γεννήθηκε στή Γερμανία. Τό κόμμα Die Republikaner πῆρε τό 9% τῶν ψήφων στίς ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη τοῦ τοπικοῦ κοινοβουλίου τοῦ Βερολίνου. Ἡ νίκη αὐτή συνοδεύτηκε καί ἀπό τήν ἀναμενόμενη ἐπίθεση ἀπό τήν πλευρά τοῦ τύπου κατά τῆς ναζιστικῆς καί φασιστικῆς ἀναβίωσης, πού ὑποτίθεται ὅτι ἐκφράζει τό κόμμα αὐτό. Ἡ πραγματικότητα βέβαια, βρίσκεται ἀλλοῦ: ἡ πραγματικότητα βρίσκεται στό ὅτι ἀνερχόμενες δυνάμεις τοῦ ἐθνικισμοῦ στήν Εὐρώπη χαλᾶνε τούς πολιτικούς συσχετισμούς σοσιαλδημοκρατῶν καί φιλελεύθερων, παρασύροντας τήν Εὐρωπαϊκή μά καί τήν ἐθνική πολιτική σέ θέσεις πιό ἀνεξάρτητες, πιό κυριάρχες, πιό ἐθνικές. Χαρακτηριστικό εἶναι ὁ πανικός πού δημιούργησε ἡ νίκη αὐτή τῶν «Ρεπουμπλικάνων» στούς Χριστιανοδημοκράτες τοῦ κ. Κόλ, πού τώρα πιά δέν ὑφίσταται μόνο τήν ἐξωτερική πίεση τῆς ἐθνικῆς δεξιᾶς, μά καί τήν ἐσωτερική πίεση τῶν χριστιανοκοινωνιστῶν, οἱ ὁποῖοι ζητοῦν μιά «δεξιότερη» πολιτική γιά τό συνασπισμό τους.

Τό ΕΝΕΚ ἔφτιαξε νεολαία καί θά κατέβει στίς Εὐρωεκλογές. Ὁ κ. Ν. Φαρμάκης ξαναζωντάνεψε τήν «Ἐθνική Παράταξη», πού τόσες μνῆμες πικρές ξυπνοῦν στό μυαλό τῶν λίγο μεγαλύτερων, καί θά κατέβει στίς Εὐρωεκλογές. Ὁ κ. Θάνος θά κατέβει ὡς ἀνεξάρτητος ὑποψήφιος στίς Εὐρωεκλογές. Νά ποῦμε ὅτι ἡ ἔλλειψη αἰσθήματος εὐθύνης, ἡ ἀναλγησία γιά τά δεινά πού περνάει ὁ τόπος, ἡ ἔλλειψη ἱστορικοῦ προορισμοῦ εἶναι ὅλα φαινόμενα παρακμῆς τῆς παλιᾶς ἄκρας δεξιᾶς, πού ἀδυνατεῖ νά συνεννοηθεῖ καί ν' ἀντιμετωπίσει ἑνωμένα τούς κινδύνους πού συσσωρεύονται καί ὑπονομεύουν τό μέλλον αὐτοῦ τοῦ τόπου. Νά μιλήσουμε γιά τίς μικροδιαφωνίες πού μεγιστοποιοῦνται γιά νά εἴμαστε ὅλοι καπετάνιοι σ' ἀνύπαρκτα καπετανάτα. Νά μιλήσουμε σέ τελευταία ἀνάλυση γιά κοντόφθαλμη πολιτική, πού χωρίς νά ἐξασφαλίζει τήν ἀτομική νίκη, ἐγγυᾶται τήν ὁμαδική ἀποτυχία. Καί νά διακηρύξουμε ὅτι δέν ὑπάρχει ἄλ-

ΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣΕΙΣ...ΕΙΔΗΣ

λος δρόμος πέρα ἀπό τήν ἑνότητα τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων, πέρα ἀπό τή συσπείρωσή τους σ' ἕνα κόμμα τάσεων μέ κατοχυρωμένη τήν ἐσωτερική δημοκρατία καί τήν ἐλεύθερη ἐσωτερική ἔκφραση ἀτόμων καί ὁμάδων, σέ μιά κατεύθυνση συγκρότησης μιᾶς ἐθνικῆς ἀντιπολίτευσης καί μιᾶς λαϊκῆς διαμαρτυρίας. Καί νά κάνουμε μιά ἔκκληση, ἄν ὄχι στή λογική, τουλάχιστον στή σοβαρότητα καί στό αἴσθημα εὐθύνης τοῦ καθενός.

Μιά εἴδηση καθυστερημένη μά ἀρκετά ἐνδιαφέρουσα. Στίς 20 Νοεμβρίου ἔγινε στή Μαδρίτη ἡ διαδήλωση γιά τή μνήμη τοῦ Φράνκο καί τοῦ Χοσέ 'Αντόνιο. Τήν ἴδια μέρα ἔγινε τό 2ο συνέδριο τῆς νεολαίας τοῦ Frente National πού ἐπανεξέλεξε πρόεδρο τόν Luis Jose Gillero Pedrero.

Στόν τελευταῖο «Μεταρρυθμιστή» ὑπάρχει ἕνα ἄρθρο, κριτική γιά τήν ἄκρα δεξιά. Στό σύνολό του τό ἄρθρο ἐντοπίζει σωστά πολλά ἀπό τά ἐλαττώματα καί προβλήματα τοῦ χώρου. Σ' ἄλλα σημεῖα ἡ σκληρότητά του καί ἡ ἐπιθετικότητά του νομίζουμε ὅτι εἶναι ἄδικες. Εἶναι πάντως ἕνα ἄρθρο πού θά ἔπρεπε νά διαβαστεῖ.

Τήν 1η 'Απριλίου ἡ Ν. Ε.Π.ΕΝ., ἐν ὄψει καί τῶν φοιτητικῶν ἐκλογῶν πού θά γίνουν στίς 14 'Απριλίου, ἑτοιμάζει μιά μεγάλη συζήτηση μέ θέμα: «Ἡ Δεξιά καί τό Φοιτητικό Κίνημα». Στή συζήτηση αὐτή θά παρουσιαστοῦν οἱ θέσεις τῆς Νεολαίας γιά τήν τριτοβάθμια ἐκπαίδευση, καί θά παρέμβουν ἐκπρόσωποι τῆς ΕΚΟΦ, τοῦ φοιτητικοῦ κινήματος τοῦ 67-74, τοῦ ΕΣΕΣΙ, φοιτητές ἀπό διάφορες ἀνώτατες καί ἀνώτερες σχολές, καθώς καί ἐκπρόσωποι μαθητικῶν συμβουλίων. Θά παρέμβουν ἐπίσης κι ἐκπρόσωποι ἐθνικιστικῶν φοιτητικῶν κινημάτων τῆς Εὐρώπης. Ἡ συζήτηση θά γίνει στίς 11.00 στό ξενοδοχεῖο ΑΜΑΛΙΑ καί θά ἀκολουθήσει διαδήλωση πρός τό Πανεπιστήμιο καί πρός τό Ὑπουργεῖο Παιδείας.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ξενοδοχεῖο «ΑΜΑΛΙΑ», Βασ. 'Αμαλίας 10

ΣΑΒΒΑΤΟ 1/4, στίς 11.00 π.μ.

«Τό φοιτητικό κίνημα, τό Πανεπιστήμιο, ἡ προοπτική»

Θά παρέμβουν: **Χρύσανθος Δημητριάδης**, Πρόεδρος τῆς Ε.Γ. τῆς ΕΠΕΝ, **Μάκης Βορίδης, Νίκος Νικολαΐδης, Σπύρος Σταθόπουλος, Θεόδωρος Περρωτῆς, Τάκης Μιχαλόλιας, 'Αγγέλικα Σωτηρίου**, ἐκπρόσωποι φοιτητικῶν παρατάξεων, μέλη μαθητικῶν συμβουλίων

EDITORIAL

Συνέχεια ἀπό σελ. 2

Ἐκεῖνο λοιπόν πού προσπαθοῦμε νά δώσουμε ἐμεῖς, εἶναι μιά παρουσίαση αὐτῆς τῆς πολυπλοκότητας. Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι δέν ἔχουμε ἄποψη. Μόνο πού ἀναγνωρίζουμε ὅτι ὑπάρχουν κι ἄλλες ἀπόψεις ἐκτός ἀπό τή δική μας. Ἀσφαλῶς καί θεωροῦμε ὅτι ἡ δική μας διάσταση γιά τόν ἐθνικισμό εἶναι ἡ καλύτερη, καί νομίζουμε ὅτι ἔχουμε ἀρκετά πειστικά ἐπιχειρήματα γι' αὐτό: ὡστόσο δέν παύουμε νά θεωροῦμε χρήσιμη τήν παρουσίαση κι ἄλλων ἀπόψεων, ἀκριβῶς γιατί αὐτό τό περιοδικό δέν θέλει νά δώσει μασημένη τροφή σέ κανέναν. Ὅποιος ἐνδιαφέρεται γιά τή θεωρητική ἀναζήτηση, θά πρέπει ν' ἀγωνιστεῖ γιά τήν ἀλήθεια, θά πρέπει ν' ἀσχοληθεῖ καί νά μήν περιμένει νά τοῦ φέρουν τήν ἀπάντηση γιά τά παγκόσμια κι αἰώνια προβλήματα στό πιάτο! Ὅποιος ἀπό τήν ἄλλη δέν ἐνδιαφέρεται, (καί κατά τήν ἄποψή μας κακῶς πράττει), ἄς ἱκανοποιηθεῖ μέ τό καθαρά πολιτικό μέρος τοῦ περιοδικοῦ. Ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοια, θά συνεχίσουμε νά παρουσιάζουμε καί μερικά «δύσκολα» κείμενα, ὅπως ἦταν αὐτό τοῦ Κάρλ Σμίττ, κι ὅπως ἴσως εἶναι τό κείμενο τοῦ Ἀλαίν ντέ Μπενουά γιά τό βιβλίο τοῦ Ἔρνστ Γιοῦνγκερ, πού παρουσιάζουμε σ' αὐτό τό περιοδικό. Ἐκεῖνο πού μποροῦμε νά ὑποσχεθοῦμε εἶναι μιά στροφή τοῦ περιοδικοῦ σέ περισσότερο ἑλληνικά θέματα ἀπό τό ἑπόμενο περιοδικό, χωρίς ὅμως αὐτό νά σημαίνει ὅτι θά περιοριστοῦμε στόν Δραγούμη καί τόν Γιαννόπουλο, μά ὅτι θα προσπαθήσουμε ν' ἀνακαλύψουμε κάποιους ἄγνωστους, περισσότερο ἤ λιγότερο, δικούς μας.

Αὐτό τό περιοδικό, ὅπως εἴπαμε, μᾶς βγῆκε λίγο περισσότερο διανοούμενο ἀπό τό σύνηθες. Ἡ θεωρητική εἰσήγηση τοῦ Γ.Γ. τῆς Ν.Ε.Π.ΕΝ. Μάκη Βορίδη στήν Ζ Σύνοδο τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, τό κείμενο τοῦ Ἀλαίν ντέ Μπενουά πού προαναφέραμε, ἡ δεύτερη συνέχεια γιά τή δολοφονία τοῦ Κίρωφ, δίνουν ἕνα κάπως ἀποστασιοποιημένο τόνο στήν 9η Νέα Τάση. Ἴσως γιατί μᾶς γεμίζει ἀηδία ὁ ἐντεινόμενος πυρετός τῶν νεοελλήνων ἐνόψει ἐκλογῶν. Λές καί τίποτε θ' ἀλλάξει, λές καί τίποτε θά προχωρήσει, λές καί οἱ ἐκλογές δέν εἶναι μιά μάχη πού ὅσοι ἀσχολοῦνται λίγο σοβαρά μέ την πολιτική ξέρουν ἐκ τῶν προτέρων τήν ἀξία της. Ἀφῆστε πιά, ὅλους αὐτούς τούς πολιτευόμενους πού ἀφυπνίζονται 3 μῆνες πρό τῶν ἐκλογῶν, κι ἔρχονται νά μᾶς ἐνημερώσουν γιά τίς ἰδέες τους γιά τήν σωτηρία τοῦ τόπου. Κάτι τέτοια βλέπουμε καί μᾶς πιάνει ἡ ἀπόλυτη ΠΛΗΞΗ.

Κι εὐτυχῶς πού ἔχουμε τόν ΣΚΟΠΟ μπροστά στά μάτια μας καί μᾶς δίνει δύναμη νά συνεχίσουμε νά συμμετέχουμε σ' αὐτό τό ἀνόητο παιχνίδι μέχρι τή στιγμή πού θά καταφέρουμε νά ξεφύγουμε ἀπό τήν πολιτική ὡς πράξη κακομοιριᾶς καί μικρομεσαίας ἀγωνίας γιά διάκριση, καί θά περάσουμε στήν Πολιτική, ὡς πράξη ὑπηρεσίας τῆς Ἰδέας καί τοῦ Λαοῦ. Μέχρι τότε, καλό κουράγιο, ἀτσαλῶστε τά νεῦρα σας, καί διασκεδᾶστε μέ τούς σωτῆρες τοῦ ἔθνους. Καί μήν σᾶς πιάνουν κρίσεις. Ἡ ὑπόθεσή μας προχωρᾶ! Καί εὐτυχῶς ἡ πρόοδός της δέν ἐξαρτᾶται, οὔτε ἀπό τίς ἐκλογές οὔτε ἀπό τ' ἀποτελέσματά τους, μά ἀπό τήν καλλιέργεια τῆς πίστης μας καί τή διάδοση τῶν ἰδεῶν μας. Μέσο εἶναι ἡ κοινοβουλευτική πολιτική. Οὔτε σκοπός, οὔτε τό μόνο μέσο. Ἁπλά ἕνα ἀκόμα πεδίο μάχης, ἔτσι ὥστε τίποτε δέν ἀρχίζει καί τίποτε δέν τελειώνει ἐκεῖ. Γι' αὐτό ψυχραιμία καί καλή δουλειά!

